

K İ T A P H A B E R

K İ T A P V E E L E Ş T İ R İ D E R G İ S İ

07

VİLDAN KINALI

BİLAL CAN

NAHİDE RANA CAN

YİĞİT HİKMET BİRCAN

RANA ERDOĞAN

MUSTAFA BUĞAZ

AYŞENUR OKAN ŞENGEL

ETHEM ERDOĞAN

DR. ERDİNÇ İÇTEN

ELİF ATABAŞ

NIHAT ÇINAR

ŞERİFE SALİHA BUĞA

ÜLKER GÜNDOĞDU

MERVE YURTSEVER

MUSTAFA VAKKAS ATALAY

MURAT DENİZ

YUSUF GİRAY ATAN

ENES CAN

FAİK ÖCAL

SAİT ALİOĞLU

SALİH BORA

GURBET LÜY

Dünyaların Meselesi: Filistin

KitapHaber Kitap ve Eleştiri Dergisi

7. Sayı, Aralık 2023

İmtiyaz Sahibi

Sabri ÜNAL

Genel Yayın Yönetmeni

Bilal CAN

7. Sayı Dosya Editörü

Vildan KINALI

Yayın Kurulu

Ethem ERDOĞAN

Ülker GÜNDOĞDU

Enes CAN

Necla DURSUN

Ömer ERTÜRK

Murat DENİZ

Uğur CUMAOĞLU

Son Okuma

A. Erkan AKAY

Görsel Yönetmen

Erdal YILDIZ

atararimofisi@gmail.com

Kapak Tasarım

Ümran AŞKIN

Sosyal Medya ve İletişim

Twitter: @kitaphaber

Instagram: @kitaphaberr

Facebook: kitaphaber

E-posta: editor@kitaphaber.com.tr

Web: kitaphaber.com.tr

Dergiye yazılar elektronik posta yoluyla gönderilir. Yayınlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yayın kurulu dergiye girecek yazılarda gerekli gördüğu düzeltme ve değişiklikleri yapabilir. Reklam ve tanıtım için editor@kitaphaber.com.tr adresinden talebinizi iletebilirsiniz. © KitapHaber tescilli bir markasıdır. 2011-2023

SUNUŞ

Filistin için, insanlık için bir şeyler yapmak... Zulme ve sömürüye, insanlık dışı olay ve olgulara, bir direnç, bir karşı duruş sergilemek, içinde insanlığa dair bir kırıntı kalan herkesin yapması gerekli bir davranış biçimi. Dünyanın giderek tuhafılaştığı ve bu tuhafılık boyutunun artarak devam ettiğine şahitlik ediyoruz.

Alvin Toffler'un 1974 yılında yazdığı ve dilimize Gelecek Korkusu olarak çevirilmiş eseri, gelecek korkusunun insanlardaki yansımaları üzerine odaklanırken, değişimin yarattığı ikilemleri de ve tuhafılıkları da ön plana çıkartmaktadır. Toffler; yaşanan sürecin yabansı kişilikler oluşturduğunu, on iki yaşındaki çocukların yaşlarının gerektirdiği gibi davranmadığını, elli yaşındaki büyüklerinse on iki yaşındaki çocuklar gibi davrandığını, zenginlerin yoksul gibi davrandığını, bunun aksine yoksulların da zengin gibi davranmaya başladığını, tanrı tanımaz papazların, Yahudi Zen Budistlerin ortaya çıktığını ifade etmektedir. Bu gün elli yaşındaki adamların on iki yaşındaki çocuk gibi nasıl da davrandığının bir örneğini Filistin'de gözlemlemekteyiz. İnsanlığın soykırım tarihine yeni bir çentik atıldığının şahitleriyiz

Kitaphaber olarak 16 Mart 2003 tarihinde yayına başlamamız hasebiyle **"Bu site, 16 Mart 2003 günü Filistin intifadasında can veren Rachel Corrie'ye ithaf olunur"** cümlesi ile insanlık onurunun ayaklar altına alınmaması için mücadele edenlerin yanında olduğumuzu belirtmiştik. Aynı dert ve aynı minval üzerine devam ediyoruz.

Filistin'de neler olduğunu görmek, Filistin Meselesinin ve Yahudi Sorununun yaygın dünyasındaki yansımalarını anlamak ve aktarmak adına 7.sayımızda "Dünyaların Meselesi: Filistin" dosyasına yer verdik. Bu çalışmanın yapılacak yeni çalışmalara vesile olmasını dilerim.

Dosyaya emek verip katkı sağlayan tüm yazarlarımıza teşekkürler.

Bilal CAN | Genel Yayın Yönetmeni

İÇİNDEKİLER

Giriş / Sunuş Yazısı: Bilal CAN • 3

DOSYA: DÜNYALARIN MESELESİ FİLİSTİN

Giriş Yazısı - Vildan KINALI • 5

Jürgen Habermas ve Avenelerine Bir Reddiye - Bilal CAN • 7

Gökten Gelen Ölüm Nahide - Nahide Rana CAN • 10

Yeni İntifada İsrail'in Apartheid Politikasına Direnmek - Yiğit Hikmet BİRCAN • 12

Hangi Filistin? - Rana ERDOĞAN • 14

Bilindik Bir Hırsızlığın Hikâyesi - Mustafa BUĞAZ • 16

İsrail'in Kutsal Terörü - Ayşenur Okan ŞENGEL • 19

İsyanın Adı Filistin - Ethem ERDOĞAN • 21

Prof. Dr. Ahmet Türkan'la Söyleşi - Ethem ERDOĞAN • 25

İşgalin Mimarisi Olur Mu? - Vildan KINALI • 31

İnfografik • 33

Yahudilikte Şiddetin Kaynağı - Dr. Erdinç İÇTEN • 34

Filistin-İsrail Barış Veya Irkçılık - Elif ATABAŞ • 36

Yaşamla Ölüm Arasında Gazze Dünden Bugüne

Filistin Sorunu - Nihat ÇINAR • 39

'Burası Cennet Olmalı': İşte Şimdi Evimdeyim! - Şerife Saliha BUĞA • 42

Filistin Tarihi - Ülker GÜNDOĞDU • 44

Tarihten Günümüze Boykot - Merve YURTSEVER • 47

Göğe Çıkabilirsiniz Ama Yere Sakın İnmeyin - Mustafa Vakkas ATALAY • 51

Asr-ı Saadet Döneminde Yahudiler - Murat DENİZ • 53

Savaş Ekonomisi Ve İsrail-Filistin Çatışması - Yusuf Giray ATAN • 56

Taşın Öfkesi, Kelimelerin Öfkesi Ve Gazze'de Sessizlik - Enes CAN • 60

Filistin: Ümmet ve Devlet - Faik ÖCAL • 65

Filistin Çocuk Edebiyatına Dair Birkaç Eser - Sait ALİOĞLU • 67

(D)UYARLAMALAR - (Hazırlayan: Vildan KINALI) • 69

Yahudilerle İlgili Kaçınılmaz Birkaç Not - Salih BORA • 70

Filistin'de Bir Ziyad - Gurbet LÜY • 74

DOSYA

DÜNYALARIN MESELESİ FİLİSTİN

DOSYA EDİTÖRÜ: Vildan KINALI

GİRİŞ

Gassan Kenafani'nin *Güneşteki Adamlar* isimli eserinde, ülkesindeki baskı ve yokluktan bunaldıkları için kaçak yollarla Kuveyt'e geçmek zorunda kalan üç Filistinli vardır. Bir su tankerinin içinde umutla çıktıkları yolculukta sıcaklığa dayanamaz ve can verirler. Onları sağ salim Kuveyt'e götürmeyi vadeden tanker şoförü cansız bedenlerini görünce şöyle sorar: "Neden vurarak yardım istemediniz?" Acaba gerçekten vurmamışlar mıdır, yoksa duyan mı olmamıştır? Bu aslında Filistinlilerin kuşatılmışlığını anlatan bir metafordur. Bilhassa Gazze yıllardır abluka altında olması sebebiyle bu su tankerini andırıyordu. Sonunda patladı ve 7 Ekim 2023'te bizi hâlâ neticelenmeyen dehşetli bir soykırımı izlemeye mahkûm etti. Gazze aslında tankerin duvarlarına çok vurmuştu, duyan olmadı.

Bu süreçte çok şey söylendi ve yazıldı. Bir You-tuber yüzyıl önce çeşitli saiklerle topraklarını satmış olan küçük bir azınlığın sözüm ona günahlarını Gazzeli bebeklere yükledi. Ne yazık ki bu fikir bazı ırkçı zihniyetler tarafından kabul gördü ve bilhassa gençler arasında yaygınlaştırıldı. İsrail daha da ileri gidip 17 Ekim'de hastaneye saldırınca bu isimler de duyar kasmaya, "Bu kadarı da Allahsızlık!" demeye başladılar. İçimizden birileri şu soruyu yöneltti: "Tam olarak ne kadarı Allahsızlık olmaz?"

Sivil ve mazlum insanların safında yer almak için hastane saldırısını beklemek vicdanı olan hiç kimseye yakışmaz şüphesiz. 1948'den bu yana bütün yolların denendiği Filistin topraklarında olan biteni iyi anlamak için çok okumak, çok emek vermek gerekiyor. Gazzeli bebeklerin kanı elimize bulaşın istemiyorsak konuyu bütün boyutlarıyla öğrenmek durumundayız. Filistin meselesi artık bu dünyanın ve öbür dünyanın tüm vatandaşlarının meselesidir ve ondan kaçamayız.

KitapHaber olarak bu konuda üzerimize düşenin asgarisini yapabilmek adına bir Filistin dosyası hazırladık. Onlarca kaynağın olduğu meseleye dair

bir dizi kitabı sizler için okuduk ve değerlendirdik. Süregelen savaş boyunca gençlerin bu konuda duyarsız ve bilgisiz oldukları söylendi. Hâlbuki biz gençlerin söyleneenin aksi hallerine şahit olduk. Keza bazı gençler de dosyamıza katkı sundular ve bu çalışmanın en özel yanı bana göre onlar. Kitabı okurken "utandığını" söyleyen lise son sınıf öğrencisi Yiğit'e, yazısını "imanın en zayıf hali" olarak gören üniversite öğrencisi Rana'ya, dosya için bir deneme kaleme alan en küçük yazarımız Nahide Rana'ya (11) KitapHaber ailesi adına teşekkürü borç bilirim.

Bu ümitsiz ortamda onların hassasiyeti kalbimize su serpti. Aynı şekilde dosyanın çalışılması için bizi harekete geçiren genel yayın yönetmenimiz Bilal Can Bey'e ve metinleriyle dosyaya katkı sunan bütün arkadaşlara teşekkürle.

7. sayımızı istifadelerinize sunuyoruz.

DOSYA

JÜRGEN HABERMAS VE AVANELERİNE BİR REDDİYE

Bilal CAN

“Düşünmek muammaları çözmek, karanlıkları aydınlatmak... düşünmek savaşımdır. Bir nesil uğruna, bir millet uğruna, bir medeniyet uğruna savaşmak. Mukaddeslerin emrinde olmayan her düşünce, şuarsuz bir debeleniş.” sözleriyle Cemil Meriç, düşüncenin seyri ve usulünü göstermiş ve düşünce adamının yerinin fikir ve sanat kavgasının ateş hattı olduğunu ifade etmiştir.

Kendini ateşe atmak, düşünce adamının insanlık onurunu, vicdanlığı ve erdemi korumak adına yapacağı temel eylemlerden biridir. Kendini ateşe atmak, insanî ve vicdanlığı muhafaza etmek adına o ateşi söndürmek için girişilen bir eylemdir, bir karşı duruştur düşünen adam için. Zamanın akışkan siyasetine göre hareket edene değil, popülerlik peşinde olana hiç değil, çağın vicdanı olan kişiye “düşünen adam” denir.

Yaşadığı çağın içerisinde haksızlığa, zulme, sömürüye, eşitsizliğe, erdemsizliğe ve haksızlığa karşı direnen ve sözlerini çekinmeden söyleyen kişidir düşünen adam. Düşünen adam, aklı selimdir. Onun savaşı çocuk ölümlerine, masum insanlar üzerine düşen bombalardır. Cehalete ve bu cehaletle büyüyen öfkeyedir. O bu cehaletle bir savaş içerisinde ve bu cehaleti ortadan kaldırmak için sahip olduğu bilgiyi aklıyla ve kalbiyle yansıtır. Çünkü düşünen adam bilge insandır ve bilge insan olmak yol gösterici olmayı gerektirir. İdrakimize giydirilen tüm deli gömleklerine isyan eden düşünen adam, ortaya koyduğu düşüncelerle düşüncenin insanî ve vicdanlığını net bir şekilde belirtir. Ortada sıkıntılı bir durum varsa teşhis eder, sıkıntıya sebep olan meseleyi korkusuzca işaret eder ve buna reddiyeler geliştirir. Veleve ki karşılığında “baldıran zehri” olsun, velev ki karşılığında “darağacı” olsun, velev ki karşılığında “gaz odaları” olsun... Düşünmek, mayınlı bölge olmuştur insanlık tarihi boyunca, düşünerek doğruyu bulan sağlam

ve sarsılmaz bir inanç ile buna sarılır. Düşünmek bu yüzden korkusuz olmayı da gerektirir.

Kitlesel olaylara ve olgulara tepki göstermek, insanlık onuru adına karşı durmak, düşünürlerin geçmişten günümüze yaptığı eylemlerdendir. Düşünceleri ile kitleleri peşlerinde sürükleyen düşünürlerin, çağın sesi olmak, çağa ses olmak için insanlığın yapmış olduğu yanlışlıklara çekinmeden “bu yanlıştır” deme erdemini göstermeleri bir zorunluluk olagelmıştır. Aksi halde, dünya yaşanmaz bir hâle gelir, düşünce adamının haksızlığı/ adaletsizliği savunması, takipçilerini, bilim ve irfanı önemseyenleri o düşünce adamının ortaya koyduğu tezleri, çalışmaları, düşünceleri sorgulamaya neden olmaktadır. Düşünce adamının zalimin yanında olmasını toplumlar hiçbir zaman kabul etmemiş, benimsememiş, benimsemeyecektir.

Filistin Meselesi ve Yahudi Sorunu

“Filistin meselesi” ve “Yahudi sorunu” 19. ve 20. yüzyıl içerisinde süregelen bir mesele olarak dünya gündeminden düşmeyen bir mesele. Filistin’in Siyonist işgalciler tarafından işgalinin ayukka çıkmasıyla 2023 yılının Ekim ayında bu meseleler tekrar konuşulmaya başlandı. Yahudilerin dünya toplumlarında yer edinmesinin kavramsallaştırılması olan “Yahudi sorunu” tartışması, tartışmanın başladığı her ülkede bir “veba” gibi kendini göstermiştir. Kendilerine herhangi bir yer edinmeyen bu yersiz yurtsuz insanlar, Hz. Musa’dan beri çöllerde ve dünya üzerinde hastalıklarını yaymaya devam ederek, lanetlenmiş bir kavmin hastalıklarını dünyaya yaymaya devam etmektedir. Bu durumdan ancak siyasi bir yapılanma içerisine girerek kendilerini kurtaracakları düşüncesi 1898’de **Teodor Herzl**’in *Der Judenstaat* tezinde kendini göstermektedir. Yahudiler, seküler bir yapılanma içerisine girerek “Siyonizm” kisvesi altında bu Yahudi sorununa çözüm bulmaya çalışırlar. **Bruno Bauer** de 1943 yılında yayımlandığı *Yahudi Sorunu* adlı eserinde bu tezini savunarak “seküler bir Yahudi devleti” fikrini geliştirmiştir. Kendisi de Yahudi kökenli olan **Karl Marx** da Bauer’in bu tezine karşılık bir cevap yazarak *Yahudi Sorunu Üzerine* isimli bir eser ortaya koymuştur. Marx’a göre Yahudi sorunu, Yahudilerin yaşadığı her farklı coğrafyada farklı bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Almanya’daki Yahudilik teolojik bir sorunken Fransa’daki anayasacılık sorunu olarak yansımaktadır. Dolayısıyla dünya üzerindeki Yahudilik sorununu yerelde -oraya özgü sorunla- ele almak lazımdır.

Yahudilik dünya üzerinde her daim genel bir

sorun olarak ele alınırken, Siyonizmin ve Yahudiliğin dünya üzerinde yapmış olduğu eylemlerin haklı gerekçelere dayandığını savunan **Sarter, Deridda, Deleuze, Arendt, Simone de Beauvoir, Balibar, Bourdieu, Zizek, Habermas, Baudrillard** gibi dünyaca bilinen düşünürler bu gün yaşanan olaylara şahitlik etselerdi aynı fikirde olurlar mıydı? 1929 doğumlu Habermas bu sorunun cevabını, 7 Ekim 2023 olayları üzerine **Nicole Deitelhoff, Rainer Forst, Klaus Günther** ile birlikte imzaladığı ortak bildiriyle vermiştir. Habermas, İsrail'in bütün dünyanın gözü önünde yaptığı soykırımı, vahşice saldırıları görmemiş, İsrail'in yaptığı bu vahşilik ve caniliği **" Hamas'ın aşırı vahşetine karşı verdiği tepki"** olarak nitelemiştir.

Bu yazının yazıldığı an itibariyle elde edilen veriler gösteriyor ki; 7 Ekim'den bu yana İsrail'in saldırılarda yaklaşık olarak 2 atom bombası gücünde patlayıcı kullandığı, 35 binden fazla yapının yıkıldığı, bununla birlikte 11 bin 78 Filistinlinin hayatını kaybettiği yönündedir. Hayatını kaybeden 11 bin 78 kişi içinden 4 bin 506'sı çocuk, 3 bin 27'si kadındır. Yine bu saldırılar neticesinde 27 bin 490 kişinin yaralandığı, bombalanan binaların enkazları altında 2 bin 700 kişinin kaldığı ve bu kişiler hakkında kayıp ihbarları olduğu bildirilmektedir. Bu sayıların 1948'den bu yana sistematik bir biçimde artarak geldiği düşünülürse İsrail'in nasıl bir terör devleti olduğu gerçeği ortaya çıkacaktır. İşgalci bir terör örgütü konumunda olan İsrail'in yaptığı bu vahşeti görmezden gelerek sadece Hamas'ın direnişini "aşırı bir vahşet" olarak görme aymazlığı, Jürgen Habermas ve aynı düşüncedeki düşünürlerin okumalarının ve bilgilerinin, körlüklerini değiştirmedeğini ortaya çıkartmıştır. Soykırımı insanlığın gözü önünde işleyen bir terör devletinin yanında saf tutmaları bu düşünürlerin düşüncelerinin de ne kadar sakat bir temele oturduğunu göstermektedir. İsrail'i savunmaları, olsa olsa holiganlığa ve soykırım suçuna ortak olmak anlamına gelmektedir.

GÖKTEN GELEN ÖLÜM

Nahide Rana CAN*

Bugünlerin gündemi, Gazze, Kudüs, Filistin ve İsrail. Şehit edilen çocuklar, bombalar yağan gökyüzü... Gökten ölüm yağıyor bugünlerde Gazze'ye.

Hiç buluttan şekil çıkarmaca oynayabiliyor mu Gazze'deki çocuklar? Bulutlar mavi gökyüzünün beyaz bulutları mı? Yoksa bombaların yükselttiği gri dumanlar mı? Hiç ağaçların arkasına saklanıp saklambaç oynayabiliyorlar mı? Zeytin ağacı kaldı mı Gazze'de? Rahatça sokakta koşabiliyorlar mı? Kafalarını gökyüzüne kaldırmadan bir saat geçirebiliyorlar mı? Savaş olmasaydı da tam anlamıyla özgür olacaklar mıydı? Peki, hiçbir zaman bir eğitim yılının yarıda kesilmesine sebep olacak kadar çocuk öldü mü bu dünyada?

Annem bana Filistin'i her anlattığında, içimde beliren his o kadar farklı ve dolu dolu ki bunu anlatacak kelime yok benim için dünyada.

Filistin'i araştırırken, **Maher Zain**'in *Palestine Will Be Free* isimli bir şarkısını dinledim. Şarkının sözlerinde "Gökyüzünde bombalar ve roketler, güneş ışığındaki yağmur damlaları gibi parlıyor," diyor. Gazze'nin fotoğraflarına bakarken, Akdeniz kıyısındaki mavi bir şehrin nasıl siyaha bürün-

* 11 yaşında

düğünü gördüm. Bombalar, gökyüzünün rengini söküp almış sanki. Akdeniz'e nehirde sular yerine, Gazze'den kanlar akıyor. İsrail, Gazzeli çocukların kanıyla büyötmeye çalışıyor işgal haritasını.

İsraili insanlar, öldürme emrini vereni de öldüreni de aslında yıllar önce ölmekten kaçmışken, şimdi öldürüyorlar. Öyle ki bazen genciyle, yaşlısıyla, çocuğuyla Gazze'de herkes varken İsrail'de yalnızca cani yetişkinler varmış gibi geliyor.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Avrupa'da soykırıma uğrayan Yahudi toplumu, ırkları sebebiyle dışlandılar ve zulüm gördüler. Gidip savaşın olmadığı bugünkü İsrail ve Filistin ülkelerinin topraklarına sığındılar. Ama sığınmak denemez. İşgal ettiler. Çünkü o günün zulümden kaçan toplumu, bugünün gelmiş geçmiş en kanlı zalimine dönüştü. Belki de hep zalimdiler, tıpkı Kur'an'da kendilerinden bahsedildiği gibi. Kur'an-ı Kerim'de anlatıldığı üzere İsrailoğulları kendilerine gönderilen tüm peygamberleri öldürmeye çalışan bir kavim. Allah'ı bile yalanlıyorlar. Öldürme fiili var oluşlarından itibaren başlıyor. Bu sebeple, Kur'an-ı Kerim'de lanetleniyorlar.

Filistin'i işgal ettiler çünkü Filistin topraklarının başından beri kendilerine Allah tarafından vadedildiğini düşünüyor, buna inanıyorlardı. Bu nedenle doğrudan oraya yöneldiler. Sığındıkları toprakta kendilerine medenice hayat kurmakla yetinmediler. Öyle bir işgal ki bu, doğrudan çok çetin bir savaşa dönüştü. Yıllardır süre gelen bu savaşta İsrail, Filistin'in sadece insanına değil, ağacına, toprağına

hatta hayvanına bile düşman oldu. Yalnızca binalarını yıkmakla, insanların öldürmekle ya da toprağını kirletmekle kalmadı, ağaçlarını bile kesti. Filistinliler zeytin ağaçlarının arkasına saklanıp da İsrailileri öldürecek bahanesiyle, Filistin'deki yüzlerce yıllık zeytin ağaçlarını kestiler. Filistin okumaları yaparken, Peygamber efendimizin şu hadisi ile karşılaştım, "Oraya (Mescidi Aksa'ya) gidin ve içinde namaz kılın. Eğer oraya gidemez ve içinde namaz kılamazsanız kandillerinde yakılmak üzere oraya zeytinyağı gönderin." Başka bir yazıda ise İsrail'in Mescid-i Aksa'daki zeytin ağaçlarını bile zaman içerisinde kesmeye başladığını, bu nedenle artık oraya zeytinyağı yerine, zeytin fidanı göndermek gerektiğini okudum. Bu beni çok etkiledi. Çünkü zeytin bereket demektir. Zeytin ağacı yalnızca bereketli toprakta yetişir. O zaman anladım ki İsrail, Filistin'in yalnızca toprağına değil bereketine de düşman.

Filistin'in başkenti kadim şehir Kudüs'teki Mescid-i Aksa, üç kitabî din (Yahudilik-Hristiyanlık-İslam) için kutsal bir yer. Miraca kadar Müslümanların ilk kiblesiydi. Hazreti Meryem'in Hazreti İsa'yı doğurana kadar yaşadığı yerd. Hz. Süleyman'ın inşa ettiği kutsal mabetti. Yani, Kudüs öyle bir odak ki, tarih boyunca tüm dünya hep oraya yöneldi. İsrail ise yıllardır Kudüs en çok benim hakkım diye diye Filistin'i günden güne yok ediyor.

İsrail, zulmünü sıradan, kötülüğünü normal, haksızlığını da haklıymış gibi gösteriyor. Hem zulmediyor, öldürüyor hem de zulmüyle övünerek, katletmenin reklamını yapıyor. Dünya ise gözlerini kapatmış, İsrail'e inanıyor. Bir avuç insan Gazze'de... Şehit oluyor. İsrail'de bir kişi yaralansa, tüm dünya adına ağıt yakarken, Gazze'de ölüm sadece bir sayı olarak geçiyor. "Hastane bombalandı... Dört yüz şehit..." Gazze'de çocuklar oyun oynamayı değil, yaşamayı hayal ediyorlar. Evlerinden çıkmaya, topraklarını terk etmeye zorlanıyorlar. Yola çıkan yolda vuruluyor, kalan evinde. Sokakta, okulda, hastanede ya da sığındığı yerde...

İsrail öldürmeyi seçiyor, Gazzeliler kalplerindeki imanla dik durmayı. Dünya ise mazluma zalim, zalime mazlum diyor.

Siz gözlerinizi İsrail'in kötülüğüne kapatmayın. Gözlerimizi Gazze'ye açalım. Gazze nefes almak istiyor, bomba dumanı solumak değil. Biz Filistin'in yanındayız, dualarımızdalar...

YENİ İNTİFADA İSRAİL'İN APARTHEİD POLİTİKASINA DİRENMEK

Yiğit Hikmet BİRCAN*

İçerik

Kitapta herkes kendi üslubuyla Filistin konusunu anlatıyor. Mesela **Ahdaf Soueif** bu kitaba Filistin'e gittiği vakit etrafındaki olayları not ettiği günlük yazısıyla katılım sağlıyor. Bana göre kitabın en değerli bölümlerinden biri de bu. Zira bütün bu olayları doğrudan gören ve birinci ağızdan duyan biriymiş gibi okumak ve hissetmek çok önemli. Mesela kitaba **Nidal Berham** ve Talitma Kumi Luther Okulu öğrencileri mektuplarıyla katılıyorlar. **Nidal Berham'ın** Almanya'daki arkadaşlarına gönderdiği mektuplarla birlikte onun öğrencilerinin o zamanki isyan başladığından beri hayatlarında değişenleri anlattıkları mektupları da içeren bir bölüm var. **Edward W. Said**'in harita üzerindeki anlatımları ve kullandığı veriler de çok önemli. **Noam Chomsky** ise yazısında tarihsel gerçeklerle kendi fikirlerini birleştirerek gerçekleri yüzümüze bir daha vuruyor. Vuruyor dedim çünkü bu gerçekler o kadar iç yakıcı ki Müslüman olarak kitabı okumadan bunları göremediğime çok utandım.

Kitabın içeriğine geri dönersek **Dr. Azmi Bışara** ile yapılan bir röportajda, cephede bizzat bulunan **Allison Weir**'den bize aktarılanlar çarpıcı. Hele ki Allison Weir'in son cümlesini bu şekilde duymak daha da hoş: "Çamur içinde otururken bana çay ikram ettiler ve benden Amerika'ya bu yapıları durdurmasını söylememi istediler. Ben anlatmayı

Öncelikle yazıma iki kavramı açıklayarak giriş yapmak istiyorum. **İntifada** nedir? İntifada, Türkçe "ayaklanma" demektir. Aynı zamanda İsrail'in 1987'den 1993 Oslo Anlaşmasının imzalanmasına kadar Filistin topraklarını ele geçirmesine karşı Filistinlilerin ayaklanma hareketidir. İkinci olarak Apartheid politikanın ne olduğuna bakalım. **Apartheid politika**; Güney Afrika Cumhuriyeti'nde ortaya çıkmış ırksal ayrımcılığı savunan sistemdir.

Kavramları açıkladığıma göre şimdi yüzeysel olarak; **Roana Carey**'in derlediği *Yeni İntifada İsrail'in Apartheid Politikasına Direnmek* isimli kitaptan bahsedip sonra belirli başlıklar altında kitabı incelemek istiyorum. Öncelikle kitabın bir kişi tarafından yazılmadığını söyleyebiliriz. Bu kitap bir grup yazarın makalelerinden oluşan bir derleme. Bu yüzden çalışma gerçekten kıymetli. Farklı kişilerin, kendilerine özgü düşünceleri ve üsluplarıyla Filistin konusunu birlikte ele almaları bence gayet kıymetli.

*18 yaşında, lise son sınıf öğrencisi

¹ Roana Carey (2002), Yeni İntifada İsrail'in Apartheid Politikasına Direnmek, Everest Yayınları, İstanbul

deniyorum. Belki siz de deneyebilirsiniz.”

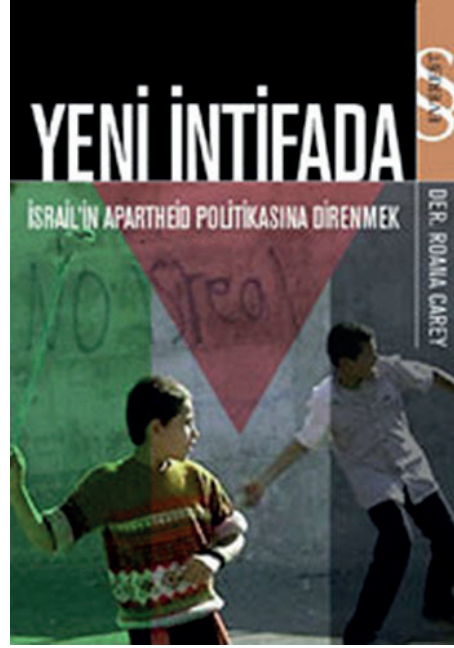
Ömer Barguti kendi yazısında daha çok psikolojik ögelere yer verirken, **Allegra Pachecco** Hukuki alanda farkını ortaya koyuyor. **Ghassan Andoni** ise 1987'deki İntifada ve 2000'deki İntifada'yı karşılaştırmalı bir şekilde inceliyor. **Muna Hamzeh**, Deyşeh'teki günlerini bize ayrıntısına kadar aktarıyor. Yani herkes aynı olayı farklı ve çarpıcı şekillerde ele alıp her alanda Filistin'in mazlumluğunu ortaya koyuyor.

Öz-Eleştiri

Kitabın değerini şu şekilde ifade edebilirim: Okuyun ki bilin, görün ve anlayın Filistin'i. Ben hiç bilmemişim zulmün derecesini, omurgamdan aşağıya inen o acı, soğuk hissi hiç hissetmemişim bu insanlar için. Hiçbir zaman bu denli bir öfke hissetmemişim ahlaksız batı ve köpeklerine. Bence en üzücüsü bu kitapta yer alan kişilerin hepsinin Müslüman olmaması. Ayrım yaptığımdan dolayı değil, aksine Hristiyanlar ve Müslümanlar birbirlerine bu şekilde sahip çıkabildikleri halde günümüzde çıkmamaları beni çok üzüyor. Hristiyan'ı geçin artık Müslüman bile Müslüman'a sahip çıkmıyor. İnşallah günümüzdeki Filistin-İsrail/Amerika savaşı sürecinde bu kapsamda bir kitap yine yazılabilir ki yazılmalıdır da. Bu işi yapanlar süper insan değiller. Yaptıkları iş değerli ama uğraştıktan sonra yapılmayacak bir iş değil. Bize sadece oturmak kolay geldiği için her şeyi çok zor sanıyoruz. Aslında böyle olduğumuz için her şeyi daha da zorlaştırıyoruz.

Kitabın farklı bakış açılarıyla ve farklı bulgularla size anlattıkları gerçekten çok hoş. Bir kitap içinde önce olayı bilimsel verilerle okuyorsunuz sonra düşünsel açıdan beslenmiş farklı bulgularla bir daha okuyorsunuz ve en son tecrübelerin ortaya koyulmasıyla yaşıyorsunuz. Dediğim gibi, hayatımda ilk defa okuduğum bir şey bana bu denli hüznü, acı ve öfke verdi. Önce bilmek sonra düşünmek ve görmek çoğumuzun yapamadığı bir şey olduğundan kitap bize çaktırmadan bunu yapıyor ve amaçlıyor bence. Benim gibi gençlerin okuması daha da faydalı çünkü bu kitap bir nevi size bir bilinç kazandırıyor. Filistin bilinci, Kudüs bilinci ve insanlık bilinci.

Bizler böyle kitaplar sayesinde bilinçlenmeliyiz. Bizlerin bir ideali, bir amacı, bir inancı olmalıdır ki umudumuzu kaybetmeyelim. Bizler bugün Filistin'le birlikte duralım ki Batı görsün Müslümanların bir tepkisi var. Görüyoruz hepimiz olayları, ben

yapsam ne olur demeyin! Ben bugün onlar için okuduğum kitabı yazıyorum, sen onlar için hitabını kullan bir video çek, yazın güzelse yaz, sözün güzelse söyle, al ceketini çık dışarı bağır Filistin için. Benim bir idealim, bir amacım ve inancım var. Bugün bunu yazdım yarın başka bir şeyi yazarım. Elimden geldiği kadar.

“Her çağda şartlar ne kadar ağır ve zorlu olursa olsun, inanlar için bir Nuh'un gemisi vardır.” diyor Üstâd Sezai Karakoç.

HANGİ FİLİSTİN?

Rana ERDOĞAN

Günümüz İslam dünyasının en büyük problemlerinden biridir Filistin. Bu yazının telif sebebi de imanın en zayıf derecesi olan kalbimizle buğz etmeyi kalemimize yansıtma ihtiyacımızdır. Bunun için öncelikle gazeteci-yazar **Taha Kılınç**'in Ketebe Yayınlarından çıkan *Âlem-i İslâm*¹ Yazıları serisinin ikinci kitabı olan *Filistin*'i incelemek gerekir diye düşündük. Kapak resminde mavi göğün altında Âlem-i İslâm'ın ilk kubbeli mimari eserlerinden biri olan Kubbetü's-Sahra'yı görüyoruz. Kapağın arka planında ise bütün İslâm Âlemi'nin sembolü olan yavruağzı renkli hilâl bulunuyor. Bu tasarım serinin bütün kitaplarında arka plan ve hilâlin rengi değiştirilerek kullanılmış ve seriye bir bütünlük katmış diyebiliriz.

Yazarın serinin ikinci kitabı olan Filistin'de üzerinde durduğu "Hangi Filistin?" sorusunun cevabını öğrenmek, bütünüyle bir Filistin davası gütmek için elzemdir. Çünkü birçoğumuz Filistin'in pratikte dört parçaya ayrıldığını ve İsrail işgal yönetiminin mevzubahis dört parçanın maddi-manevi

ve fikirsel herhangi bir bütünlük kuramaması için sistematik bir siyaset izlediğini bilmiyoruz. Yazar, tam da bu noktada bize Özgür Filistin düşümümüzün ne şartlarda ve nasıl gerçekleşeceğini açıklıyor; "Hangi Filistin?" sorusunun cevabıyla.

İsrail'in, Filistin'i işgali meselesi koskoca(!) İslam Âlemi'nin kutsalı olan bütün toprakların ve İslâm'a ait sembollerin en aşağılık ve alaycı tavırla çalınmasıdır. Yazar da kitabın "Çalınan Semboller" başlıklı ilk yazısında Hz. Yakub'un da Yakub'un çocukları anlamına gelen İsrail oğulları kelimesiyle Siyonizm'in işgali altında olduğuna dikkat çekiyor. Aynı zamanda Süleyman Mührü ya da Davud Yıldızı'ndan bahsederken aklımıza Hz. Davud ve Hz. Süleyman'ın hatıraları yerine zulüm geliyorsa başta zihinlerimizin işgal altında olduğunu da çarpıcı bir gerçeklikle hatırlatıyor okurlarına. Aslında İsrail bayrağı diye o kumaş parçasını ayaklar altına alırken kendi kutsallarımızı-izzetimizi çiğniyoruz ve farkında bile değiliz. Bu da gösteriyor ki biz Müslümanların bu zihin ablukasından kurtulabilmesi için kendi özüne dönmesi ve özünü öğrenmesi icap ediyor.

Osmanlı Devleti'nin Ortadoğu'ya hükmettiği yaklaşık dört yüz yıllık huzur dönemi sona erdiğinde emperyalist düzenin en büyük mağdurunun Filistin olduğundan bahsediyor "Savaş ve Barış" yazısında yazar. Bunda sadece İngiltere'nin siyasetinin değil Arapların kendi iç çekişmeleri gibi

¹ Taha Kılınç (2023), *Âlem-i İslam Yazıları*, Ketebe Yayınları, İstanbul

birçok sebebin de etkili olduğunu detaylarıyla akıcı bir üslupla açıklıyor.

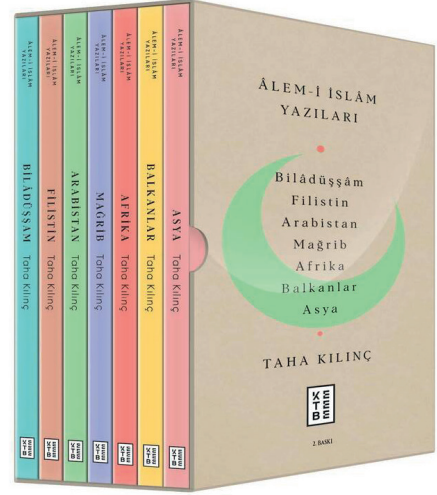
“Kavgaysa kavga da ya Hu neyin kavgası?” dediğimiz yerde yazar öncelikle neden kavga edeceğimizi bilmememizi eleştiriyor. Meselenin Filistin’i kimin temsil edeceği noktasına geldiğini söylüyor ve bu soruya cevaben medyanın desteği kiminleyse temsil hakkı ondadır eleştirisinde bulunup **Ahed Temimi** olayını okurlara hatırlatarak onunla aynı dönemde İsrail tarafından serbest bırakılan başka bir genç kız olan **Yasemin Ebu Surur**’u da anlatıyor. Anlattığı can alıcı nokta ise Filistin mücadelesinin temsilini kimin üstlendiğine medyanın karar veriyor oluşu. Temsil meselesi Filistin probleminin can alıcı noktalarından biri bugün.

Filistin’in pratikte dört bölümünden biri olan Batı Şeria’da Şirin Ebu Akile’nin İsrail tarafından öldürülmesi hususunu da anlatan yazar, Şirin’in Hristiyan bir aileye mensup olduğundan bahsediyor. Aslında bu hususu bilmeyen bizlere Filistin’de sadece Müslümanların değil Hristiyanların da Müslümanlarla beraber zulüm gördüğünü anlatırken bölgeyle alakalı bilgimizin yüzeyselliğinden dolayı her zulüm karşısını Müslüman sandığımız gerçeğiyle yüzleştiriyor bizi. 1997’den 2022’ye kadar Filistin’den yaptığı haber ve yayınlarla Siyonist İsrail’in zulmünü somut delillere dayandırarak dünyaya göstermeye çabalayan Şirin’in İsrail’in öncelikli hedeflerinden biri konumuna geldiğini anlatıyor bu yazıyla. Aslında isimlerin ve sembollerin ne denli önemli olduğunu gösteriyor. Yazar, Filistin’in günün birinde mutlaka işgalden kurtulacağını bildiren düşüncesini memleketin tapu senedi olan kabir taşlarının varlığına bağlayarak Filistin’e bir de bu gerçeklikle bakmamızın yolunu açıyor.

Yazar “Garabet” isimli yazısında İsrail yargısının tutarsızlığından, para ile ilgili suçların hiçbirinde taviz vermeyen keskin bir yargıdan söz ederken, Filistinlilerin işin içinde olduğu herhangi bir meselede kör-sağır kaldığını açıklıyor.

“Bir Akademik Tezin Serüveni” başlıklı yazısında yazar, **Teddy Katz**’in yüksek lisans tezinden okuru haberdar ediyor ve bu tezin resmi Siyonist tarihiyle taban tabana zıt olduğunun söylendiğini açıklıyor. **Teddy Katz** tarafından yazılan bu tezin serüvenini detaylıca öğrenmek ise biz okurlara bırakılmış.

“25 Yıl Sonra” başlıklı yazıda Oslo anlaşması çerçevesinde Beyaz Saray’ın bahçesindeki törende İsrail başbakanı **Yitzhak Rabin** ve Filistin

Kurtuluş Örgütü lideri **Yaser Arafat**’ın aynı masada bulunmasının dönemin ABD Başkanını ne kadar gururlandırdığını anlatıyor. Bu görüşmelerin sonucunda varılan sözde barışın hangi tavizler karşılığında yapıldığıyla ilgili Filistinlilerin endişelerini bütün yalınlığıyla açıklıyor yazar.

Eserle ilgili en can alıcı noktanın Filistin davası güden yahut gütmeye çalışan Müslümanların büyük bir kavram karmaşası arasında sıkıştığını gören yazarın okuruna kavramları nasıl algılaması gerektiğiyle ilgili yol gösterici rol oynaması olduğunu düşünüyorum. Bunun yanı sıra aynı zamanda eserde bölgeyi coğrafi, mimari, sosyolojik, psikolojik ve ekonomik açılardan ele alarak birçok konuda zihinlerin aydınlatılmasına vesile oluyor. Eserin genelinde öğretici bir tavır takınan yazar gayet yalın bir dille Müslümanların bölgenin geçmişini ve şimdisini bilmesi gerektiğini okuruna öğretiyor. Filistin’in mücadelesine destek olmak isteyen her bireyin bölgeyi öğrenmek adına eseri okumasını tavsiye ediyorum.

“Kudüs İslâm’ın Onurudur”

DOSYA

BİLİNDİK BİR HIRSIZLIĞIN HİKÂYESİ

Mustafa BUĞAZ

lerden yoksundur. O kabadır, barbardır, ilkeldir, ah-laksızdır, bütün kötülüklerin vücut bulduğu karanlık bir tablodur:

“Sömürgeci, sömürge halkının alanını fiziksel olarak, yani ordu ve polis yardımıyla sınırlamakla tatmin olmaz. Sömürgeci, sömürge talanının totaliter karakterini sanki açıklamak ister gibi, sömürge halkını bir tür katmerli kötülüğe dönüştürür. Sömürge toplumu yalnızca değerlerden yoksun bir toplum olarak tanımlanmakla kalmaz. Sömürgeci, sömürge dünyasında bu değerlerin yok olduğunu, hatta hiç var olmadığını söylemekle yetinmez. Yerlinin ahlak kurallarına duyarlı olmadığı ilan edilir, yalnızca değersiz olmakla kalmadığı, aynı zamanda değerleri inkâr ettiği de ilan edilir.” (Fanon, 2007, s. 47)

İsrail’in Filistin halkına başlattığı acımasız savaş bütün şiddetiyle devam ediyor. Çoluk çocuk, kadın, sivil, okul, hastane, konut, mahalle demeden ve bütün uluslararası antlaşmaları hiçe sayarak, bütün dünyanın tepkisine rağmen bildiğini okuyan, savaş kurallarını hiçe sayan, kirli hedeflerine ulaşmak için sınır tanımayan bir canavarla karşı karşıyayız. Bu canavar en son sivillerin güvenli alan diye sığındıkları Baptist Hastanesini de vurarak savaş suçlarına ve katliamlarına bir yenisini daha eklemekten hiç çekinmedi. Ekranlardan kadınların ve çocukların parçalanmış cesetlerini şok içinde izledik. Dünya sanki binlerce yıl geri gitmiş, uygarlığımızın edindiği demokratik ve hümanist kazanımlar yerle bir olmuş, karanlığın ve kötülüğün hüküm sürdüğü barbar bir döneme dönmüş gibiyiz.

Barbar dönemler deyince İsraili bakanların ve siyasilere gösterdikleri vahşeti ve acımasızlığı meşrulaştırmak için çeşitli söylemler üretmeye çalıştıkları da gözden kaçmıyor. Bu söylemler de bir yerlerden tanıdık geliyor. Özellikle İsrail Savunma Bakanı **Yoav Gallant**’ın Filistinlilere “hayvan” benzetmesinde bulunarak, “İnsansı hayvanlarla savaşıyoruz ve ona göre hareket edeceğiz.” şeklinde verdiği demeç çok tanıdık geldi ve hemen 19. yüzyıl kolonyalist (sömürgeci) söylemlerini aklıma getirdi. **Frantz Fanon**’un Cezayir’in Fransızlar tarafından işgali dolayısıyla gözlemlerini yazdığı “Yeryüzünün Lanetlileri” isimli kitabında sömürgecinin yerli halka bakışını anlattığı bölümleri okuduğunuzda aslında İsrail’in sömürgeci Batı’nın bir parçası olduğunun farkına varırsınız. Eser, sömürgeciliğin yerli halk üzerinde yol açtığı travmaların etrafı bir değerlendirmesini yapmaktadır. Sömürgecinin bakış açısından sömürge dünyasının nasıl görüldüğünü çözümlenmeye çalışan yazara göre sömürgecinin gözünde sömürge toplumu değer-

Ötekini kötülüğün, kendisini ise iyiliğin cisimleşmesi olarak göstermek, sömürgecinin yapacağı katliamlara kılıf uydurmasından başka bir şey değildir aslında. Böylece İsraili yetkililer vicdanları rahat bir şekilde katliamlarına devam edebilirler. Çünkü onlar artık kendileri gibi insanlarla değil, mutlak kötülüğün vücut bulduğu şeytanlarla savaşımaktadır. Bu narsistik ve vahşi zihniyeti psikolog **Rollo May** şöyle açıklar:

“...her savaşın başlangıcında, düşmanımızı alelacele şeytani bir imgeye dönüştürürüz ve sonra savaştığımız şeytan olduğu için, kendimize savaşın ortaya çıkardığı bütün meşakkatli psikolojik ve manevi soruları sormadan, savaş haline girebiliriz. Kendimiz gibi insanları öldürmekte olduğumuzun farkındalığıyla artık yüzleşmek zorunda kalmayız.” (May, 2013, s. 184)

Bu psikolojik ve vicdani rahatlıkla Batı sömürü ve hırsızlık konusunda son raddeye giderek istediği yeri işgal edip istediği yeri sömürgeleştirebilir. Sözüm ona aydınlanmış Batı’nın karanlıkta kalmış dünyanın geri kalan topraklarına ‘medeniyet’ götürmek iddiasıyla yapmadığı hırsızlık, çökmediği ülke kalmamıştır zaten. Batının sömürgeciliği bilinen bir hikâyedir ama çarpıcı olması açısından bir örnek vermek istiyorum. Orta Afrika’nın en büyük devletlerinden biri olan Kongo, bir zamanlar Belçika’nın sömürgeciydi. Bu sömürgeci diğerlerinden farklı yapan Belçika Kralı **II. Leopold**’un özel mülkü olmasıdır. Düşünebiliyor musunuz, Belçika’dan seksen kat daha büyük alana sahip bir ülkenin Belçika kralının şahsi mülkü olması! Yerli halkı medenileştirme misyonu buralara gelen Belçi-

kalı kolonizatörler zengin fildişi ve kauçuk kaynaklarını sömürmüşler, yetmemiş 23 yıl boyunca halkı köle olarak kullanıp zulmetmişler, 10 milyon insanın ölümüne sebep olmuşlardır. (Özyön, 2016, s.470)

Joseph Conrad'ın *Karanlığın Yüreği* isimli romanı, bu sömürü hikâyesini ve Belçikalıların yerli halka yaptığı vahşeti çok çarpıcı şekilde anlatır. Romanda özellikle Afrikalı yerlilere gösterilen kötü muamele vurgulanır ve hep bunun altında onların insan olmadığı, tarih dışında yaşadıkları, hayvan aşamasından akıl ve mantık aşmasına geçemedikleri, bu yüzden onlara karşı acımasız olunması gerektiği fikrinin yattığı ileri sürülür:

"Kara gölgeler isteksizce geziniyor, korların üzerine su döküyor, korlar da cızırdıyordu; buhar göğe yükseliyor, dövülen zenci inliyordu bir yerlerde. 'Amm da gürültü ediyor hayvan' dedi yorulmak bilmeyen bıyıklı, yanımızda belirerek. 'İyi oldu. Suç-ceza-güm! Acımasız olunacak, acımasız. Başka yolu yok. Gelecekteki tüm yangınları da önleyecektir bu.'" (Conrad, 2013, s. 42)

Ve yüzyıl sonra 1948 yılında, Filistin topraklarında, İngilizlerin himayesinde, ABD'li Yahudilerin finansmanıya tarihin en anormal devleti kuruldu. Peki, hangi yöntemle? Tabii ki yüzyıl önceki aynı yöntem olan zorbalık ve hırsızlıkla! Sahipsiz Filistinlilerin mallarına çökerek, çalarak çırparak, yerlerinden ederek... Bunun adı düpedüz hırsızlıktı. (Maalesef bu konuda sosyal medyanın da yanlış yönlendirmesiyle gençlerimiz Filistin topraklarının yasal yollarla Yahudilere satılıp Filistinlilerin ülkelerine ihanet ettikleri yalanına inandılar. Kandırıldılar. Gençlerimiz okuyup araştırmadıkları için İsrail'in kuruluşunda yer alan Hagana ve Irgun terör örgütlerinin terör yoluyla toprakları nasıl ele geçirdiklerini bilmiyordu.) Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı **Hakan Fidan**'ın verdiği bir demeçte: "Birisinin toprağını işgal ediyorsunuz. Evine el koyuyorsunuz, dışarı atıyorsunuz, birini getirip oraya koyuyorsunuz, 'yerleşimci' diyorsunuz. Bunun adı hırsızlıktır." diyerek tepki göstermesi de Batı'nın bu sömürgeci hırsızlık hikâyesine vurgu anlamı taşıyor. (**Fazlı Şahan**, "İsrail'e Sert Tepki: Bunun Adı Hırsızlık", Yeni Şafak, 18 Ekim 2023) Ama ne yazık ki Siyonist zihniyet 'Talmud' gibi çarpıtılmış bir kitaptan aldığı sapkın fikirlerle Filistinlilerin sadece topraklarını çalmıyor, aynı zamanda hayatlarını da çalıyor. Kendi topraklarında düşman, hayvan, isyancı, terörist olarak adlandırılan bu mazlum insanlar Afrikalı yerlilere yaptıkları gibi aç-susuz bırakılıp vahşice ölüme

terk ediliyor. Ülkelerinde gördükleri tek şey dayak yemek, hapse atılmak, bombalanmak ve bütün yapılanların yapanın yanına kâr kalması! Korkarım ki bu kafa büyük bir soykırıma yol açacak. Bütün dünya da bunun suç ortağı olacak. Biz Müslümanlar olarak Filistin halkının acısını ve davasını içimizde hissetmeliyiz, bu suça ortak olmamalıyız, katliama da seyirci kalmamalıyız!

Kaynakça

Conrad, J. (2013). *Karanlığın Yüreği*. (Çev. S. Şimşek) İstanbul: İletişim Yayınları.

Fazlı, Ş. *İsrail'e Sert Tepki: Bunun Adı Hırsızlık*, Yeni Şafak (18 Ekim 2023) <https://www.yenisafak.com/gundem/disisleri-bakani-hakan-fidandan-israile-sert-tepki-bunun-adi-hirsizlik-4568393>

Fanon, F. (2007). *Yeryüzünün Lanetlileri*. (Çev. Ş. Süer) İstanbul: Versus Yayınları

May, R. (2013). *Güç ve Masumiyet*. (Çev. M. Doğan) İstanbul: Say Yayınları.

Özyön, A. (2016). *Karanlığın Yüreği Kongo'da Atıyor: 23 Yıl Süren Esaret ve Vahşetin Öyküsü*. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, (43), 463-474

İSRAİL'İN KUTSAL TERÖRÜ

Ayşenur Okan ŞENGEL

Livia Rokach'ın "İsrail'in Kutsal Terörü"¹ ismiyle okurun karşısına çıkan eseri, İsrail'in yakın tarihini, ilk Dışişleri Bakanı ve eski Başbakanlarından **Moşe ŞARET**'in güncesi üzerinden anlatır. Kitap, okura "Devletler terörle mücadele eden mekanizmalarsa, bir devlet terörü nasıl yerleşim stratejisi haline getirir?" sorusunu sorar. Yazar bu sorunun cevabını giriş ve önsöz bölümündeki açıklamalarıyla vermeye başlar ve okura verdiği cevaplarını **Moşe Şaret**'in günlüğünden hareketle temellendirir. Çünkü **Moşe Şaret** "İsrail'in yaşam alanını genişletme" projesini devlet politikası haline getiren David Ben Gurion hükümetinin Dışişleri Bakanıdır. Ve bakanlık yaparken İsrail'de izledikleri uluslararası politikayı aşağıdaki cümlelerle açıklar;

"Planladığımız düzmece olaylar ve düşmanlıklar zinciri üzerine; çok fazla kan dökülmesine neden olan, provokasyon amacıyla hazırladığımız çatışmalar üzerine; adamlarımız tarafından tezgahlanan, hepimize felaketten başka bir şey getirmeyen, ancak olayların akışını belirleyerek istikrarsız bir ortam yaratan yasadışı işler üzerine uzun süre düşündüm."

Kitap, okura **Moşe Şaret**'in günlüğü üzerinden **Livia Rokach**'ın yazarlığını deneyimleme fırsatı sunar. Çünkü **Livia Rokach**, okuruna Ortadoğu'daki olaylara bakışını altüst edecek bir yaklaşım kazandırır. Örneğin yukarıdaki cümleler bize **Moşe Şaret** hakkında olumlu bir imaj çizse de, kitabın ilerleyen bölümlerinde Şaret'in çekincesinin nede-

ninin, izlenen terör stratejisinden dolayı, Siyonizm ve İsrail'in zarar görmesi olduğunu anlarız. Çünkü Şaret, bir yandan ılımlı Siyonizm'in mümkün olduğunu düşünür, diğer yandan İsrail'in devlet güvenliğini sağlama mitinin başarısını takdir eder hatta Batı destekli İsrail politikasının akıl hocalığını yapar.

Kitabın Ortadoğu ve İsrail hakkında yazılan kitaplardan farkı; Şaret'in günlüğü üzerinden ilerleyen analitik tarih yaklaşımıdır. Yazar, kitabında Ortadoğu'ya barış getirecek bir çözüm odağı aramaz. Bu odağın aksine İsrail'in Ortadoğu'yu nasıl terörize ettiğini anlatır. Tarih derslerinden hatırlayacağımız *böl-parçala-yok et* şeklindeki köklü planı kitabın taslağı olarak belirler. Bu planın İsrail tarafından beş temel adımda ortaya konduğunu anlatır.

Böylece biz;

Birinci adımda, İsrail'in askeri-siyasi kurumlarını Arap tehlikesine inandırdığını görürüz. İkinci adımda, İsrail'in Arap devletlerini, kendisinin kazanacağından emin olduğu bir askeri çatışmaya zorlayarak bölgedeki güçler dengesini temelden sarstığını ve böylece İsrail'in bölgenin süper gücü olduğunu fark ederiz. Üçüncü adımda İsrail'in sınır bölgelerindeki Arap askerî merkezlerine operasyonlar düzenleyerek Arap ordularını demoralize ettiğini ve askerî mekanizma yoluyla da Arap rejimlerinin güç dengesini bozmaya çalıştığını görürüz. Ayrıca İsrail'in istihbarat toplayarak korku, gerilim ve den-

¹ Livia Rokach (2006), İsrail'in Kutsal Terörü, Belge Yayınları, İstanbul

gesizlik yaratmak amacıyla Arap toprakları içinde gizli terörist eylemler düzenlediğini anlarız. Böylece İsrail'in Siyonizmi terörizme nasıl dönüştürdüğüne şahit oluruz

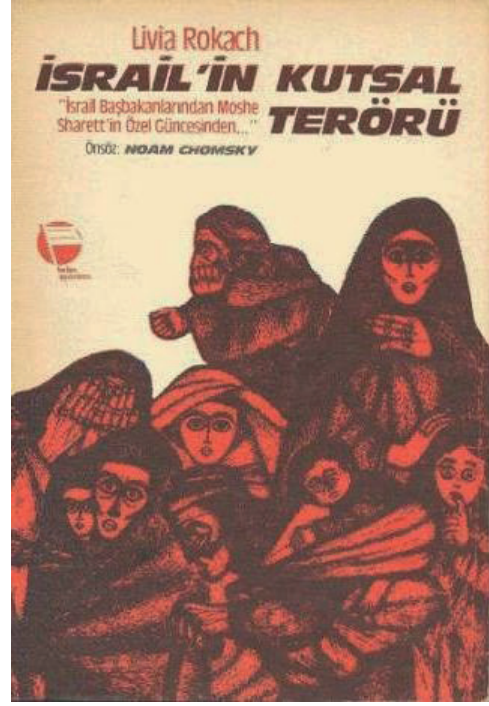
Bu noktada **Moşe Şaret** bize **Livia Rokach**'in bakış açısıyla tarihi kayıtları sunmaya başlar. Kitabın "**Savaş Yerine Misilleme**" bölümünde politize olan İsrail ordusunun bölgede Arap tehlikesi imajını oluşturmak için attığı adımları okuruz. Burada Moşe Şaret başta *Kibya katliamı* olmak üzere Gazze'ye, Batı Şeria'ya ve Mısır'a yönelik atılacak adımlarda devlet başkanı veya bakanlara uluslararası toplumun tepkisini çekmeden, Arap devletlerini kışkırtarak İsrail'e misilleme zemini nasıl hazırlanır konusunda akıl hocalığı yapar. Kitabın kilidini;

"Mısır'la savaş İsrail güvenlik aygıtının başlıca isteğiydi, ancak bunun için zaman henüz olgunlaşmamıştı. 25 Şubat'ta Ben Gurion, Lavon'un "Gazze Şeridi'nin Mısır'dan ayrılması planını yürürlüğe koyma" önerisini geri çevirerek, arkadaşlarının sabırsızlığını frenliyordu. Yaşlı adam kendi zamanlaması doğrultusunda hareket etmekte kararlıydı. Şaret bir süre sonra, Ben Gurion'un bu kez "Suriye'ye yönelik eylemlerin yoğunlaştırılmasını" önerdi."

paragrafı ile kıırarız. Çünkü bu paragrafta Şaret'in tepki çekmeden yapılan her eylemin mubah olduğuna inandığını anlarız.

Kitabın üçüncü bölümü "**Güney Suriye'yi İşgal Etmek İçin Tarihsel Bir Fırsat**" başlığıyla okuru kendisine çeker. Ve okura 1954 yılından 2023 Ekim ayına uzanan aydınlatıcı bir perspektif sağlar. Çünkü bu bölümde İsrail'in kendi vatandaşını kurban ederek Suriye'ye ait bir uçağı "meşru" nedenlerle kaçırmasına şahit oluruz ve Moşe Dayan'ın esir takasını önlemek, Filistinlilerin umudunu kırmak ve müzakereleri İsrail lehinde kuvvetlendirmek için ordusuna okul basma emrini verişini okuruz. Bu noktada Moşe Şaret'in tek kaygısının "Batı'nın ve ABD'nin desteğinin Araplardan tarafa kayması" olduğunu görürüz. Yazar bu noktada okura hem gelecek konu başlıkları hakkında bir ipucu sunar hem de yapılan askeri eylemlere Şaret'in ahlaki kaygılarla bakmadığını anlatır. Aradan geçen yaklaşık yetmiş yılda Şaret'in kaygıları yerini Siyonist şımarıklığına bırakır.

Kutsal Terör anlayışı İsrail Ordusu'nun **kuduz köpek** savunmasıyla şekillenir. Günümüzde Hamas ve rehinelere bahanesiyle bir aydır Gazze'de

soykırım yapan İsrail'i, Batı'nın neden desteklediğini anlarız. Çünkü İsrail Moşe Şaret'in günlükünden anlaşılacağı üzere devlet terörünü politika olarak uluslararası düzlemde meşrulaştırmak için her türlü yolu denemeye hazırdır. İsrail, Lübnan'da Hristiyan merkezli bir devletin kurulmasıyla başlayan siyasi planını, askeri olarak *Beer Şeba* baskını, *Lavon baskını* gibi saldırı ya da misilleme hareketleriyle kuvvetlendirir. Böylece yapacağı tüm eylemlerde Batı'nın desteğini arkasına almayı başarır. Hatta bu destekle mülteci durumdaki Filistinlilerin, sığındıkları Arap ülkelerinde, Filistin'e uzak bir şekilde yerleştirilmelerini sağlar. Böylece hem kendi sınırlarını güvenceye alır, hem de Filistinlilerin İsrail aleyhinde kamuoyu oluşturmalarını önler. Sadece kendisini mağdur göstereceği bir düzlemi oluşturur. Biz bu başarılı planın sonucunu kitabın son bölümünde yazarın "*Batı'nın Yarattığı Canavar: Kutsal Terör*" ifadesiyle görürüz.

Sonuç olarak **Livia Rokach**, Siyonist bir başbakanın günlüğü İsrail'in mağduriyet siyasetini okuruna sorgulatmayı başarır. İsrail'in güvenlik aygıtının, **David Ben-Gurion**, **Ariel Şaron** ve **Moşe Dayan** gibi kişilerin örtülü askeri operasyonlarıyla veya terör eylemleri kanalıyla komşu Arap ülkelerinde nasıl istikrarsızlık yaratmaya çalıştığını ve Güney Lübnan, Batı Şeria ve Gazze şeridini yutmak için nasıl komplolar düzenlediğini sergiler. Şaret'in güncesi ve diğer önemli belgeler, İsrail'e ve onun güvenliğine ilişkin olarak uzun yıllardır yaratılan mitleri sarsar. Böylece yazar özellikle Batılı okurun dikkatini masaldan hakikate çeker.

DOSYA

İSYANIN ADI FİLİSTİN

Ethem ERDOĞAN

“Öldürüyorlar. Biz bu satırları yazarken ve korkarız sizler de okurken, öldürüyorlar, yakıyorlar, yıkıyorlar, çoluk-çocuk, genç-yaşlı, erkek-kadın demeden kıyıyorlar o yiğit, o direngen halka, Filistinlilere.” **İsyanın Adı Filistin¹** adlı derleme eser, ön söz olarak yazarlar tarafından hazırlanan metindeki bu satırlarla başlıyor. Bu satırlar yaşadığımız günlerin sıcaklığıyla da birebir örtüşüyor. Aslında tam bir asırdır süregelen şekilde Filistin halkının yaşadıklarıyla örtüşüyor demek lazım. İngiliz mandasının başlamasıyla birlikte, yani Osmanlı'nın çekilmesinden sonra günümüze uzanan yüz sene içinde sürekli yenilenen ve yinelenen bir yaşamışlık bu. İçinde acı, hüznün, ölüm benzeri bütün sıkıntılarla dolu bir asır. Esasen bu acıların ölenlerden çok yaşayanlara yönelik olduğu da malum. Bu yazıda duruma dair önemli gördüğüm enstantaneleri ya da bazı görüntüleri aktarmaya, canlandırmaya çalışacağım. Zihnim Filistin kadar dağınık durumda. Dolayısıyla bağlamın süregelenliğiyle ilgili sorunlar için peşinen özür beyan ediyorum. Bu olumsuzlukları asgari düzeyde tutabilmek için her duruma bir numara vereceğim.

Önsöz şu ifadelerle bitiriyor: “Evet, Filistin’le dayanışmak, onurlu, özgürlükçü ve antiemperyalist bir barışı savunmaktır, bölgede ve dünyada...” **Yücel Demirel- Sibel Özbudun**. Kitabın kendi hikâyesi var elbette. Okuyanların malumudur. Ancak biz bu girişi yaparken kitaba bir tür epigraf olarak düşünülmüş olan bir metinden de söz etmek istiyorum. Mahmut Derviş’in bir metni bu. Şöyle:

Umudu yaratmak için / direnerek düşenlerin anısına...

İşgal sadece temel özgürlüklerimizi elimizden almıyor, aynı zamanda vücutlarımıza, rüyalarımıza, insanlara, evlere, ağaçlara karşı başlatılan sürekli bir savaşla, insani bir yaşam sürmemizi engelliyor, ‘Umut’ adı verilen, tedavisi oldukça zor bir hastalığa yakalandık. Özgürlüğe kavuşma ve bağımsızlık umudu... Ne kahraman ne de kurban olmayacağımız normal bir yaşama kavuşma umudu... Çocuklarımızın korkmadan okula gidebileceği umudu... Bir kadının askeri bir kontrol noktasının önünde ölü bir çocuk değil, bir hastanede sağlıklı bir çocuk doğurabilmesi umudu... Şairlerimizin kandan başka güllerin de kırmızısını görebilmesi umudu... Topraklarımızın kendi adını yeniden bulabilmesi umudu: Aşk ve barış toprakları. Bu yükü ve bu umudu bizimle taşıdığınız için teşekkürler. *Mahmut Derviş, Liberation Gazetesi, 15 Nisan 2002*

Bu eser Filistin meselesi üzerine dünyanın her yerinden pek çok yazar, siyasetçi ve çeşitli kesimlerden aydınların yazdığı yazılardan oluşuyor. Bazılarının isimlerini almak istiyorum: **Noam Chomsky, Edward Said, Robert Fisk, Jimmy Carter, Henry Kissinger, Benjamin Netanyahu, David Cohen, Mahmud Derviş, Yaser Arafat, Şeyh Yasin, Merwan Barguti**... Eserin derinliği ve genişliği üzerine fikir vermesi açısından bu isimlerin önemli olduğu açıktır.

1-Kitapta Filistin meselesine dair yazılan yazılarda çok kıymetli tespitler var elbette. Bazılarını bu öneme istinaden burada iktibas etmek istiyorum. *“Diğer taraftan şöyle bir durum da söz konusu: Yalnızca Türkiye’deki diplomatlar değil, dünyadaki seçkin aydınlar da anti-semitist damgası yememek için, Siyonizm konusunda hep çekimser kalmışlar ve gerekli tavrı koyamamışlardır.”*

2-Filistin sorununu Oslo görüşmeleri ve ortaya çıkan saçma durumun, Pandoranın Kutusu ve Gordiyon düğümü şeklinde tanımlandığı 32. sayfadaki şu tespit de önemli: *“Hayır, varılan nokta bir açmaz değildir. Sadece, çözümün ne olduğunun ya da ne olmayacağına netleştiği verilerin kristalize özellikler kazandığı tarihi bir eşiktir.”* Bu tespitin ucuna İskender kılıcı eklendiğini de unutmamak gerekir. Aslında çözümün anahtarı da tam olarak budur. Kesip atmak... Güç kullanmak. Neticede bu gücü kullanacak olan güç sahibi başka bir gücün caydırma özelliğini de dikkate almamayı gerektirir.

3-Yazının ilerleyen kısımlarında yukarıda ismini zikrettiğim yazarların bazı düşüncelerini alacağım yazıya. Ancak durumu somut ve objektif şekilde okumak gerekiyor: Filistin halkı tek bir şey istiyor. Bütün halkların istediğini: Kendi toprakları üzerinde emperyalist ve Siyonist paryası olmak değil elbette... Onurlu, özgür ve bağımsız yaşamak. İşgale son verilmesi ve sürgün Filistinlilerin yurda dönmesi... Evlerinde ne zaman baskına uğrayacakları tedirginliğini yaşamamayı, sokaklarında tankların dolaşmasının zilletine şahit olmamayı, zeytinliklerin yakılmamasını, Mescid-i Aksa’da özgürce ibadet edebilmeyi...

4-Niyetim Filistin’de Siyonist varlığın devlete dönüşmesinin tarihi hikâyesini aktarmak değil elbette. Ancak bütün mesele dönüp dolaşıp buraya geliyor ve düğümleniyor. Eğer 1948’de Filistin’de askeri bir güç olsaydı Siyonist Yahudiler bütün bunları bu rahatlıkla yapabilir miydi? Tv’de hemen

¹ Sibel Özbudun, Yücel Demirel (2002), *İsyanın Adı: Filistin Kazanacak!*, Ütopya Yayınları

her gün yorumcu-analist vb isimlerle-sıfatlarla konuşurulan kişiler zaten ezber cümleleri nakle- diyor. En temelde Siyonist-Yahudi varlığın devlete dönüşmek isteği ve kararlılığı zaten Avrupa'da yapılan konferanslar ve deklarasyonlarla açıklanmıştı. Bütün birikimin fiiliyata geçmesi, devlete-kurumsal yapıya dönüşmesi için bir silahlı güce duyulan ihtiyaç... Bu gücün de oluşması gerekiyordu elbette. Yahudi isteklerinin ete kemiğe bürünmesi, İngiliz kraliyet aklının devreye girmesiyle gerçekleşti. Birinci paylaşım savaşında Yahudi alayları kuran İngiliz aklı çeşitli cephelerde hatta Çanakkale'de bize karşı savaşa sürüldü. Savaş sonrası da Filistin'de kurulan İngiliz mandası savaş tecrübesi olan silahlı Yahudileri Filistin'e yerleştirmeye başladı. O dönemlerde Filistin'de Yahudilerle Müslümanlar arasında yaşanan ilk çatışmalar böyle başlamış oldu. Aynı filmi ikinci paylaşım savaşında da görüyoruz. Eğitilmiş ve savaş tecrübesi olan Yahudiler İngilizlerin resmi olarak Filistin mandasını kaldırması üzerine bölgede teröre başladılar. Sahipsiz-devletsiz Filistin halkı İsrail devletinin ilanı üzerine ve saldırılara direnemeyince göç etmek zorunda kaldılar. Sahipsiz-devletsiz Filistinliler bir de vatansız kalmıştı. İlginç bir bilgi de şu olabilir: İsrail devletini Türkiye (tek parti hükümeti) de tanımıştı. Ancak **İsrail'in kuruluş tarihi yıldönümlerinde Türkiye'de okulların tatil edildiğini** kimseler yazmadı.

Bir tarafta resmen tanınmış ve üstüne üstlük neredeyse bütün batının desteğini almış bir İsrail devleti diğer yanda da devletsiz, sahipsiz, silahsız, ordusuz, katliamlara maruz kalmış, yurdundan sürülmüş bir Filistin halkı...

5-İşin bir tarafı da ekonomi. Malumunuz bir Yahudi için en önemli şey mal mülk zenginliktir. Bunu faiz ve nemanın icat edilmesinden de Hayber'in fethi örneğinden de görebiliriz. Hayber normal yollarla alınamazken hurma ağaçları kesilmeye başlandığında Yahudilerin kaleyi teslim ettiğini unutmamak gerekir. Bendeniz bunu "Hadiklaim" firmasından ithal edilen ve hormonla aslı bozulan-değiştirilen "Kudüs Hurması" örneğinden biliyorum. Bu ekonomik durum kitapta da açıkça anlatılıyor:

"Dünyaya kapalı bir yaşama mahkûm edilen Filistinliler, Oslo 'merhemi' ardından bu ağır sorunların değişeceğini hayal ettiler... Ama ne bağımsız Filistin devletinin ilanı gerçekleşti ne de sorunlar düzeltildi. Bağımsız Filistin devletine kendini hazırlayan İsrail ise kapılarını Filistinlilere kademeli olarak kapatırken, Filistin'in başka Arap ülkeleri ile özellikle

ekonomik ilişki kurmasına izin vermediğinden Filistin gittikçe boğulmaya başladı... Filistin, sömürgeci İsrail ekonomisinin bir alt kolu haline getirildi... Filistin'in sanayi yatırımlarını engelleyen, ihracat ve ithalat izinleri vermeyen İsrail, yerel ekonomiyi de İsrail ekonomisinin tamamlayıcısı kıldı. Örneğin yoğun iş gücü gerektiren tekstil, Filistin'de ucuz iş gücüyle yapılıyor ama piyasaya pahalı İsrail malı olarak çıkıyor. İsrail'in ihraç ettiği çileğin %50'si Gazze'de üretiliyor. İsrail işgal altındaki topraklarda da kendi pazarına rakip olacak ürünlerin üretilmesini çeşitli yöntemlerle engelledi..."

6-Büyük devletler barış bahanesiyle araya girdiğinde Oslo sürecini görüyoruz. Bu süreçle gümrük birliği de yürürlüğe giriyor. Siyonistler bunu da kendi lehine kullanıyor. Çünkü Filistinliler dışarıdan ne alırsa alsın Siyonistlerin iznine muhtaç. Bunun için gümrüğe KDV ödemek zorunda. Ödendi belgesiyle Filistin yönetimine gidiyorlar. Ay sonunda Siyonist yönetim Filistinlilerden kazandığı parayı Filistin yönetimine %3 kesintiyle aktarıyor. Hem bedava %3 hem de bir ay boyunca o parayı karşılıksız kullanma rahatlığı. Buraya kadarı emperyalizm, bunu da çoğu zaman şantaj aracı olarak kullanıyorlar ki bu da Siyonizm. İsrail limanlarını kullanan Filistinli iş adamları, her gelen malı güvenlik gerekçesiyle indirip yeniden yüklemek zorunda. Yani en az iki ayrı kamyon kullanmak zorundalar, bu da malın bedeli artıyor. Filistinlilerin dış dünyayla ilişkilerinde devreye giren İsraili simsarlar, daha fazla mal alıp gümrüksüz olarak Filistinli tüccarlara satıyor. Özetle ekonomik olarak hep Filistinliler kaybediyor... Bağımsız para politikası da izleyemeyen Filistin, dolayısıyla ihracat ve ithalat için önlem alamıyor... El netice işgal altındaki hayat şartları Filistinlilere isyan etmekten, intifadayı sürdürmekten başka bir çare bırakmıyor.

7-Türkiye'nin dış politikasında Türkiye-İsrail ilişkilerinin uzun bir süre belirleyici faktör olduğunu ifade etmek gerekiyor. İsrail'in kuruluşu, Türkiye tarafından tanınması hem de bu meselede ilklerden olması, bir yönüyle Osmanlı bakiyesi açısından reddi miras olurken diğer yönüyle de ikinci paylaşım savaşı sonrası değişen dengelere göre kendini ayarlamak-konumlamak anlamına geliyor. Bu durum nereden bakarsanız bakın Türkiye'nin bağımsızlık ve kendilik prensiplerinden uzak bir ülke olduğunu anlamına gelmektedir. 1967 Arap-İsrail savaşıyla asgari düzeye inen diplomatik ilişkiler adım adım geliştirilerek Türkiye Cumhurbaşkanı'nın İsrail ziyaretiyle doruğa ulaşmıştır. İsrail Cumhurbaşkanı **Ezer Weizman**'ın konuğu olan **Süleyman**

Demirel, Ortadoğu barışı için çaba harcadığını söyledi. Daha sonra ziyaretler devam etti. **Bülent Ecevit, Ehud Barak**'la görüştü. Türkiye'deki Barak ile Ecevit arasındaki görüşmede, iki ülke arasındaki ilişkilerin her alanda ve önemli ölçüde geliştirilmesine karar verilmişti. Özellikle 28 Şubat döneminde savunma sanayinin İsrail kontrolünde olduğunu belirtmeliyiz.

8-İsrail'in yaptığı bazı akıl dışı eylemler üzerine (Ariel Şaron'un Mescid-i Aksa provokasyonu vb.) Filistin'in top yekûn direnişe geçtiği dönemler oluyor malum. Buna İntifada deniyor. İntifada başladığında İsrail askerlerinin otoritesi sarsılıyordu. İntifada ile Siyonist rejime karşı toplu bir meydan okuma söz konusuydu. Mülteci kamplarındaki Filistinli kadın erkek çocuk herkes, Siyonist askerlere nefretle bakıyor küfrediyor, içi idrar dolu torbalar fırlatıyorlardı. Askerler yalnızca çok sınırlı durumlarda ateş açabiliyordu. Yaralanma korkusu ve hakaretler, İsrail askerlerinin içini büyük bir öfkeyle doldurmuştu. Bu durum onları daha zalim ve daha vahşi hale getiriyordu. Askerlerin katlanamadığı çok daha derin bir şey daha vardı. Dünyanın en iyi ordusunu şimdiye kadar hiç adam yerine konmayan Araplar tehdit ediyordu. Oysa İsrail askerleri yıllarca yenilmez olduklarına inanmışlardı. Gözlemciler göre intifada, İsrail'i köşeye sıkıştırdı. Radikal ve kestirme çözümler aramaya zorladı.

9-Batı Şeria ve Gazze toprakları uzun yıllar İsrail askerleri elinde kirletildi. Bu durum sürekli olarak Filistinlilerin öfkesini besledi. Öfke, içinde işgale karşı eyleme dönüştü. İsrail, bu kaçınılmaz tepkiye, terörizm dedi! Bir yanıla işgale karşı milli bilinç geliştiren eylemler, öte yandan da yoksulluğa ve çaresizliğe karşı tepkiydi. İsrail, Ortadoğu sivillerine karşı acımasız bir şiddet uygulayan, işgal üzerine devlet kuran, çevredeki ülkelere saldıran, uluslararası baskılara aldırmayan büyük bir terör örgütü haline gelmişti.

10-ABD'nin bölgeye bakış açısını da **Naom Chomsky**'nin 2000 yılında yazdığı ve kitaba alınan yazısından aktarmaya çalışacağım. ABD'nin bölgedeki rolünü çok anlamlı buluyor ünlü stratejist. "Bu, tüm dünyada her zaman geçerlidir; ama 50 yıldır yüksek düzeyli planlarda ABD planlamasının çekirdek unsuru sayılan Ortadoğu için daha da doğrudur. 50 yıl öncesine dayalı belgelerden aktaracak olursak, Ortadoğu bölgenin stratejik bakımdan dünyanın en önemli bölgesi, devasa bir stratejik güç kaynağı, dünyanın en zengin ekonomik ödülü olarak tanımlanmaktadır ve o gün bugündür, aynı minvalde süregelmektedir.

ABD vazgeçmeyecektir." diyor. Nedenini de basit şekilde ve bütün dünyanın anladığı dilde bölgenin "dünyanın en önemli enerji rezervleri"ne sahip olmasıyla açıklamaktadır.

11- İsrail'in yaptıkları üzerine **Edward Said** yazısından da bir özet almak isterim: 1967'den beri İsrail işgalci devleti tarafından politik önderlik potansiyeline sahip Filistinliler hapsedildi ya da sürüldü. Küçük dükkân ve çiftliklere el konuldu ve yıkılarak yok edildi. Öğrencilerin yükseköğrenim görmesi engellendi, üniversiteler kapatıldı. 80'li yılların ortasında Batı Şeria'da üniversiteler 4 yıl boyunca kapalıydı.

Sonuç yerine yine Edward Said cümlelerinin açılımını sunmak istiyorum. Onun planı idealize bir barış planıdır. İlginç olan bu işin fiziken ya da psikolojik olarak hep bir yerinde olan kimsenin ifade etmediği bakış açısı sunması. Bu idealize plan şöyle: Artık kutsal topraklarda alternatif bir barış planı beliriyor. Oslo sürecine geri dönemeyen, BM kararlarından ödün vermeyen, İsrail işgalinin tamamı ile bitmesini öngören, İsrail mallarını ve hizmetlerinin boykotunu içeren bir tarz. Ayrıca İsrail-Filistin barışı, artık ancak işgal bittiğinde eşitler arasında olabilir.

39. ABD başkanı **J. Carter**'in bir yazısına da kitapta yer verilmiş (s. 253). Onu da sonuç kısmında değerlendirmek gerektiği kanaatindeyim. "Barışa dair umutların korunabilmesi için bu sürecin, daha yıllar yılı sürece ve gelecek nesiller arasından çıkacak ABD, İsrail ve Filistin liderlerini içine alan uzun soluklu bir maraton olduğu unutulmamalıdır. Taraflar bunu unutmadan, geleceği olduğundan daha da zor hale getirecek adımlar atmamalıdır." Carter'in bu önerisinin hiç de dikkate alınmadığı ve o eşiğin geçildiği bir noktada artık İsrail'in anladığı dilden konuşmanın zamanının geldiğini ortaya koymak ve Yahudi'ye ait hurma ağaçlarının kesilmesi gerektiğini anlamak zorundayız.

Kitapla ilgili son sözüm de bu tarz derleme kitaplarda belli bir bakış açısı oluşmamasının getirdiği eksikliklere bakılmadan önemli kitap sınıfında görmek gerektiğidir. Konuyla ilgili hemen hemen her kesimin görüşlerini bu neviden kitaplarda bulmak mümkündür. Bu açıdan okunması önemli. Özellikle de İsrail-Filistin çatışmasının tekrar ve güçlü şekilde gündem olduğu bir zaman diliminde yapılabilecek en önemli işlerden birisi -dua ve imanın en zayıf hali- zalime buğz etmek diğeri de bu tarz eserleri okumaktır.

SÖYLEŞİ

PROF. DR. AHMET TÜRKAN'LA SÖYLEŞİ

Ethem ERDOĞAN

“ Tarih boyunca Batılı nazarında Kudüs paylaşılmayan, Müslümanlar nazarında paydaş bir mekândır. O yüzden Kanuni Sultan Süleyman diğer din ve milletlerin kutsallarına saygı göstererek Kudüs Yafa kapısının üzerine “Lâ ilâhe illallah, İbrahim hafîlullah” yazdırmıştır. ”

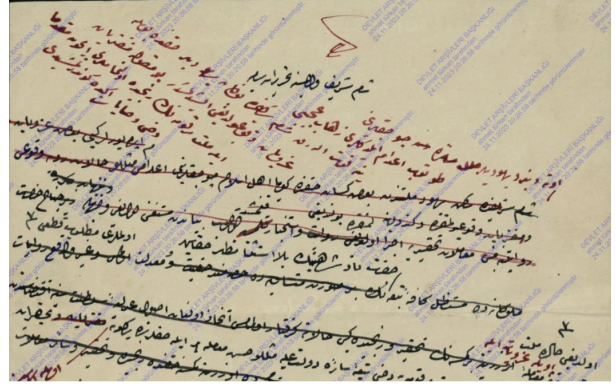
7 Ekim'den beri yaşanan bir savaş var. Gözü-müzün önünde olup biten ama müdahil olamadığımız bu kötülüğü tasvir etmek için gereken kelimeler nelerdir? Bizler bu kelimeleri bulmakta zorlanıyoruz. Bu şiddetin temeli-kökleri sanırım yalnız 1948'de İsrail Devleti'nin kuruluşu ile açıklanamaz. Hocam Yahudilerdeki bu anlamsız eğilimler için köken ve gerekçeler nelerdir?

Bunun için pek çok sebep sıralanabilir, ancak temelde iki nedenden bahsedilebiliriz. İlki Yahudilerin yıllardır Batı dünyasında maruz kaldıkları antisemitizm ve toplumdan dışlanmanın getirdiği refleksler, diğeri ise bazı Yahudilerin Kutsal Kitap'ında geçen pasajları cimbızlayarak siyasi emellerine alet etmesidir. Öncelikle Yahudi Devleti'ni kurmak isteyen ve 19. yüzyılda bunun atölye çalışmalarını yapanlar dindar kesimler değildir. Hatta 19. yüzyılın sonlarında Kudüs'e gelen Siyonistler oradaki dindar Yahudilerle tanıştıklarında böyle bir devletin Kudüs'te kurulması yönünde ilk başta umutsuz olmuşlardı.

Burada irdelememiz gereken bir diğer nokta ise her Yahudi için Kudüs'ün aynı kutsallığı ifade etmesidir. Tarihi olarak bu anlayışta bir takım evrilmeler olmuşsa da yine de dünyanın pek çok farklı bölgesindeki Yahudi için Kudüs aynı anlamı ifade etmemektedir. Yahudilikte reformist anlayışının kurucusu kabul edilen Moses Mendelson 18. yüzyılda Kudüs'ün manevi anlama geldiğini savunarak onların yaşadıkları ülkelere entegre olmaları gerektiğini, bu şekilde de Yahudi kalabilecek savunmuş ve Kudüs'e tekrar dönmenin bir anlam taşımadığını belirtmiştir. Ancak Fransız İhtilali'nden sonra pek çok Avrupa ülkesinde yaşayan Yahudiler vatandaşlık hakları ve farklı alanda özgürlüklerini elde etmiş olsalar bile Rahip Mortara Olayı, Albert Dreyfus Hadisesi gibi daha daha pek çok olayda dışlanmışlardır. Batı Parlamentolarında yasal zeminde Yahudiler lehine alınan kararların Batı kurumlarında ve halklar arasında içselleşmesi gerçekleşmemiştir. Hatta Rus Çarı II. Aleksandr'ın 1881 yılında bir suikasta kurban gitmesi ve Yahudilerin bu

suikastla ilişkilendirilmesi o dönemde en çok Yahudi barındıran Rusya'nın kitlesel olarak Yahudileri sürgün etmesine yol açmıştır. Bu bağlamda Yahudilerin bir devlet kurmalarını motive eden unsurlardan birinin de Çar Aleksandr'ın katliamının doğurduğu sonuçlar olduğu söylenebilir.

Yahudi devletinin kurulmasına yönelik atölye çalışmalarının yapıldığı 19. yüzyılın sonlarında Kudüs'e ve kutsal topraklara yönelik dini ve siyasi motivasyonların girift halde olduğu görülür. Yahudilerin bazısı, çoğunluğu Yahudi olan bir şehirde sürgünde oturmaktansa, çoğunluğu putperest olan İsrail'de oturmak daha iyidir derken, diğerleri için “Babil'i terk eden kimse” müsbet bir emri ihlal etmiştir demiştir. “Babil'i terk eden kimse”den kasıt Yahudi devletinin

ancak Tanrı'nın iradesiyle kurulabileceğidir. Çünkü Yahudi Kutsal Kitap'ında bu konuda şöyle bir hatırlatma vardır: “Rab diyor ki onlar, Babil'e sürgün edileceklerdir ve orada, onlar hatırlayacağım kadar kalacaklardır. O zaman onları alacak ve yeniden buraya getireceğim.” (Yeremya, 27/22).

İsrail Devleti kurulduğunda Yahudilerden pek çoğunun bunun dini açıdan gerçekçiliğine veya sürdürülebilirliğine dair kuşkuları olmuştur. Kimileri bunu “Tanrı'yı kıyamete zorlamak olarak” değerlendirmiş ve yasal bir emrin ihlal edildiğine dair yorumlar yapmışlardır. Ancak özellikle 1967 Arap-İsrail Savaşı'nı (Altı Gün Savaşı) İsrail'in kazanması Yahudilerin pek çoğunda bu devletin sürdürülebilir olabileceğine dair umutları arttırmış ve böylece dindar ve muhafazakâr bazı kesimlerin dini endişeleri paranteze alınmıştır.

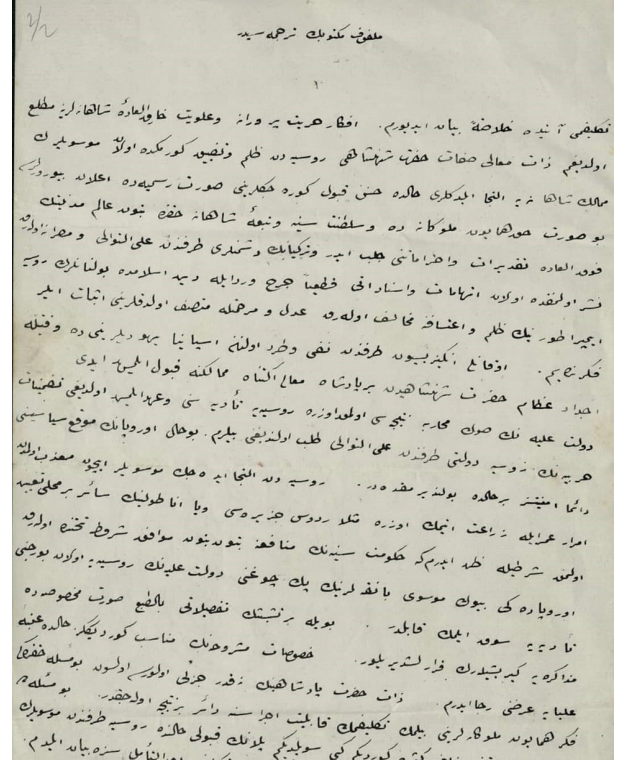
İngiliz mandası 2. Dünya savaşı sonrası bölgeden çekildiğinde Filistin devleti kurulamadı ama İsrail devleti bir anda yerden bitme ve türedi şekilde kuruldu. Ordusu bile vardı. (İngilizlerin kurduğu Yahudi alayları) bu durumu nasıl açıklayabiliriz.

İngilizlerin ilk baştan beri bir Yahudi devleti kur-

mak istediklerine dair yorumlar genelleyci olacaktır. Süveyş kanalını ve Hindistan yollarındaki hakimiyetini sürdürmeleri açısından Filistin'in kontrolü onlar açısından önemlidir. İngilizleri burada motive eden güç daha çok dünyanın pek çok bölgesinde etkin ve aktif olan Yahudi lobisidir. Özellikle I. Dünya Savaşı'nda zor durumda kalan İngiltere Amerika Birleşik Devletleri'ni Yahudi lobileri aracılığıyla savaşa sokmaya çalışmış ve Filistin toprakları ile ilgili Yahudilere bir takım sözler vermiştir. 11 Aralık 1917'de İngiliz General Allenby'in Kudüs'ü işgal etmesiyle Filistin'de İngiliz askerî yönetimi başlamıştır. Bu dönemde Yahudilerin ekonomik, demografik ve idari açılardan öne çıkarıldığı İngiliz politikası vardır. Siyonistlerin istihbarat örgütleri ve Kudüs'te silahlanmaları da İngilizlerin görmezden geldiği konulardır. Zaman zaman Yahudilerin yapmış olduğu suikast ve asayiş problemleri bölgedeki İngiliz mandasının da başını ağrıtmıştır. Dolayısıyla İngiltere'nin de Yahudilerin bitmeyen isteklerini karşılamada kimi zaman gönülsüz davrandığı görülmektedir. Hatta Yahudiler bir an önce devletlerinin kurulması yönünde İngilizlere baskı yaptıklarında kendilerine bir "vatan" vadedildiği, "devlet" kurulması yönünde bir söz verilmediği belirtilmişse de Siyonistler iddialarından vazgeçmemişlerdir.

Bu konuda pek üzerinde durulmayan diğer bir konu ise İngilizlerin Yahudilerin yanında Protestan Hristiyanları da öncelermeleridir. İngiltere, I. Dünya Savaşı sürecinde yaptığı gizli anlaşmalarla Katoliklerin Kudüs'teki Fransız haklarına bir zarar gelmeyeceğine dair söz vermiş olsa da dönemin gazetelerine bakıldığında İngiltere'nin Fransa'ya verdiği sözü de tutmadığı görülmektedir. Bu konuda sizlere *The Times* gazetesinin 31 Mart 1922 tarihli "Moral Decadence In The Holy Land/Kutsal Topraklarda Ahlaki Çöküş" başlıklı yazıdan alıntı yapmak isterim. Kudüs Latin Patriği Luigi Barlassina *The Times* gazetesinin editörüne verdiği röportajda şu ifadeleri kullanmaktadır: "Latinler yüzyıllardır Filistin'deki Müslüman idarecilerin yönetimi altında iyi koşullarda yaşadılar ve haklarını yüzyıllar boyunca korudular. Ancak Siyonizmin ortaya çıkışından bu yana ciddi bir alarmı ortaya koyan pek çok pratik zorlukları tecrübe etmektedirler."

Evet, İngiliz yönetiminde Siyonistlerden sadece Müslümanlar değil, Hristiyanların diğer pek çok mezhebi de rahatsızdır. Ancak dünyadaki Siyonist lobilerinin gücü İngilizlerin I. Dünya Savaşı sırasında verilen sözlerin tutulmasını istemekte ve bu yönde baskı yapmaktadırlar. Bu da Yahudilerin algı operasyonlarından askeri operasyonlara kadar pek çok konuda İngiliz manda yönetimi tarafından görmezden gelinmesine neden olmuştur. İngilizlerin Protestanları öncelermeleri teolojikken Yahudileri öncelermeleri ise

daha çok teopolitiktir.

Siyonizmi artık bütün dünya biliyor. Ülkemizde de siyonizm hakkında bir bilinçlenme olduğunu 7 Ekim öncesinde de görüyorduk. Siyonizm deyince ilk akla gelen isim Theodor Herzl. Aslında kendisine siyasal siyonizmin kurucusu demek daha doğru olur. O da dâhil olmak üzere kurucu ideoloji Yahudilik inancına ne kadar bağlılar? Sindirildikleri süre boyunca hiç asimile olmadılar mı?

İnsan davranışlarını tam anlayabilmek için onun yaşam serüvenini ve bilinçaltını iyi irdelemek gerekir. Theodor Herzl seküler dünya görüşüne sahip bir gazetecidir. Ancak yukarıda bahsetmiş olduğum Dreyfus hadisesi gibi Avrupa'da Yahudilere karşı antisemitik tutumlar onu çok etkilemiştir. Yahudi Albert Dreyfus davası sürecinde milliyetçi Fransızların Yahudiler aleyhindeki tepkileri onun Yahudi Devleti kurulması yönündeki motivasyonunu etkilemiştir. Diğer bir etki ise Fransız İhtilali'nden itibaren gelişen milliyetçilik anlayışı ve Doğu Avrupa'da Osmanlı'dan ayrılan pek çok devletin ortaya çıkmasıdır. Herzl Batı'daki bu milliyetçi anlayışlardan da etkilenmiş ve Yahudi ulusu merkezli bir düşünce anlayışı kendinde geliştirmiştir.

Siyonistlerin Yahudi inancına ne kadar bağlı oldukları sorusunu cevaplamadan önce siyonizmin ne demek olduğunu iyi anlamamız gerekir. Siyonizm Yahudi halkının "tarihî yurtlarına dönüşü" mânâsında Filistin'de Yahudi devleti kurmayı hedefleyen bir

hareket olarak anlamak için son bir buçuk asrın her bir elli yılında tarifi güncellemek gerekecektir. Çünkü bazı hareket ve ideolojiler vardır ki bir zamanlar ona karşı olanlar, şartlar değiştiğinde karşı oldukları şeyin taşıyıcısı olabilir ya da zihin dünyasında güncelleme yapabilirler. Yani dün siyasi siyonizme karşı çıkanlar bugün dinî veya kültürel anlamda Siyonist olabilirler. Theodor Herzl'in hareketi başladığında Kudüs'te oturan pek çok Ortodoks Yahudi buna karşı çıkmıştı. Dolayısıyla istisnalar olsa da pek çok dindar Yahudi bugün İsrail'in varlığını kabul etmekten öte savunmaktadır. Hatta bir ideolojiye sahip olmayıp da bugün yeni bir Siyonist grubunun ortaya çıktığını düşünüyor ve bunlara ben "oldu bittiye gelen Siyonistler" diyorum. Farklı ülkelerden getirilip işgal edilen Filistinlilerin arazilerine yerleştirilen ve durumundan da memnun olan Siyonist Yahudiler bunlar.

Gazze'ye yapılan yoğun ve öldürücü bombardıman sadece Hamas'la bir düşmanlık üzerinden okunabilir mi? Ya da bu düşmanlığın bütün insanlığa dönük olduğunu (goyim inanişi ekseninde) söylemek mümkün müdür?

Gazze'ye yapılan saldırılarda bu türden ifadeleri gördük. Netanyahu'nun içerisinde bulunduğu muhafazakâr Siyonistlerin kendilerini Tanrı'nın seçilmiş halkı olarak görüp, Yahudi olmayan kimseleri hakir gördüklerini hatta Netanyahu'nun Filistinliler için "insan görünümü hayvanlar" ifadesini kullandığına şahit olduk. Bundan daha da ağır olanı Kutsal Kitap'a atfı yapılarak katliam içerikli söylemlerin kullanılmasıydı. Filistinlilerin Ameleklilere benzetilip bir anlamda yapılan soykırıma meşruiyet zemini aranmıştı.

"Şimdi git, Amalekliler'e saldır. Onlara ait her şeyi tümüyle yok et, hiçbir şeyi esirgeme. Kadın erkek, çocuk çocuk, öküz, koyun, deve, eşek hepsini öldür." (Tanah, 1. Samuel 15:3) Netanyahu ile muhafazakâr ve dindar kesimden bazı grupların da bu söyleme katılmasıyla birlikte tüm İsrail ve dünyadaki tüm Yahudiler için bunu söylemek mümkün değildir. Çünkü bugün İsrail'de % 40'a yakın bir kesim seküler olup -dünyadaki tüm Yahudilerde bu oran % 50- bu söylemlerin etkisinde kalan kişiler değildir. Ayrıca İsrail'de yaşayan Haredi (Ultra Ortodoks), Dati (Modern Ortodoks), Mosorti (Muhafazakâr) ve Hiloni (Laik) kesimlerinin "Araplarla birlikte yaşamak istiyor musunuz? Onların Filistin topraklarından çıkarılmasını istiyor musunuz?" sorularına aynı oranda cevap vermedikleri görülmektedir. İsrail'de sağ görüşe sahip olan Yahudiler birlikte yaşamaya olumlu yanıt vermezlerken, sol düşünceye sahip olanlar ise daha olumlu düşünülmektedirler. Ancak bir Yahudi devletine sahip olma bağlamında Yahudilerin kahir ekseriyeti

NEW CONSTITUTION FOR BURMA.

WIDE FRANCHISE.

Papers presented to Parliament last night (Constitutional Reforms: Burma [Cmd. 1671, 1s. net; and Cmd. 1672, 9d. net]) show that when Burma receives, at the beginning of 1923, a new Constitution under the system known as "dyarchy," it will be adapted to local circumstances, as was all along intended, and also will have a more democratic franchise than elsewhere. Indeed, the suffrage will be exercised by all sane British subjects, male and female, over eighteen, subject to certain very wide qualifications.

The report of a committee presided over by Sir A. F. Whyte, President of the Legislative Assembly, to make recommendations on the question of franchise and electoralities, the subjects to be administered by Ministers, and all questions ancillary thereto "in connexion with the application to the province of the 1919 Act, forms the foundation of the new Constitution. The draft rules for its application, as revised by the Joint Select Committee on Indian Affairs, are the result of discussions between the Local Government, the Government of India, and the Secretary of State in Council. Immediately after the Whitsun recess they will be submitted to both Houses of Parliament for affirmative resolution, and it is earnestly desired by the authorities that they may come into force on July 1, so that the necessary preliminary work may be done in time for the first elections to be held next October.

The land revenue payment basis adopted in the Indian provinces as a main condition of qualification is not suitable to Burmese conditions, and the rural franchise depends, in the case of Upper Burma, on the payment of the land revenue (household tax), and in Lower Burma payment of the married rate of capitation tax. The age limit for the franchise is to be sixteen instead of twenty-one, on the ground that this will greatly simplify the preparation of the electoral rolls, for it is at sixteen that a man's name first figures in the registration rolls. In the eighth terms in which the urban franchise will be exercised the existing easy standard of qualification for the municipal vote is taken.

There is to be no sex disqualification, and consequently wherever a woman is head of a household and thus pays *the* household she will

CHINA'S FINANCIAL CHAOS.

WU PEI-FU'S PLANS FOR NATIONAL UNITY.

(FROM OUR CORRESPONDENT.)

PEKING, MAY 30. Wu Pei-fu is adhering to his attitude in regard to Chang Tso-lin [to leave him alone at present if he retreats from China proper], but yesterday declared his belief that the situation in Manchuria would eventually be liquidated as the result of certain of Chang Tso-lin's officers turning upon him, as was already the case at Kharbin and at other points eastward of Kharbin on the Chinese Eastern Railway.

Wu Pei-fu has neither the money, the ammunition nor the desire to carry on war in Manchuria. Consequently he has no intention of becoming involved in such a campaign at this juncture, reports to the contrary notwithstanding.

During a conversation with members of the old Parliament Wu Pei-fu declared that if Parliament, as representative of the people, would assemble and work loyally in the national interest he would support it to the limit and fight any obstructionists. He intimated that if it did assemble it would be advisable to forget the factional strife which previously marred his sessions and made it a laughing stock.

The President announces that, in view of the movement, supported by Wu Pei-fu, to recall the old Parliament, he does not desire to stand in the way of a thorough reorganization, and is prepared to resign immediately stable conditions are achieved. Resignation at this period would make confusion worse confounded; therefore he will remain in office till Parliament assembles and is properly established.

Wang Shih-cheng has agreed to accept the Premiership as from June 1 and to carry on till a Parliament of some sort meets, but the financial situation renders the maintenance of the Government practically impossible. The Salt Revenue is so seriously impaired by the loss of the Manchurian and certain central provincial contributions that little assistance

LATIN PATRIARCH ON ZIONISM.

MORAL DECADENCE IN THE HOLY LAND.

Mgr. Barlassina, the Latin Patriarch of Jerusalem, who is now in London, yesterday informed a representative of *The Times* that his chief preoccupation was the protection of Latin rights in Palestine. His Beatitude is a man of distinguished appearance, about sixty years of age, full of vigour and activity, and with a very intellectual countenance. He has a black beard and moustache, which, like his hair, are streaked with white. On his head he wears a skullcap of Patrousson (pale purple) silk. He is habited in a long black cassock reaching to his feet. A petoral cross is suspended from a chain which hangs round his neck. His gestures and eyes are eloquent. In a word, he is a very characteristic Italian prelate well versed in diplomacy.

In answer to a question as to how Latin rights were affected his Beatitude replied, "The Latins have for centuries enjoyed rights in Palestine and have lived on good terms with the Moslem administrators of that country. Since the advent of Zionism, however, they have experienced many practical difficulties which have given serious cause for alarm."

How does Zionism affect the matter? It will answer by asking another question. "The Latins really seek in Palestine? What do the Zionists really seek in Palestine? Their well-known object is the establishment of a Jewish kingdom. That is the object of political Zionism, a policy upon which even the Orthodox Jews of Palestine look with apprehension. These Zionists come from Russia, from Hungary, and other countries. Most of them come from Russia, and are Bohemians, Communists, or Socialists. A Russian Socialist, you must understand, is a very different sort of person from an English Socialist; but all these Jews are animated by political as opposed to spiritual ideals. It is sometimes said that the Bohemian and terrible riots which have resulted from their action."

Has the influence of Zionism increased of late? "Zionism laid its foundations in Palestine during the military occupation. Since the advent of Sir Herbert Samuel, the influence of the Zionists has become almost

-% 8'lik nüfusa sahip Harediler hariç- kendilerini Siyonist olarak kabul etmekte ve bir devletin varlığını kültürel veya dini anlamda Yahudi olmanın zorunluluğu olarak görmektedirler. Bu bağlamda İsrail'deki tüm Yahudi gruplarının % 91'i "Yahudi varlığının devamını temin etmek için Yahudi Devleti zorunludur." cevabını vermektedirler.

Bu sorunuza diğer bir açıdan şöyle de cevap verebiliriz. Kutsal Kitap'ı referans alarak hayatlarını tanzim etmek isteyen Ultraortodoks, Ortodoks ve muhafazakarların yanında pek de dinî emir ve yasakları önemsemeyen önemli oranda Yahudi İsrail'de yaşamaktadır. Dolayısıyla İsrail'deki Yahudilerin tümünün Kudüs'e, Kutsal Topraklara ve Arz-ı Mevut anlayışına aynı pencereden baktığı söylenemez. Ancak ortak bir devlete sahip olma konusunda ise durum farklı olup, ezici çoğunluk böyle bir yapının varlığından ve devam etmesinden yanadır.

Batının İsrail'e sınırsız desteğinin temellerine inerse karşımıza ne çıkar? Bilhassa Amerika ve İngiltere neden bu kadar arkasında duruyorlar?

Dindar Yahudilere göre Yahudi devleti Mesih tarafından kendilerine vadedilen topraklarda kurulacaktır. Süleyman Mabedi'nin MS. 70 yılındaki yıkılışından beri hep bir Mesih'in gelmesi ve tekrar mabedi yapmasının özlemi içerisinde olmuşlardır. Ancak Mesih'in

bir türlü gelmemesi ve Batıdaki Yahudilerin zenginleşmesiyle söz sahibi olup dünyanın pek çok köşe taşlarını tutmaları onların motivasyonunu arttırmış ve yeni bir tarih felsefesi geliştirmişlerdir. Buna göre, tarihin hedefi insanoğlu olan Mesih'in gelişini hazırlamaktır. Mesih'in şahsından çok Mesihî devir önemlidir. Dolayısıyla kendi gayretleriyle Mesih'in gelişini hazırlamalıdır. Onların bu tutumu özellikle Amerika'daki aşırı sağ Evanjelistlerle uyumaktadır. Ancak Amerika ve İngiltere'nin İsrail'e olan desteğini tümüyle bu dini motivasyonlara bağlamak yanlış olur. Bunun içerisinde Doğu Akdeniz'deki doğal gaz kaynaklarını kontrol etmekten tutun da pek çok jeopolitik konunun yer aldığı görülür. Burada bizim dinler tarihçileri olarak ele alacağımız konu uzun vadede jeopolitik amaç ve hedeflerin yer aldığı bu stratejik planda teopolitik söylemlerin sahada ne kadar etkili olduğu ve kitleleri nasıl harekete geçirdiğidir. 2017 yılında Trump Kudüs'ün İsrail'in başkenti olması için verdiği mücadelede Koreş'e (Cyrus) benzetilmiştir. Aynı şekilde 1952 yılında Trump'ın seleflerinden Truman da Koreş'e benzetilmiştir. O zaman Koreş'in kim olduğunu sormamız gereklidir. M.Ö. 586 yılında Babil Kralı Buhtunnasır tarafından Babil'e sürgüne gönderilen Yahudilerin yarım asır sonra tekrar Kudüs'e dönmelerine izin veren kişi Koreş. 2500 yıl sonra tarihi şahsiyetler üzerinden karakterler analiz edilip ona göre bir siyaset dizayn ediliyorsa bizim bir arkeoloğun hassas süpürgesi gibi dinî-siyasî karışımı olan söylemleri iyi analiz etmemiz ve ona göre bir politika belirlememiz gerekmektedir. Dünyanın dili artık teopolitik alana doğru evrilmektedir. Rus Patriği Kiril'in "Tanrı'nın mucizesi" diye tanımladığı Putin de Ukrayna işgalinde bu teopolitik yaklaşımları sergilemekte ve Ukrayna'yı Hristiyan teslisinin bir parçası olarak görmektedir. Buna göre Baba-Oğul-Kutsal ruh anlayışını oluşturan teslisin karşılığı Rusya-Belarus-Ukrayna'dır. Putin bir anlamda bununla benim en önemli amentümü bozamazsınız diyerek sürece yaklaşmaktadır. Dolayısıyla ben 21. yüzyılın teopolitik dilini Kapitalist-Komünist çatışmasının yaşandığı geçtiğimiz yüzyıla değil 19. yüzyılın diline benzetiyorum. Nitekim seküler Fransa'nın Kudüs'teki kutsal makamlar meselesine yaklaşımına Ortodoks Rus Çarlığı'nın karşı çıkmasıyla bir savaş çıkmıştı. Hatta o dönemde savaşla ilgili şöyle bir yaklaşım sergilenmişti. "Savaş kutsal makamlar meselesi dolayısıyla Kudüs'ten dolayı çıktı ancak top Eflak ve Boğdan'da patladı."

Savaşın 36. Günündeyiz ve bazı cılız sesler İsrail'e adeta "Biraz sakin ol" tarzı cümleler sarf etti. (İrlanda, Belçika, Lüksemburg vb.) Ayrıca batı halkları ciddi şekilde boykota başladı. Bir dönüşüm olacak gibi...

Batı dünyası devlet yöneticileri bazında iki şekilde İsrail'e karşı tutum sergilemekten çekiniyor. İlki ülkelerindeki sermayenin gücünden, diğeri ise geçmişte Antisemitik tutumları dolayısıyla yaşadıkları aşağılık kompleksten. Bu anlamda İsrail'e karşı bir suçluluk psikolojisi içindeler. Ancak halklar bazında 7 Ekim sonrası her şey çok değişti. Yıllarca Osmanlı Arşivi'nde araştırmalarda buldum ve Yahudilere karşı sergilenen Antisemitik tutuma karşı Osmanlı padişahlarının verdiği ferman ve iradelerin onlarca-sına şahit oldum. Kan iftirası, kuyuların zehirlenmesi, çocukların kaybolduğu zaman "kesin bunu Yahudiler yapmıştır" söylemiyle Yahudilerin suçlanmasına karşı Osmanlı yöneticileri bu türden iftiraların atılmaması yönünde uyarıda bulunmuştur. Yahudilere bu suçlamaları yapanlar da Müslümanlar değildir. Dolayısıyla burada şunu söylemek istiyorum. Geçmişte Fransız İhtilali'nden sonra Yahudilerin lehine devletlerin parlamentolarında alınan kararlar sokağa yansımamışsa, aynı şekilde bugün de devlet başkanları nezdinde Yahudiler lehine açıklamalar olsa bile Batı halkı nazarında Siyonizm karşı toplu yürüyüşlerin başlamış olması yeni bir sürece girildiğini göstermektedir. Burada İsrail'in işgal ve katliamlarına karşı duyarlı Yahudilerin seslerini daha yükseltmeleri ve İsrail'in politikalarının dünya hakları nezdinde kendi imajlarına zarar verdiğinin bilincinde olmaları gereklidir. Yahudi sermayesi dünya çapında etkindir ve ülkelerin siyasetlerine de büyük yön vermektedir. Ancak şunu unutmamak gerekir ki para büyük güç olmasının yanında aynı zamanda o, iyi insanları daha iyi, kötü insanları daha kötü yapar. Ve nitekim paranın gücüne kendini kaptıran insan, insanlığını kaybeder.

Bundan sonrası için öngörünüz nedir? Bu olaylar başlangıç mı, son mu?

Bundan sonrası için İslam ülkeleri sistematik ve bütüncül ve tanımlı süreçlerle bir Ortadoğu politikası uygulayabilirlerse bir sonuca ulaşılabilir. İslam ülkeleri tümüyle kayıtsız kalıyorlar diyemem. Ancak görünürde Türkiye ve Katar haricindeki ülkelerin kendi bagajları var. Buna göre hareket ediyorlar. Öncelikle o bagajların boşaltılması lazım.

Bu olayları başlangıç olarak değerlendirdiğim nokta Batı kamuoyunun kitleler halinde İsrail'in saldırılarına karşı durmasıdır. Bu, İsrail kurulduğundan bu yana pek görülen durum değildir. Bu zamana kadar kısmî gösteriler veya elçiliklerin önünde protestolar oluyordu. Ancak şimdiki durum çok başka. Batılı devlet başkanları şu anda farklı gerekçelerle halka karşı direniyor ve İsrail'e koşulsuz destek veriyor. Ancak malumunuz Batı'da kamuoyu çok etkili olduğu için İsrail saldırılarını sürdürdükçe bundan yumuşama

göstereceklerdir.

Benim dile getirmek istediğim diğer bir nokta ise aşırı sağ evanjelikler hariç Hristiyan dünyanın bundan duyduğu rahatsızlıktır. Özellikle Ortodokslar, Latin Katolikler, Doğu Katolikleri bundan çok rahatsızlık duymaktadırlar. İsrail'in Kudüs'teki işgal ve tek yanlı politikaları bu kiliseleri de rahatsız etmektedir. Hem nüfuz hem de nüfus olarak bir önceki yüzyıla göre sayıları oldukça azalan Hristiyanlara Papa artık bu toprakları terk etmeyin demek zorunda kalmıştır. Bu noktada Kudüs'te İsrail'in işgal politikasına karşı Müslümanlarla Hristiyanlar sadece komşuluk ilişkilerinde vs. değil, kurumsal anlamda ortak politika dahilinde hareket etmelidirler. Çünkü İsrail 1948 yılından beri aşağıdaki politikaları adım adım uygulayarak amacına ulaşmaya çalışmıştır. Bunlar;

- Hukuksuz işgal ve yerleşimler,
- Filistin ulusal önderliğini güçlendirecek bir Müslüman-Hristiyan koalisyon olasılığını oradan kaldıracak taktik ve stratejik hedef geliştirme,
- Kudüs'teki İsrail politikalarına karşı birleşik bir Hristiyan cephesi oluşumuna karşı caydırıcı politikalar izlemek,
- Mümkün olduğunca kiliseye ait arazileri satın almak veya kiralamak,
- Müslümanların dini mabetlerine saldırmak ve onları ele geçirmeye çalışmak
- Müslümanların kendi arasındaki ayrılıklarını tetiklemek,

Tarih boyunca Batılı nazarında Kudüs paylaşıl-mayan, Müslümanlar nazarında paydaş bir mekan-dır. O yüzden Kanuni Sultan Süleyman diğer din ve milletlerin kutsallarına saygı göstererek Kudüs Yafa kapısının üzerine "Lâ ilâhe illallah, İbrahim halîlullah" yazdırmıştır. Burada vurgulamak istediğim nokta şurasıdır. Müslümanlar 1200 yıla kadar zaman diliminde diğer dinlere ve onların mabetlerine saygı göstererek Kudüs'ü yönetmişlerdir. Ancak yetmiş kusur senedir İsrail'in işgal politikası Kudüs'te hem Müslümanları hem de Hristiyanları hatta duyarlı bazı Yahudileri de rahatsız etmektedir. İsrail yıllardır Mescid-i Aksa'ya baskın yapmasına rağmen İslam dünyasından çekinmediği için bu tutumunu devam ettirmektedir. 2018 yılında İsrail, Hristiyanların aleyhine bir yasa teklifi çıkarmak istediğinde Kıyamet Kilisesi üç gün kapatılmış ve İsrail bu tutumundan geri adım atmak zorunda kalmıştır. Çünkü Kıyamet Kilisesi Hristiyanların önemli kutsal mekanlarından biri olduğundan Kudüs'e gelen

her hacı bu duruma şahit olmuş ve bu durum Batı kamuoyunu etkilemiştir. Dolayısıyla İslam ülkelerinin Kudüs'le ilgili politikası Batı Kamuoyunu etkileyecek şekilde olursa ancak etkin ve sürdürülebilir olacaktır.

Son iki yüz yıldır Kudüs sorunu gündeme geldiğinde, ilk anda dini bir problem varmış hissi uyanırken, derine inildiğinde işin arka planında dini temelli bir siyasi rekabetin olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin XIX. yüzyılın ortalarında, ilk anda dini gibi gözükken Ortodoks-Katolik rekabeti, daha sonra siyasi anlamda Rus-Fransız rekabetine dönüşmüş ve sonuçta Kırım Savaşı'na yol açmıştır. Bugün ise Kudüs meselesi, dini anlamda Yahudi-Müslüman, siyasi anlamda ise daha çok İsrail-Filistin sorunu gibi gözükmektedir. Ancak derine inildiğinde sorunun Hristiyanları da kapsadığı gözlemlenmektedir. İşte bu problemin Batı kamuoyuna iyi anlatılması için indirgemeci olmayan teorilerin ve buna dayalı olarak yapısal çözümlerin üretilmesi gerekmektedir. Şüphesiz çağımızdaki en büyük güç bilgidir. Ancak bu bilgi, sürdürülebilir bir politika ve kurumsal bir yapıyla desteklendiğinde istenilen etkiyi yapabilecektir. Böylece kısa, orta ve uzun vadede izlenen bu politikanın olumlu çıktıları, İsrail'in hukuksuz tutumlarının önüne geçmesinin yanında, ABD'nin İsrail'e sağlamış olduğu limitsiz kredisini de zorunlu olarak gözden geçirmesine sebep olacaktır. Sonuçta bu durum kontrolsüz bir gücünün bulunduğunu düşünen İsrail'in de politikalarını gözden geçirmesine ve belki de daha sağduyulu Yahudilerin etkin rol oynamasına sebep olabilecektir.

Sözlerimi **Osmanlı'nın Kudüs'ü yönetim anlayışına dair Sebilürreşad dergisinin 3 Zilkade 1339/9 Temmuz 1921 tarihli nüshasında geçen şu ibarelerle bitirmek istiyorum:** "Kudüs'ün gayr-ı ahlaki şeylerden korunması için Papalık makamının etkisiyle Milletler Cemiyetine bir gündem getirilmiştir. Kudüs'ün yanında kahve, sinema vb. yerlerin ihdas edilmesi Papalık makamının pek gücüne gitmiştir. Hristiyanların önde gelenleri, Kudüs'ün eski kutsiyetinin yani Osmanlı zamanındaki dinî durumunun muhafaza edilmesi taraftarıdır. Osmanlı nazarında Kudüs, mukaddes bir yer kabul edildiği için orada ahlaka aykırı yapılaşmaya müsaade edilmezdi. Farklı Hristiyan grupları da Osmanlı'nın idare tarzından memnundular. Nitekim konuyla ilgili olarak Bismark da şöyle demiştir: 'Eğer Osmanlı bir gün taksim edilecek olursa, en son gidecek yer Filistin'dir. Orayı Osmanlı gibi tarafsız bir şekilde muhafaza edecek bir güç çok zor kurulabilir.'" (**Sebilürreşad Dergisi, 3 Zilkade 1339**).

İŞGALİN MİMARİSİ OLUR MU?

Vildan KINALI

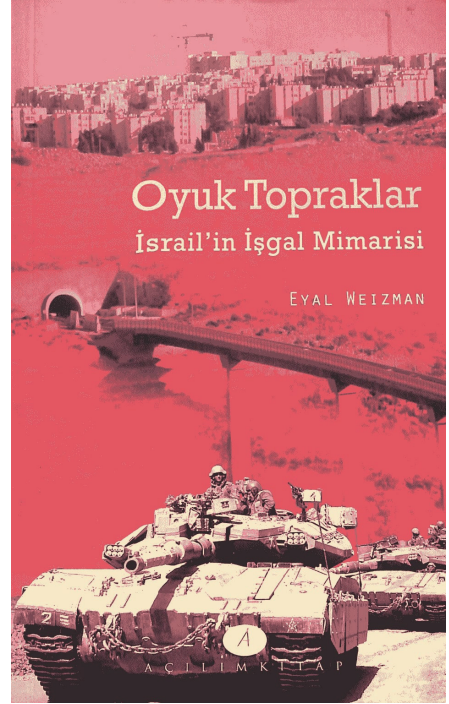
İsrail gayr-ı meşru bir devlet olarak dünyaya geldi. Fakat bir şekilde varlığını meşrulaştırması gerekiyordu. Buna ihtiyaç duymuyor gibi görünse de köşeye sıkıştığı, kaçamadığı zamanlar oldu. Manipülasyon, mevcut bütün yalın gerçekleri çok karmaşıkmiş gibi bir hale getirmek; spekülasyon, İsrail'in var olmak için hava gibi su gibi ihtiyaç duyduğu şeyler. İsrail yalnızca bunları iyi kullanmakla kalmıyor. Biz teknolojiyi, planlamayı, stratejiyi iyi kullandığını biliyoruz. Doğrusu ben bilim olarak arkeolojiyi de bu kadar iyi kullandığını **Eyal Weizman**'ın *Oyuk Topraklar*¹ adlı eserini okuduktan sonra öğrendim. Kimin aklına gelebilirdi ki?

Ekranlarda sürekli İsrail'in yıkım çalışmalarını görüyoruz. Fakat İsrail bunu da öyle gelişigüzel şekilde yapmıyor. İşinde uzman arkeologlar yardımıyla yapıyor. Haliyle onlar için oldukça saygın bir meslek. Hatta İsrail'in eski siyasetçi ve askerlerinden biri olan **Moşe Dayan**, arkeoloji ile kişisel bir uğraş olarak ilgilenmiş. Batı Şeria, Gazze ve Sina'nın çeşitli yerlerindeki kazı alanlarını talan ederek bulduğu objeleri helikopter ve kamyonlarla evine taşıtmış.

Orduda "arkeoloji kurmay subaylığı" denen bir de rütbe var. "Arkeolojizm" diye de bir kavram türüyor. İsrail'in yapmaya çalıştığı şey, yerin altından 2000 yıl öncesine dair kalıntılar bulup, buraların kendilerine ait olduğunu belgeleyebilmek. İsraili mimar **Ram Karmi**: "Nasıl İbraniceyi sıfırdan değil de 2000 yıl önce konuşulan bir dilin temelleri üzerine oturarak yapılandırdıysak şimdi de (bina yapmaya) boş bir kâğıt üstünde başlamayacağız."

diyerek olayı özetlemiş. Yerin altında Eski Ahit'e, Sodom ve Gomore'ye dair ne varsa bulmaya çalışıyorlar.

İsrail arkeoloji kadar, kavramları da önemsiyor. İşgal devletinin kurulmasının hemen ardından

David Ben-Gurion'un, hükümete bağlı "Adlandırma Komitesi"ne ülkenin İbranice kullanımı yoluyla Yahudileşmesini sağlama görevi verdiğini gene bu kitaptan öğreniyoruz. Arkeolojik kazılarda bulduklarını da bu doğrultuda adlandırmakta gecikmiyor-

¹ Eyal Weizman (2016), *Oyuk Topraklar, İsrail'in İşgal Mimarisi*, Açılım Kitap, İstanbul

lar. Bronz Çağı "Kenanlılar Dönemi", Demir Çağı "İsraililer Dönemi" diye adlandırıyorlar.

Bir Savaş Taktiği Olarak Mimarî

İsrail, mimariyi de işgal siyasetinde ustaca kullanıyor. Filistinlilerin yol ağları üzerine konumlanan yerleşimler sayesinde içeriden bölümlenmeyi sağladığı gibi kontrolü de sağlıyor. "Denetim matrisi" olarak adlandırdıkları, her biri büyük şehirlerin etrafında yer alacak ve bağlantı yolları İsrail tarafından kontrol edilecek olan, Filistin'e ait izole edilmiş küçük yerleşim bölgeleri ortaya çıkarmak üzerine mimarî bir planlama yapmışlar. Denetim matrisi öyle bir ağ kuruyor ki Filistin şehirlerinde bu mimarî yapı işgal polisi yerine görev yapıyor.

İsrail, yeni inşa edilen evlerin dış görünüşünü de sahip olduğu tarihî mirasa uygun şekle getirmeye çaba göstermiş. Bu bağlamda "köşe mimarisi" denen tarz bir saplantı haline gelmiş ve "Dastor taşı" denen taş, binaların köşelerine yerleştirilmiş. Böylece kaplama binalarla taş binaları birbirinden ayırmak imkânsız hale gelmiş. **Bundan maksat ise geçmişten beri orada yaşıyor izlenimi vermek ve belki de buna kendini bile inandırmak.** Bu anlamda "taş" İsrail için çok şey ifade ediyor ve taş üzerine çok fazla plan, proje üretiliyor. Kentsel dönüşüm de İsrail günlük yaşamının bir parçası. Burada şöyle bir çarpıcı örnek karşımıza çıkıyor. Gazze'nin yıllardır yaşanan abluka nedeniyle ekonomisi çok kötü ve işsizlik yaygın. Her türlü baskı halkı tünel kazmaya itmiş ve tünel kazıcılığı iyi bir kazanç kapısı haline gelmiş. Müstakil bir evin odası kiralanıyor ve tünel oradan kazılmaya başlıyor. Çıkan kumlar çuvallara dolduruluyor ve başka yerlere taşınıyor. İsrail içeriden bir casus kanalıyla haber almazsa bu kazı işlemlerini kolay kolay tespit edemiyor. Çünkü zaten etrafta sürekli yıkım çalışması var ve taşınırken dökülen kumlar bu molozların arasına karışıyor. Bu örnek bile tek başına Gazze'deki hayatın zorluğunu gözler önüne seriyor aslında.

Okuduklarımızdan anladığımız kadarıyla zaten her ülkede doğal olarak birbiriyle bağlantılı olan askerî, mimarî, tarım gibi alanlar İsrail'de birbiriyle eş görülmemiş şekilde iç içe geçmiş durumda. İsrail varlığını meşrulaştırmak ve garanti altına alabilmek için her sektörün sınırlarını azami derecede zorluyor. Ülkemizde güvenli site inşa etme algısı cumhuriyet döneminde oldukça değişti. Şimdilerde güvenli binadan anladığımız çeşitli cihazlar ve güvenlik görevlilerinden ibaret. Oysa İsrail için mimaride güvenlik anlayışı bundan çok daha ötesi.

Mimarlar birer asker gibi çalışıyor ve bütün karmaşık planlarını Filistinlileri ekarte edebilmek için yapıyorlar. Zaten İsrail'in bilinen en önemli özelliklerinden biri karmaşıklığın ardına sığınmak. Bu İsrail için bir propaganda tekniği. Aynı zamanda kaos da İsrail için bir propaganda aracı. **Henry Kissinger** buna "yapıcı bulanıklaştırma" diyor. İşgal devleti yerleşimlerinin çoğunu "çözümlemez bir coğrafya" yaratma hedefiyle inşa ediyor. Bütün bu karmaşıklığa rağmen İsrail-Filistin çatışması son derece açık ve basit işgalden ibaret.

Histerik Savunma Anlayışı Ve Sivil Olmayan Halk

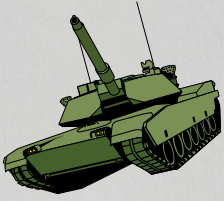
Kitap boyunca en fazla dikkatimi çeken şeylerden biri kavramlar oldu. Adında da geçen "işgal mimarisi" bunlardan biri. "Protez egemenlik" tabirini yazar İsrail'in Filistinlileri engelleme yöntemleri için kullanıyor. "Mekânın örgütlenmesi" tabiri de İsrail'in mimari anlayışını ortaya koyan ilginç bir kavram. Mekânın örgütlenmesiyle ortaya çıkan engellemeler, İsrail polisine gerek bırakmayacak nitelikte.

Yenilmez gibi görünen İsrail 1973'te Mısır ve Suriye ordusunun iş birliği ile girilen operasyonda beklemediği bir darbe almıştı. Bu darbeden sonra yeni bir yerleşim projesine ihtiyaç duyuldu ve yerleşimler olası bir saldırıya önlem olarak kuruldu. Halkın korkusunu kullanmayı çok iyi bilen **Ariel Şaron**: "Eğer biz Yudea ve Samra'ya (Batı Şeria'ya) yerleşmeye başlamazsak Ürdün'ün topçu kuvvetleri bize gelecektir" diyerek uyardı. Sonuç olarak mukavemet noktası, ilerleme, delme, çevreleme, kuşatma, gözetleme, kontrol ve ikmal hattı, savaş alanı gibi terimler askerî alandan sivil alana taşındı. Önce tekerlekli ev, sonra da kırmızı çatılı tek aile evi, temel bir savaş terimi olarak tankın yerini aldı. Evler zırhlı birlikler gibi tepe işgal etmek, düşmanı kuşatmak ya da düşmanın iletişim hatlarını kesmek için konumlandırılarak düzenlendiler. Bu yerleşimlerin konumu General Şaron tarafından belirlenmiş ve Şaron, elinde haritayla tepeleri tırmanarak kritik noktaları belirlemiş, evlerin konumunu tespit etmişti. Mimarî ve planlama Şaron için savaşın başka bir türüydü. Askerî terimler sivilleşince bu durum ileriki zamanlarda hayatın bütün alanlarının askerîleşmesine yol açtı. **"Savaşın sonlanmasının tek nedeni her yere yayılmasıydı."** 2006'da basılmış olan *Oyuk Topraklar* tek başına bu cümle ile bile İsrail için sivil halktan bahsedilemeyeceğini çok iyi anlatıyor.

KUDÜS İŞGAL ALTINDA

Siyonist işgalin en büyük hedefi, Kudüs'ü Müslümanlardan arındırıp tamamen bir **Yahudi kenti** haline dönüştürmek !

BM Taksim Plan'ında, Kudüs'ün silahlardan arındırılarak burada uluslararası bir yönetimin kurulması kabul edildi.

1947

1948

Kudüs, batı ve doğu olarak ikiye bölündü. İsrail **Batı Kudüs**'ü işgal etti. Doğu Kudüs, Ürdün'ün kontrolüne geçti.

İsrail, **Doğu Kudüs**'ü de işgal etti.

1967

1980

İsrail, **Kudüs**'ün tamamını başkenti ilan etti. **BM. 478** sayılı kararla bunu reddetti

Oslo görüşmelerinde işgalin devamını sağlayacak şekilde **Kudüs**'ün statüsü gündemi ertelendi.

1993

2000

Yahudi fanatiklerinin **Mescid-i Aksa** da ibadet etme girişimleri yoğunlaştı.

ABD Başkanı **Donald Trump**, Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıyan kararı imzaladı.

2017

2020

Yüzyılın anlaşması planı ile Kudüs'ün İsrail'in başkenti olarak kabülü **ABD** tarafından tekrarlanmış oldu.

DOSYA

YAHUDİLİKTE ŞİDDETİN KAYNAĞI

Dr. Erdinç İÇTEN

Yahudilik tarih sahnesinde ilk monoteist/tek tanrıci dinlerden biridir. Tarihi dayanağını İbrahim'e atfetmekle birlikte İsrail lakabını alan peygamberleri Yakub'tur. Çevrelerindeki putperest kavimlerin aksine Tanrı'nın buyruğunu dinleyeceklerini belirtmiş ve Tanrı Yehova onlardan bu konuda ahit almıştır. Ancak daha sonraları Yahudiler Tanrı Yehova'yı dinlememeye başlamışlar ve çeşitli putlara bile yönelmişlerdir.

Yahudi tarihi ya da Yahudilik şiddetle iç içedir. Bundan dolayı Yahudilik şiddet üzerine kurulmuş bir dindir dersek pek de yanılmış olmayız. Kutsal kitapları olan Tevrat'ta birçok değere atıflar yapılsa bile ana tema olarak kan ve mezar taşını görmek hiç şaşırtıcı olmaz. Yahudi tarihi bununla birlikte bir anlaşmalar tarihidir. Tanrı önce İbrahim'le bir ahit yapmış ve O'nun soyunu kutsayacağını ve Yahudileri lanetleyenleri de cezalandıracağını söylemiştir. İbrahim'in soyunu gökteki yıldızlar kadar çoğaltacağını da vadedmiştir.

Önceleri Yahudilerin tanrısı olarak karşımıza *Elohim* çıkmaktadır. Bu tanrı daha merhametli ve adildir. Göçebe hayatını benimsemek zorunda kalan Yahudilerin daha sonra hayatlarında *Yahve* (Yehova) denilen bir tanrı yer alacaktır. İşte bu Tanrı İbrahim'le anlaşma yapan ve son derece kıskanç bir tanrıdır. Öç alan, yanlış yaptığında sinirlenen, yaptıklarından pişmanlık duyan bir tanrıdır. Bu tanrının nitelermelerine -sonradan kaleme alındığı için- Tevrat'a müdahale eden kişilerin (Ezra) insan biçimci (antropomorfik) anlayışlarının sızdığı çok açıktır. *Yahve*, Yahudilerden kendi sözünün dışına çıkmamalarını istemektedir. Bazen onlara kızsada genelde sevecek ve müşfik davranacaktır. Mısır tecrübesi Yahudilerde derin izler bırakmıştır. Oradaki kölelik ve şiddet içeren hayat travmaları dolu olduğundan bu durum onların da psikolojilerine ve kimliklerine yansımıştır. Bu şiddet yanlısı tutumlar bazen kendi içlerinde olduğu gibi bazen de kendilerini kurtaran Musa'ya ve Harun'a bile yönelebilmıştır.

Yahudilerin maruz kaldıkları şiddet Tanrı anlayışlarını da etkilemiştir. Onlara göre Tanrı korkunun ve dehşetin gücüdür. Peygamberler de sürekli Tanrı korkusuyla uyarınca Yahudiler hata yapma korkusu ile karışık bir psikolojiye sahip olmuşlardır. Bundan dolayıdır ki Yehova'nın adını dahi ağızlarına almaktan çekinir hâle gelmişlerdir. Yahudilerdeki şiddet yanlısı tutumun en açık göstergesi Tevrat metinleridir. Bu kitapta bulunan ceza hukuku ile ilgili ayetlerle olay çok farklı noktalara kadar gidebilmiştir. Mesela bazı günahların cezası "taşlanarak öldürülmek"tir. Aynı zamanda başka şiddet içeren

öldürme yöntemlerine Tevrat'ta rastlamaktayız.

Tevrat'ın savaşla ilgili hükümleri şiddetin dozu açısından önemli bir gösterge olmuştur. Tevrat'a göre yedi kesimle savaşılmalı ve bunlar asla bağışlanmamalıdır. Bu kavimlere/milletlere ait tüm canlılar ortadan kaldırılmalıdır (Tesniye, 20/16-17). Bu son derece ağır şiddet içeren ayetler açıkçası bugünkü Yahudilerin de referans kaynağıdır. Örnek olarak Hz. Musa Medyenililerle savaşta esir alınanların öldürülmemelerine çok kızmıştır. Tevrat'a göre esir alınan çocuklar ve evli kadınlar da katledilmelidirler (Sayılar, 31/15-17). Peygamber Samuel de Ameleklilerle savaş öncesi Kral Talut'a Tanrı'nın buyruğunu iletmiştir: "Orduların Rabbi şöyle diyor... Şimdi git, Amelek'i vur ve onların hepsini tamamen yok et, onları esirgeme, erkekten kadına, çocuktan emzikte olana, öküzden koyuna, deveden eşeğe kadar hepsini öldür." (I. Samuel, 15/2-3).

Yahudilerin geçmişte savaştığı ve hiç acımadığı düşmanları olan bu yedi millet/kavim günümüzde yaşamamaktadır. Ancak yahudiler bugünkü düşmanlarını da Medyenililer ve Ameleklilerle özdeş görmektedirler. Yani bu kavimlere benzeyen herkes onların uğradığı sonu hak etmektedir. Bu şiddet yanlısı davranışların temelinde terör olaylarını bugün çok daha iyi kavrayabiliriz. Yahudi anlayışında onlara düşmanlık sergileyen herkes Amelekliler konumundadır. Bu yüzden düşmanlarla yapılan tüm savaşlarda Tevrat acımasızlığı emretmekte ve kimseye acınmaması gerektiğini belirtmektedir. Tevrat'a göre teslim olmaya yanaşmayan her kim olursa, bu kavimlerin/milletlerin erkekleri kılıçtan geçirilmeli, kadınları, çocukları ve bütün malları yağmalanmalıdır (Tesniye, 20/12-14). Yahudiler bunlarla yetinmemiş, meyve vermeyen ağaçları bile kesmiş veya harap etmiştir (Tesniye, 20/20).

Sonuç olarak şiddet eylemlerini Tanrı'nın intikam eylemleriyle birleştiren Yahudi milliyetçiler, Ortodoks Yahudiliğin kaynaklarından beslenmektedirler. Ortodoks Yahudiler her Cumartesi (Şabat) Tanrı'yı düşmanlarından intikam almaya çağırırlar. Çünkü sadece kendileri seçilmiş ve Tanrı sadece onları seviyor zannetmektedirler. İşte bu şımarık tavırları onları daha şiddete meyilli yapmakta ve son derece pervasız saldırılara da itmektedir. Yahudi tarihi bir anlamda şiddetin tarihi ve Yahudi kutsal metinleri de âdeta sadistçe yazıya geçirilmiş, şiddeti savunan metinlerdir dersek abartmış olmayız.

Yazı Görseli: Fatima Shbair, Kaynak: https://www.instagram.com/p/CyMHgFoLhpj/?img_index=9

FİLİSTİN-İSRAİL BARIŞ VEYA IRKÇILIK

Elif ATABAŞ

7 Ekim 2023 Cumartesi günü dünyanın her yerinde insanlar farklı geleceklere uyandı. Gazze ise uyumuyordu, çünkü geceleri sevmiyordu Gazze. İnsanlar orada genci, yaşlısı, çocuğu, kadını ve erkeğiyle açık bir hapishanenin içinde yaşıyorlar senelerdir. Tabii buna yaşamak denirse...

Hiçbir üretime ve mal girişine izin verilmeyen Gazze, öte yandan da İsrail için 2 milyonluk müşteri havzasına sahip büyük bir pazar. Ama dünyanın tüm pazarlarından farklı bir özelliği var Gazze'nin. Mesela bu pazara giren süt Tel Aviv marketlerinde satılan diğer sütlerle aynı olamaz. Dünyanın çoğu yerindeki marketlerde insanlar rafın önünde sütün yüzde kaç yağlısını alacağını düşünürken Gazzeli anneye özel bir süt satılmalıydı. İçeriği özenle hesaplanmış ve ölmeyecek kadar kalori içeren özel sütler. Lakin bizler her ürünün ölmeyecek kadar satıldığı Gazzeli annelerin sayhalarından ne kadar da bihaberdik. Sonra bir sabah artık dünyanın duymadığı bu sayha Gazze'nin sınırlarından taşıtı ve zalimin yuvasına ulaşmanın bir yolunu buldu. Fakat bizler yine duymuyor ve "Bu Hamas'a da ne oluyor

böyle? Bilmiyor mu ki İsrail bunun acısını kat be kat çıkarır, olan yine masum insanlara olur?" diyebiliyorduk. Oysa Gazze zaten 56 senedir yaşadığı bu ölümcül abluka altında peyderpey ölüyordu. İsrail'in haksız yere hapishanelerinde tuttuğu çocukların sayısını ise kimse bilmiyor.

Yine aynı biz eğitim için gittiğimiz "güvenli" Tel Aviv'de kaldığımız otelde ansızın siren sesleriyle uyanınca; "Ne oluyor burada? Bize bu kadar iyi davranan İsrail'den ne istiyorsunuz? Lütfen bu topraklarda barış olsun." diyebiliyorduk. Oysa bu topraklarda Filistinlilerin seneler önce Kıbrıs Rumları gibi, çoğunluğun isteğiyle yani self-determinasyon hakkıyla neden bağımsız bir devlet kuramadıklarını, bu toprakların, üzerinde yönetim hakkı dahi olmayan İngiliz manda idaresi tarafından üçüncü bir millete peşkeş çekildiğini bilmiyorduk. Bilmediğimiz en acı şeylerden biri de bir Gazzelinin asla Kudüs'e gitmesine izin verilmediği... Yani senelerdir Gazzeliler, gidemediği, göremediği Kudüs'ü malı, canı, evladı, hayalleri, umutları, edebiyatı, şiiri, müziği ve filmiyle koruyor ve kanının son damlasına kadar da korumaya devam edecek. Biz ne yapıyoruz peki? Tarihi okumadan, hamasetle konuşup duruyoruz. İşte bunu yapmayalım artık. Okuyalım öğrenelim. Bu çerçevede benim hissemeye düşen eseri ve içeriğini sizlerle paylaşmak istiyorum.

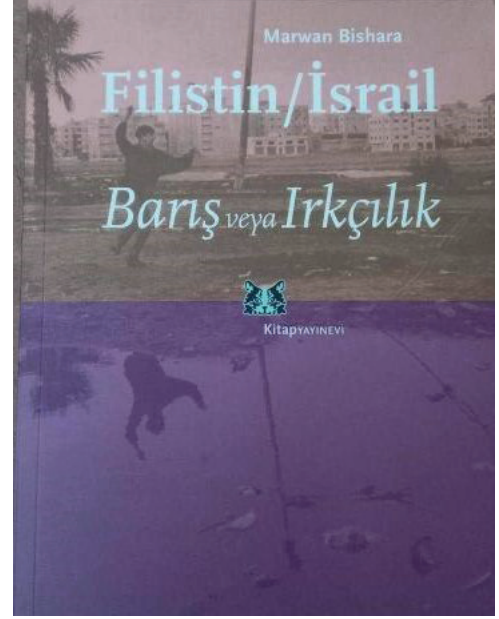
Marwan Bishara, küresel siyaset konusunda çalışan; ABD dış politikası, Orta Doğu ve uluslararası strateji konularında önde gelen bir otorite olarak kabul edilmektedir. Amerikan Üniversitesi ve Paris'te uluslararası ilişkiler profesörlüğü yap-

miş olan Filistinli yazarın, şu an El-Cezire İngiliz'de siyasi analizleri ve makaleleri yayımlanmaktadır. *Barış veya Irkçılık*¹ kitabında 2. İntifada dönemi ve sonrasında yaşananlara değinilmekte ve intifada sürecine Filistin'in nasıl sürüklendiğini anlamak adına da Oslo Anlaşmalarından başlanmaktadır. 1993 Oslo ile başlayan ırk ayrımı, yedi sene sonra 2. İntifada'ya, yirmi sene sonra yani 2023 Ekim'inde ise soykırıma dönüştü. İntifada sürecini yazar şöyle anlatmaktadır:

"Oslo süreci bir dalavereydi. Başlar başlamaz diplomasi sirkine dönüştü. Bu arada Kosova, Doğu Timor ve diğer uluslar kendi kaderlerini tayin hakkını kazanıp (self-determinasyon), uluslararası topluluğun yardımıyla bağımsız devletler oluyordu. Filistinliler ise hâlâ İsrail boyunduruğu altındaydı. Dünyanın çeşitli bölgelerinden mülteciler vatanlarına dönerken, Batı Şeria ve Gazze'deki benzerleri İsrail bombaları altındaki kamplarda bitkisel bir yaşam sürüyordu. Uluslararası topluluk Filistinlileri İsraili generallerin gazabına terk etmişti. Arap dünyasının aczi, Avrupa'nın bölünmüşlüğü açıkça görülüyor ve kuşatılmış, özgürlüğe susamış Filistinlilerin çığlıkları ne Batı'da ne de Doğu'da işitiliyordu. Ama onlar İsrail işgalinin kendilerini insanlıktan çıkarmak istemesine karşı tüm kararlılıklarıyla direnmeye devam ediyordu."

Sadece bu paragraf bile 7 Ekim 2023'te dünyaya tekrar haykıran Filistinlinin hikâyesinin aslında çok öncelerde başlamış olduğunu anlamak için yeterli gibi görünüyor.

Dünyaya Filistin halkını her yönüyle uzlaşmaz bir aktör olarak tanıtmaya çalışan İsrail'in, bunu yaparken aslında Filistin'de ne acılar yaşandığını ve ne çok bedeller ödendiğini görmezden geldiğini aktarıyor kitap bizlere. Sonucu intifadaya sürükleyen ağır bedeller bunlar. "Barış Süreci"ni ve verilen sözleri sessizce izlemektedir Filistinli. Sonunda barışın vadedildiği bu süreçte, Yahudi yerleşimlerinin durması, Filistinlilerin evlerinin artık yıkılmaması ve bölgeleri ayıran yolların yapımına son verilmesi gerekirken bütün bunların tam tersi oluyor, sanki ortada bir anlaşma dönemi yokmuş gibi, İsrail ajandasını uygulamaya devam ediyordu. Ayrıca bu zaman diliminde Filistin ekonomisi çöküp, işsizlik hızla artarken, İsrail'in yayımlıcağının her anlamda devam ettiğini yazar şöyle ifade etmektedir:

"Oslo süreci öncesinde ve sırasında, hiçbir İsraili lider, aynı toprak üzerinde kendi kaderini tayin hakkını isteyen bir ulus veya İsrail'in eşiti olarak görülmesi gereken Filistin halkıyla toprak paylaşımını asla düşünmemiştir. Dış dünyayla ticari ilişkilerinin düzelmesi ve İsrail iş dünyasının zenginliği, hiçbir ekonomik yaptırımın onları ırk ayrımcılığına son vermeye zorlayamamasını sağlıyordu."

Kitapta apartheid döneminin Afrika'da nasıl sonlandırıldığına da değinilmekte ve bunun için iki tarafın da gayret göstermesi gerektiği vurgulanmaktadır. Fakat Hristiyan Siyonizminden başlayan, Dreyfus davası ve Teodor Herzl'in müdahalesiyle şekillenen, 1. ve 2. Dünya Savaşları ve Hitlerin politikalarıyla hızlanan bu hikâyede, yazarın da belirttiği gibi hiçbir zaman sular durulmamıştır:

"Sonuç olarak İsraililerin Filistinlilerle tarihsel bir uzlaşmaya varmaya hazır olmadığı açıktır. Mültecilere geri dönüş hakkına hayır; 1967 sınırlarına çekilmeye hayır; Batı Şeria ile Gazze şeridinden oluşan ve başkenti Doğu Kudüs olacak bir Filistin devletine hayır."

İsrail'in oluşturulduğu ilk günden itibaren hukuk hiçe sayılmış, alınan sözde Birleşmiş Milletler kararlarının ise hiçbiri günümüze kadar uygulanmamış, çoğu da ABD tarafından reddedilmiştir.² Bunların en önemlileri olan ve sürekli duyduğumuz şu kararları yazar nedenleriyle açıklamaktadır:

¹ Marwan Bishara (2003), Filistin/İsrail – Barış veya Irkçılık, Kitap Yayınevi, İstanbul

² <https://kudusarastirmalari.org/bir-muttekiki-korumak-abdnin-israilli-savunmak-icin-veto-ettigi-bmgk-kararlarinin-incelemesi/>

“İsrail’in “olmazsa olmazları” uluslararası hukuka tamamen aykırıdır. 1967 sınırlarına geri dönüşe “hayır” demek, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nin 242 sayılı kararına “hayır” demek anlamına gelmektedir. Filistinli mültecilerin geri dönüşüne “hayır” demek, aynı örgütün 194 sayılı kararına “hayır” demektir. Doğu Kudüs’ten çekilmeye ve kentin bu kesimi üzerindeki Filistin egemenliğine “hayır” demek, 242 ve 181 sayılı kararlara “hayır” demektir. Son olarak, işgal edilmiş topraklardaki Yahudi yerleşimlerinin kaldırılmasına karşı çıkmak da 242 sayılı karara ve 4. Cenevre Sözleşmesi’ne “hayır” demektir.”

Bütün bunlar yaşanırken, hiç kimse Filistinlilerin olmazsa olmazlarının ne olduğunu konuşmuyor, kendi topraklarında mülteci olmanın ne demek olduğunu sorgulamıyordu. Yazarımız bu soruların Oslo kısmını şöyle özetlemiştir:

“Filistinliler otuz yılı aşkın bir süredir, 1967’deki sınırların tanınması ve Filistinlilere geri dönüş hakkı tanınması temelinde, İsraililerle bir tarihsel uzlaşma yapmaya hazırdı. Filistin Kurtuluş Örgütü, Oslo süreci açılır açılmaz, tarihsel Filistin’in dörtte üçünden fazlasını işgal eden İsrail Devleti’ni resmen tanıyarak ve 1967’de işgal edilmiş Kudüs’ün üçte ikisinden fazlasının bu devletin başkenti olduğunun fiilen tanınmasını kabul ederek tarihsel bir ödün verdi. Bu hiç de kolay bir ödün değildi. İsrail tüm güvenlik konularında denetimini sürdürürken, Filistinlilerin işgal edilmiş topraklar içindeki hareket özgürlüğünü bile engelledi. İkinci İntifada, kendisinden önceki diğer ayaklanmalar gibi, sürekli ve acımasız bir işgalin doğrudan ve engellenemez sonucudur. İsrail’in göğsü en kalabalık general olan eski Başbakan Ehud Barak, eğer Filistinli olarak doğsaydım, terörist olurum, demişti bir gün. Neyse ki genç Filistinlilerin çoğunluğu tercihlerini hâlâ yaşamdan yana kullanıyor.”

İsrail; İngiliz Manda döneminde, sadece %6,5’una sahip olduğu Filistin topraklarını bir günde 1947 Taksim Planıyla, kâğıt üzerinde %56’ya çıkarmış, ardından da yaptığı savaşlarla bugünkü konumunu elde etmiştir. Fakat İsrail’in sömürgesi sadece Filistin topraklarıyla sınırlı kalmamış, Filistin tarihini ve dilini de içine alarak günümüze kadar devam etmiştir. İsrail zorla aldığı bütün kasaba, köy, tarihi eser vs. her yerin ismini değiştirme sürecine giderek, buralara Tevrat’ta geçen isimlerden vermek suretiyle, bir hafızasızlaştırma yöntemi

izlemiştir.³ Bugün buna hâlâ devam etmekte, cebren Filistinlilerin ellerinden aldıkları evlere yerleştirdikleri Yahudilere, “işgalci” yerine “yerleşimci” demektedir. Bu ise Mahmut Erol Kılıç hocanın ifadesiyle tam bir “epistemolojik sömürgeci.”

³ Zahide Tuba Kor ile ‘Geçmişten Günümüze İsrail-Filistin Meselesi’ ders notlarından.

DOSYA

YAŞAMLA ÖLÜM ARASINDA GAZZE DÜNDEN BUGÜNE FİLİSTİN SORUNU

Nihat ÇINAR

Bu kitabı önemli kılan önemli bir husus yazarların kimlikleridir. 1928 Amerika doğumlu **Noam Chomsky**; çağımızın en etkili ve önemli entelektüellerindendir. Chomsky, matematik, felsefe ve dil bilimlerinde eğitim gördükten sonra 1995'de doktorasını almış, halen de MIT Dil Bilim ve Felsefe Bölümü Emeritüs Enstitüsünde Profesör olarak çalışmaktadır. Chomsky, insan yaşamının her alanındaki özgürleşmesi konusunda ve özellikle ABD'nin dış politikası üzerine çok sayıda etkili politik çalışmaları bulunmaktadır.

Diğer yazar **Ilan Pappé** ise, 1954 İsrail doğumlu. İsrail parlamento seçimlerine katılmış olup, 1996-1999 seçimlerinde Hadash Partisi'nin adayı olmuştur. Muhafız bir yazar olan **Han Pappé**, 1948 de İsrail'in kuruluşu ve 700.000 Filistinlinin topraklarından sürülmesini muhalif bakışla ele alan "yeniden yazan" İsraili "yeni tarihçiler" kuşağındandır. Pappé, Filistinlilerin yerlerinden sürülmesinin bir plan dâhilinde yapıldığını, aslında İsrail'in bir etnik temizlik suçu işlediğini ve devletinde bu suç üzerine kurulduğunu ifade etmiştir. Pappé, İsrail'in keyfi, orantısız, fütursuz gidişatına dur demek gerektiğini bu yollardan birisinin de çeşitli boykotlar olduğunu ifade ederek, bu bağlamda İsrail'e uluslararası akademik boykot uygulanması çağrısında bulunmuş ve 2008'de İsrail'i terk etmeden önce İsrail parlamentosunca kınanmış, akabinde de İsraili bir bakan Pappé'nin ülkeden kovulmasını istemiştir. Birkaç kez ciddi ölüm tehditleri almış ve İsrail'i terk etmiştir.

*Yaşamla Ölüm Arasında Gazze*¹ isimli eser, çeşitli tarihlerde yazılan makale, yapılan söyleşi ve röportajlardan oluşmuş olup toplam 10 bölümdür.

Eserde, Filistin'in yaşamakta olduğu kader, ABD'nin İsrail lehine konuya taraf olması, bunun olumsuz neticeleri, Filistin'de yapılan soykırım, Çözüm önerileri, Filistin'in gettolaştırılması, Gazze'nin ölüm tarlaları haline getirilmesi, Ortadoğu barış öngörülerini ele alınmış, bu doğrultuda söyleşi ve röportajlara yer verilmiştir.

Ortadoğu sorununun bu kadar uzun sürmesinin sebeplerinden en önemlisi halkların konu hakkında bilgisizliğinden kaynaklı tepkisiz kaldığı, dünya kamuoyunun kasıtlı olarak yeterince bilgilendirilmemiş olmasıdır. Bunun tabii bir sonucu olarak aynı şekilde Filistin'de meydana gelen olumsuzlukların çözümsüz kaldığı ve uzun sürdüğü söylenmektedir.

Günümüzde Filistin'i anlamak ve tarihsel arka

planı görebilmek için Pappé'nin makaleleri yol göstermektedir. Aynı şekilde ABD-İsrail ilişkisi düzleminde ABD'nin Filistin sorununa müdahale etmesinin tarihsel süreci ve gelişimini de incelemektedir. Çok önemli bir başlık olan Nakbah (Arapçada "felaket" demek olan) gerçeğini ve bunun İsrail tarafınca inkâr edilmesinin İsrail açısından önemini ele alıp inceleyerek "Nakbah"ın tam olarak anlaşılmasına ışık tutulmakta, Filistin-İsrail tarihinin anlaşılması bakımından da ehemmiyet arz etmektedir. Bilindiği gibi, "Nakbah" -Felaket Günü-, İsrail devletinin kurulduğu 15 Mayıs, Filistinliler için yaşadıkları topraklardan sürüldükleri 1948 yılı felaketini anma günüdür. Filistinlilerin yaşamış oldukları bu facia ulusal bellekte *Nakbah* (felaket) olarak yer alarak yeniden bir kimlik altında birleştirici olmuş ve ulusal bir harekete dönüşerek mücadele fitilini ateşlemiştir.

Süreci Filistinliler için Felaket Günü olan "Nakbah"a taşıyan 1948 sürecindeki Yahud askerî faaliyetleri İsrail'in bir sonraki kuşağı için rol model olmaktadır. Yahudi toplumu için iyi ve yüceltilmiş bir biçimde kutsal bir yıl olarak kabul edilmiştir. Aynı şekilde bu dönemdeki siyasilere sergiledikleri tavır ve davranışlar da kusursuz örnekler olarak görülmüştür. Bu anlayışa göre; "Liderler, Siyonist ideallere adanmış ve ortak dava uğruna özel çıkarlarını ve kendi iyiliklerini bir yana bırakmış kişiler" şeklinde tanımlanmıştır.

Chomsky ise olayın bir başka boyutunu "Tüm Vahşileri İmha Edin" başlıklı makalesiyle 2009 Gazze konusunu güncel bir şekilde ele alarak ortaya koymaktadır. Bu makale oldukça ufuk açıcı bir nitelikte olup, bilhassa 2008 Aralık-2009 Ocak tarihlerinde İsrail'in Gazze'ye yönelik cürmünü/saldırısını ele alarak incelemektedir. Bu incelemeyle aynı zamanda İsrail'in Birleşik Devletler ve Avrupa'yla ilişkilerini irdelemekte, diğer yandan da Arap ülkelerindeki toplumsal ve askerî direnişin rolünü etraflıca derinlikli bir şekilde analiz etmektedir.

Pappé, İsrail ordusunun Gazze'de gerçekleştirdiği katliamların sürecini ele alarak, İsrail'in tek devleti amaçlayan hareketinin yol haritasını ortaya koymaktadır. Pappé bu konuyu ele alırken İsrail tarafınca dillendirilen anlatıyı reddederek ona alternatif bir anlatım ileri sürmektedir. Pappé, anlatısının "ihtilafı zihinlerinde yeni bir çerçeveye kavuşturmasına yardımcı olacağına" emindir.

Chomsky'e göre İsrail'in Gazze'yi hedef tahtasına koymasının asıl nedeni Gazzelilerin seçimde Hamas'ı seçmiş olmalarıdır. Ocak 2006 yılında Fi-

¹ Noam Chomsky, Ilan Pappé (2011), *Yaşamla Ölüm Arasında Gazze Düünden Bugüne Filistin Sorunu*, BGST Yayınları, İstanbul

listin'de yapılan seçimde, ABD'nin tercihinin aksine, ABD'nin gözdesi Mahmut Abbas ve lideri bulunduğu El Fetih yerine halkın, tercihinin Hamas lehine "yanlış tarafa" kullanmış olmasıdır. Böylece İsrail'in ve aslında ABD'nin hesabı bozulmuş olmaktadır. Bu seçimin uluslararası gözlemcilerce serbest ve özgürce yapılmış olduğu kabul edilmesine rağmen, Filistinliler ABD ve İsrail'e, dahası batılıların büyük bir kısmına göre ağır bir suç işlemiş olduklarından gerekli yaptırımların haklı gerekçesi vuku bulmuştur. Suç sabit olunca da Filistin'in cezalandırılması gerektiğinden ABD koşulsuz olarak İsrail'in yanında yer almıştır. Bütün tarih boyunca olduğu gibi bu sefer de ezilen, cezalandırılan ve zulüm görenler Müslüman olduğu için Batı maalesef yine sessiz kalmıştır. Tarihsel süreçteki durumlarına bakıldığında Avrupa'nın bu tavrında bir anormallik bulunmamaktadır.

Zaman zaman barış umutları doğsa da bu, tam ve adil bir barış değil tamamen aldatmaca ve dayatmaya dayalı önerilerden ibaret kalmaktadır. Şöyle ki barış için Filistinlilere önerilen -aslında dayatılanlar- üç başlıkta sunulmakta;

1) İsrail'i veya daha uç bir biçimde ifade edildiğinde İsrail'in "var olma" hakkını tanımak, bu şekilde Filistinlilerin kendi vatanından kovulmalarının meşruiyetini kabul etmeleri,

2) Şiddetten, (aslında haklı mücadelelerinden) vazgeçmek,

3) Geçmiş anlaşmaları, özellikle de Dörtlünün Yol Haritası'nı kabul etmek,

Bu üç başlık Filistinlilerin bütün haklarından ve mücadelelerinden vazgeçmeleri demektir. Hâlbuki buna karşın İsrail,

1) Filistin'i tanımıyor, tanımamakla da kalmayıp ABD'nin de desteğiyle Filistin'in hiçbir zaman olmaması için çalışıyor,

2) şiddete bir türlü son vermiyor,

3) İsrail, ABD'nin desteğiyle daha önce alınmış olan anlaşmaları ve bilhassa "Yol Haritası"ni kesin bir şekilde reddediyor. Böylece aslında bir ulusun yok edilmesi için ABD-İsrail iş birliğiyle çalışmalar sürdürülmektedir.

Şunu unutmamak gerekir ki ABD için demokrasi yalnızca kendi çıkarlarına hizmet ettiğinde önemlidir. Stratejik ve ekonomik amaçlarına hizmet etmediğinde bütün ilke ve değerler rahatlıkla yok sayılarak çiğnenmektedir. Aslında İsrail ve ABD'nin uygulamaya koyduğu proje tam bir sinizmdir.

Filistin örneğinde de çarpıcı bir şekilde görüldüğü üzere, ABD'nin planları ekseriya demokrasiyi geliştirme, ilerletme amaçlı olmayıp, engelleme tasarısı olmaktadır.

2010 yılında Gazze'ye yardım için yola çıkan Mavi Marmara'ya yapılan baskın sonrasında İsrail'in Gazze'ye uygulamakta olduğu insanlık dışı baskı ve abluka Türkiye'nin gündemine iyice oturmuştur. 2010 ablukasından önce de İsrail 2008-2009 kışında Gazze'ye saldırarak yerleşim yerlerini yerle bir ederek tahminen 1400 Filistinlinin şehit olmasına sebep olmuştur. **Noam Chomsky**'nin ifadesiyle Gazze halkı ABD ve İsrail'in gözünde "yanlış tarafa" yani Hamas lehine tercihte bulunmanın suçluları olarak bu cezayı hak etmişlerdir.

Editör **Frank Barat** kitapta, Filistin-İsrail problemini iyi analiz eden yazarlardan ikisini, Noam Chomsky ile İsraili muhalif tarihçi Ilan Pappé'yi bir araya getirerek, söyleşiler ve makalelerle İsrail'in Gazze saldırısının perde arkasındaki cezalandırıcı mantığı ortaya koymuş, Filistin-İsrail sorunuyla ilgili bütünlüklü bir çerçeve sunmuştur. Noam Chomsky, 1967'den bu yana Filistin sorununun dönüm noktalarını, İsrail devlet politikasının ana hatlarını ve ABD'nin İsrail'e sunduğu desteğin boyutlarını ele almış. Ilan Pappé ise Filistinlilerin 1948'de topraklarından sürülmesini merkeze aldığı alternatif tarih anlatısıyla ülkesindeki resmî tarihi ters yüz etmiştir. Kitap, barış hareketinin perspektifi, tek devletli veya iki devletli çözüm stratejileri ve İsrail'e dönük kapsamlı boykot önerisi gibi tartışmaları da içermektedir.

"Dünden Bugüne Filistin Sorunu" konusu irde-lenirken, bütün tarafların bakış açıları ele alınmış ve muhtemel barış ve çözüm önerileri de ortaya konmuştur. Yazarların konuyu nesnel bir şekilde ele aldıkları görülmektedir. Bu yönüyle de kitap, Filistin ve Gazze'deki sorunların daha iyi anlaşılmasını sağlamakta ve çözüm arayışlarını da ortaya koymaktadır.

Eserde Filistin konusu ele alınırken, bu topraklarda yaşanan trajedi bir hikâye olarak anlatılmakla kalmayıp, aynı zamanda insanlığın nasıl bir dram, duyarsızlık ve vahşete şahitlik yaptığı da ortaya konmaktadır. Kitap, İsrail-Filistin konusunu/çatışmasını derinlemesine anlamak ve çözüm yollarını da bulmak için iyi bir kaynaktır. Eser konuyu ele alırken yalnızca dillendirmek suretiyle değil, okurunu düşünmeye, empati kurmaya, Filistin halkının yaşamakta olduğu dramı ve zulmü daha derinden hissetmeye sevk ederek onlarla bir bağ kurmasını da sağlamaktadır.

'BURASI CENNET OLMALI': İŞTE ŞİMDİ EVİMDEYİM!

Şerife Saliha BUĞA

Filistin'e...

Barbara Cassin *Nostalji* (Cassin, 2018) isimli eserinde **Odysseus**, **Aeneas** ve **Hannah Arendt** örnekleri üzerinden nostalji ile vatan, sürgün, ana dil arasındaki ilişkiyi irdelerken aynı zamanda ev nedir, insan ne zaman evindedir vs. sorularına da cevap aramaktadır. Yaptığı çözümlenmeler neticesinde Odysseus'u evinde hissettiren şeyin bir yatak olduğunu ifade ederken; her ne kadar vatanından kaçmak durumunda kalmış bir sürgün olarak dilini dahi bir kenara koymak durumunda kalmış olsa da Aeneas'ın kaçarken vatanını sırtında taşıdığını belirtir ve bu sayede gittiği yerde evinde hissettiği sonucuna ulaşır. Arendt için ise önemli olanın dil olduğuna dikkatleri çeken yazar onun, Almanya'dan ne kadar uzakta olursa olsun, Almancaya nostalji duyduğunu ve Almanca konuştuğu sürece kendisini evinde hissettiğini belirtmektedir. Anlaşılan odur ki her bireyin kendisini evinde hissetmesine, 'işte burası benim evim' demesine sebep olan hususlar farklılık arz etmektedir. Daha da önemlisi verebileceğimiz bir cevabımız dahi olamayabilir... Zira bu soruların peşine düşmüş bir başka isim olan Filistin sinemasının kıymetli ismi **Elia Suleiman**'ın **Burası Cennet Olmalı** filminde

Suleiman da ne Odysseus gibi ailesinden kalan eşyalarla oraya ait hissedebilmekte, ne Aeneas gibi gittiği yerde kalbinde taşıdığı ülkesi Filistin ile o yerlere kök salabilmekte ne de Arendt gibi konuştuğu ana dil ile bu hissi yaşayabilmektedir. Peki, Suleiman bu soruya başka bir cevap bulabilmiş midir? Eğer bulabildiyse onu evinde hissettiren şey nedir? İsterseniz buyurun beraber bakalım.

Burası Cennet Olmalı Filmine Kısa Bir Bakış

İzleyenleri bir ayinle karşılayan, muhteşem bir ironinin hâkim olduğu film Elia Suleiman'ın bizzat kendisinin can verdiği Nasıralı yönetmen ES'yi odağına almaktadır. Aile bireylerinden birisini kaybettiğini anladığımız ES bir taraftan İsrail saldırılarının halkın ruhsal durumunu nasıl etkilediğini ironik bir şekilde gözler önüne sererken diğer taraftan huzursuzluğun hâkim olduğu bu topraklardan gitmeye karar verir. Uçakta herkes normal bir şekilde yolculuğunu sürdürürken onun bir anda panikle-mesi de ülkesinde yaşananların ruhunda bıraktığı izlerin neticesi olarak okunabilir. Peki ama gittiği yerler ona istediğini verecek midir? Anlaşılan odur ki cevap hayırdır zira ilk durağı olan Paris'e vardığında bizi karşılayan defilevari sahnenin ardından, ileri teknolojisine de atif yapmaktan geri durmayan ES'nin allanıp pullanarak lanse edilmeye çalışılan Fransa'nın gerçek yüzünü görmesi çok da uzun sürmeyecektir. ES anlar ki bu disiplinin, şaşalı gösterilerin vs. hepsinin ardında, **Orwell**'in *1984* kitabındaki aratmayacak militarizm yer almaktadır. Polis gücünün her yerde kendini gösterdiği sokaklar, her daim polis müdahalesine maruz kalan insanlar ile Paris, Filistin sokaklarını aratmaz. Orada

umduğunu bulamayan ES soluğu New York'ta alır. Burada şahit oldukları Paris'te gördüklerinden bile daha ürkütücüdür zira herkes polisçilik oynamaya heves edercesine ellerinde silâhlarla dolaşmaktadır. Dünyanın iki büyük başkentinde şahit oldukları neticesinde artık iyice anlamıştır ki Filistin sorununa karşı üç maymunu oynayan dünya bir Filistin olma yolunda ilerlemektedir. Elbette tüm bu sahnelerde ironi hâkimdir fakat yine de gerçeklik boyutu da yadsınamaz bir durumdur. Kaldı ki Suleiman'ın gerçeklikleri ifşa ederken başvurduğu bu yol onun sinemasının mucizesidir. Bu mucizeye Dabaşı şu sözleri ile vurgu yapar:

"Elia Suleiman sinemasının mucizesi, kendi kendini silen hafızaları uçarıca yeniden formatlama sanatının ustalığındadır. Böylece gizlenip saklanmış olan şeylerin açıkça ifşa edilmesini sağlamış olur. Bu noktada kayıt düşülmesi gereken şey, söz konusu ifşanın intikamcı ve kendini kurbanlaştıran bir dille değil, özgürleştirici ve kurtuluşu öngören bir dille yapılmasıdır." (Dabaşı, 2006, s. 157)

Elia tüm bunlara rağmen bir süre uyum sağlayabilmek için gayret eder fakat ona sanki uzaydan gelmiş gibi davranmaları istese de evinde hissedemeyeceği gerçeğini ortaya koymaktadır. Sorusunun cevabını bir kez daha Nasıra'da aramak için geri döner ve ülkesine farklı bir gözle bakmaya başlar. İşte o zaman aradığı cevabın zaten gözlerinin önünde olduğunu anlamaya başlayacaktır. Onu o topraklara bağlayan, evinde hissettiren, yüreğindeki sesin 'işte burası benim evim' demesine sebep olan şey "umut"tur: Filistin gençliğine bağladığı umut... Esasında film için Suleiman'ın umuda yazdığı şiirdir desek mübalağa etmiş olmayız diye düşünmekteyim zira gerek filmin açılış sahnesindeki ayinde söylenen ilahinin sözlerinde -Mesih ölümden dirildi/ Ölümü ölümlerle yenerek- gerek ES'nin bahçesinde yeşeren limon ağacında başından beri umut yeşermektedir. ES'nin bunu anlaması, evet, biraz zaman almıştır fakat yine de idrakine vardığından gözlerinde şahit olduğumuz ışık çok şey anlatmaktadır.

Peki, Ya Şimdi

Burası Cennet Olmalı filmi vizyona girdiğinde tarihler 2020 yılını göstermektedir. Elia, tıpkı diğer filmlerinde olduğu gibi bu filmde de hiçbir şey dememeyi -ağzından Nasıra, Filistin kelimelerinden başka tek bir söz çıkmaz- tercih eder. Sözün bir anlam ifade etmediği, her şeyin gösteriye/görselliğe dönüştüğü bir dünyada yıllardır zulme

uğrayan bir halkın attığı çığlıklara karşı üç maymunu oynayan sözde insanlığa bu çığlıkları duyurmanın yolunu bu şekilde arıyor gibidir. Ancak görülen odur ki hiçbir şey bu zulmü anlamamıza yetmemiş çünkü bu noktada hem Elia'nın hem de zulme, soykırımı uğrayan bütün halkların hesaba katmadığı bir şey var ki o da şudur: Dünyanın artık felaket gözü önünde yaşansa dahi bir tiyatro sahnesindeymişçesine seyrediyor olması! Zira yıl 2023, aylardan Ekim ve bugün tüm dünya bir soykırımı şahitlik ediyor ve televizyonlardan seyrediyor. İsrail, Elia'nın evinde hissetmesine sebep olacak gençlere bağladığı umudu da bombalarla yok etmeye devam ediyor.

Sözün tükendiği bu noktada yazımızı nihayetlendirirken asıl sorumuzu tekrar soracak olursak: Peki ya şimdi bu insanlar için ev nedir/ neresidir? En başta, "daha da önemlisi verebileceğimiz bir cevabımız dahi olamayabilir" demiştik, demiştik ya işte bu dünya için verilecek bir cevabın kalmadığı yerdeyiz. Ama inancım odur ki şimdi o masum insanlar, hele ki çocuklar, Rabbimin merhametine eriştiler ve cennette, gerçek evlerindedir. Peki, ya biz? Biz o evi hak edebilecek miyiz?

Kaynakça

Cassin, B. (2018). *Nostalji*. (S. Kıvrak, Çev.) İstanbul: Kolektif Kitap.

Dabaşı, H. (2006). Uçarılığa Övgü: Elia Suleiman Sineması Üstüne. H. Dabaşı (Dü.) içinde, *Filistin Sineması Bir Ulusun Hayalleri* (O. Akinhay, Çev.). İstanbul: Agora Kitaplığı.

FİLİSTİN TARİHİ

Ülker GÜNDOĞDU

Gudrun Kramer, Alman İslam Tarihi Profesörü olarak Araplar ve Yahudiler arasında ezelden günümüze sürüp gelen çatışmanın kaynağına ışık tutmakta olduğu eserinde Filistin Tarihi'ni Osmanlı'nın Fethinden İsrail Devleti'nin kuruluşuna kadar ele almaktadır. Eserde Osmanlı ve İngiliz egemenliği altındaki Filistin'in Arap nüfusunun zaman içinde Yahudi toplumunun güçlenmesiyle topraklarını kaybetmesi, Yahudi, Hristiyan ve Müslümanların hem birlikte hem de karşı karşıya yaşamaları, devlet ile ilişkileri incelenmektedir.

Yazar, Yahudilerin uzun yıllar süren bir inşası süreciyle hızlandırdığı İsrail Devleti'ni, 1948 yılındaki kuruluşunu milat olarak kabul etmeden aktarmak istemiştir. Hem Osmanlı hem de İngiliz egemenliği altında Filistin, çoğunlukla Araplardan oluşmaktaydı. İşte bu nedenledir ki bu incelemenin merkezinde ülkenin Arap nüfusu bulunmaktadır. Bu eser de bu nüfusun kaderine ve gelişimine göre düzenlenmiş, farklı dönemlere de yer verilerek 1882'de Birinci Aliyah olarak adlandırılan Siyonist-Yahudi göçü yerine 1831'de Mısır'ın istilası dönüm noktası olarak belirlenmiştir.

Metinde Filistin'de Eretz, Yisrail'de Yahudi topluluğunun güçlenmesiyle Hristiyan ve Müslüman ilişkileri ele alınmaktadır. Araplarla Yahudilerin sosyal, iktisadi ve kültürel temaslarda yaşadıkları sorunun nedenlerini kaynağından okura gösterecektir.

On üç ana başlıktan oluşan eserin *Sınırlar ve İsimler* başlıklı ilk bölümüyle bölgenin önemi coğrafi kavramlara dayandırılır. İngiliz mandası altında

kurulan Filistin, asırlar boyu bağımsız bir coğrafi-siyasî birim teşkil etmemiştir. Sınırları ve ismi değişmiştir. Akdeniz'den Basra Körfezi'ne, kuzeyde Toroslar'la Zağros Dağları'ndan güneydeki Arabistan Çölü'ne uzanan bereketli hilalin bir parçası olarak Filistin, hep geçiş ülkesi bağlamında kültürel karşılaşmaların mübadelesine tanık olmuştur. Bölge sınırı insanlar tarafından çizildiğinden, daha güçlü komşuları tarafından tarih boyunca değiştirilmiştir. Filistin bütün ya da bölünmüş olarak çoğu

¹ Gudrun Kramer (2017), Filistin Tarihi, Osmanlı Fethinden İsrail Devleti'nin Kuruluşuna, Verita Yayınları, İstanbul

zaman büyük imparatorluğun vilayeti olmuştur. Nadiren ve görece kısa süreyle bağımsız siyasi bir birim olmuştur.

Antik Filistinlilerin çoğu günümüz Gazze'sinden Yafa'ya yerleşirken İsrailoğulları iç kesimlerde yaşıyorlardı. Tevrat'ta sıkça bahsi geçen Kenanlılar ve Antik Filistinlilerden önce günümüz Lübnan'ında yaşayan en eski Fenikeliler sonrası tarihe damga vuranlar İbraniler ve Yahudilerden oluşan İsrailoğulları olmuştur.

Modern çağda İsrail dışında en yaygın kullanılan Filistin kavramı, Avrupa dilleri, Arapça ya da Latince "Palaestina"dan "Filastin" olarak aktarılan Yunanca "Palaistine" kelimesine dayanmaktadır.

Osmanlı Dönemi'nde Devletin ve Toplumun Ana Hatları bölümünde, Filistin'in 1516'dan 1918'e dört yüzyıl boyunca Bilâdü'ş Şâm dahilinde ayrı bir idari birim olmadan Osmanlı egemenliği altında kaldığını görürüz. Osmanlı ile birlikte jeo-tarihsel olarak doğal olduğu kadar siyasî faktörlerin belirlediği bir gelişim yaşadılar. Osmanlı'nın aslı kaygılarından, Doğu Şeria bölgesinden geçen Şam'dan Mekke ve Medine'ye varan hac güzergâhının güvenceye almak amacıyla, Filistin alındı. Ekonomiden ziyade stratejik önemi vardı. Filistin'in alınma nedenleri arasında dinî boyuta da işaret ediliyordu. Osmanlılar Mescid-i Aksa ve Kubbet-üs Sahra gibi kutsal mekânların bakımını ve güvenliğini özenle sağlamıştı. Yollar, limanlar ticari açıdan önemliydi. Bölgenin siyasî ve askerî açıdan denetlenmesi, sınırlarının korunması, iç ve dış tehditlerden korunması, şeriat ve kanunun geçerli kılınması ve vergilerin toplanması anlamına geliyordu.

Kavalalı Mehmed Ali Paşa açısından Suriye'nin bir parçası olarak Filistin, ekonomik bir önem taşıyordu. Özelde Kudüs'ün, genel olarak kutsal toprakların korunmaya alınması gerektiği inancını taşımamaktaydı. Kavalalı Mehmed Ali Paşa, İpek Yolu'nun güvenliğini sağlamak istediği için bölgenin korunmasını önemsemekteydi.

Siyonist ve Siyonist olmayan Yahudiler Birinci Dünya Savaşı'na kadar önemsiz kaldı. Yahudi hayatının merkezi olan ve Avrupa'nın çıkarlarının özel olarak yöneldiği Kudüs, Siyonist fikriyatının yayılması ve Yahudi Yişuv'unun yani Filistin'de yaşayan Yahudiler için güvenliğin sağlanması için önemli görülmüştür. Onlar için pragmatik düşüncelerin aleyhine ideolojik koşullar önemliydi. Siyonizmin gelişmesi Filistin tarihi açısından ana hatları oluşturmaktadır.

Yahudilerin tamamı Siyonizmi "Yahudi meselesinin" çözümü olarak görmüyordu. Siyonizm karşıtlıklarının sebepleri esasında ekonomik olarak açıklanıyordu, dini argümanlar geçici bir rol oynuyordu. Ülkeyi işgal altında tutan İngilizler ve onu kendilerine mal etmeye çalışan Siyonistler, gözle görülür ve elle tutulur bir düşmandı. Arap direnişini kendi hedefleri karşısında değersizleştiren Siyonistlerin sayısı az değildi. Böylece direniş siyasetten arındırıldı, dinî ve ırkçı düzleme çekilerek ahlakî meşruiyetten yoksun kılındı.

Sonuç olarak tarihinden günümüze düşmanlarına karşı Filistinlilerin yenilgisi kapsamlıydı. Top-

rakların ele geçirilmesi gelişmeleri ilerleyen süreçte etkileyecek bir gerçektir. İsrail hükümeti engellenemez bir hâl aldı. Vaziyetler karmaşık. Bizzat bir felaket yaşanmaktadır. Bunun haksızlık olduğunu bütün dünya gördü. Bölgenin dışındaki ülkelerin de isteyerek ya da istemeyerek karıştığı Filistin'le ilgili Arap-İsrail çatışması Ortadoğu siyasetinde tayin edici durumlardan biri olmuştur. İsrail'in resmi tasviri hem Yahudi Yişuv'unun ve hem de İsrail'in sorgulanmasına sebep olmuştur.

Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ndeki Filistinlilerin ve İsraililerin çoğunluğu iki devletli çözümü tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Ancak karşılıklı güvensizlik ve önemli anlaşmazlıkların çözümü derin. Karşı tarafın nihaî bir anlaşmada yükümlülüklerini yerine getirme taahhüdü hakkında şüpheciler.

2006'dan bu yana Filistin tarafı, iki büyük fraksiyon arasındaki çatışmalardan dolayı parçalandı. Filistin Ulusal Otoritesine gelecekte yapılacak dış yardımlar, baskın parti olan El Fetih ve Hamas'ın 2006'daki seçim zaferinden sonra, Filistin hükümetinin şiddete başvurmama taahhüdüne, İsrail Devleti'nin tanınmasına ve önceki anlaşmaları kabul etmesine koşullandırılmaktadır. Hamas, Amerika Birleşik Devletleri, Rusya, Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler'den oluşan Ortadoğu Dörtlüsünün dış yardım programını askıya alması ve İsraililer tarafından ekonomik yaptırımlar uygulanmasıyla sonuçlanan bu talepleri reddetti. Bir yıl sonra, Haziran 2007'de Hamas'ın Gazze Şeridi'ni ele geçirmesinin ardından, resmî olarak Filistin Yönetimi olarak tanınan bölge Batı Şeria'daki El Fetih ile Gazze Şeridi'ndeki Hamas arasında bölündü.

Bu tarihsel süreçler şu anda yaşanan soykırımı anlamak için yetersiz. Kitabı okuduğunuzda da bilgi sahibi oluyor ancak olanları anlamlandırmakta güçsüz kalıyorsunuz. İsrail'in Filistin üzerinde hak iddia etmesi ve yaşlı, genç, çocuk, kadın demeden herkesi öldürüyor olmasını açıklayabilecek herhangi bir sebep yok. Olamaz da.

TARİHTEN GÜNÜMÜZE BOYKOT

Merve YURTSEVER

Boykot, günümüzün en çok tartışma konularından biri haline geldi. İsrail'in Filistin'e yaptığı soykırım üzerine, İsrail'in mallarını ve İsrail'e destek olan markaların ürünlerini boykot etmek, kimilerine göre gereksiz bir eylemken kimilerine göre de hiçbir şey yapmamaktansa onları maddi zarara uğratmak adına önemli bir eylemdir. Gerekliliğini anlamak için tarihten günümüze boykotu, ilk oluşum hikâyesiyle birlikte ele alıp örnekler üzerinden okumakta fayda vardır. Filistin'in yaşadığı soykırım unutulmamalı ve herkes gücü nispetinde adımlar atmaya gayret göstermelidir. Umarım ki *Tarihten Günümüze Boykot* başlığı altında okuyacaklarınız atılacak adımları güdülemekte aracı olsun.

Kavram Olarak Boykot

Boykot kelimesi karşımıza ilk olarak 19. yy'da çıkıyor. Dilimizde *abluka*, *ambargo*, *tecrit*, *muhasara* gibi kavramlara karşılık geliyor. Arapçada ise *mukataa* kelimesi bu kelimenin karşılığıdır.

Boykot, ismini, kendisine ilk boykot uygulanan İngiliz Yüzbaşı Charles Cunnigom Boycott'tan alıyor. İngiliz gazeteci James Redpath önce bu durumu adlandırmak için «dışlamacılık» (ostracism) kelimesini düşünmüşse de sonra beğenmeyip Boycot kelimesini tercih etmiştir.

«Boykot» Adını Veren Olay

Lord Erne adında bir İngiliz Lordu topraklarında kiracı olarak çalışan işçilerin kira fiyatlarında yüzde 10 indirim teklif eder. Ancak kiracılar yüzde 25 olmasını isterler. Bu sırada gayrimenkul kira vekili olarak görev yapan Captain Charles Boycott 11 kiracının işine son verir.

Arazi birliği başkanı olan Charles Parnel çiftçilere şöyle tavsiyede bulunur:

“Eğer bir adam sizi arazilerden çıkmaya zorluyorsa ondan sakınmalısınız. Onu nerede görürseniz, yolda, çarşıda, pazarda görmezden gelin.”

Böylece “Boykot” kelimesi, bu tavsiyeye uyan işçilerin Captain Charles Boycott isimli adama bir şey satmaması ve postalarını iletmemesi olayının üzerinden doğmuştur.

Geçmişte Boykot Hareketleri

Bildiğimiz ilk boykot hareketi Peygamber Efendimiz ve Müslümanlara müşriklerin uyguladığı boykottur. Tebliğin yedinci yılında başlamıştır. Müslümanlara caydırmak için uygulanan boykot kapsamında; mal alıp satmamak, kız alıp vermemek, ilişkiyi tamamen kesmek, onlara acımamak gibi maddeler bulunmaktadır. Buradaki en çarpıcı olay, müşriklerin bu kararı yazılı bir belgeye dayandırarak o belgeyi Kâbe duvarına asmalarıdır.

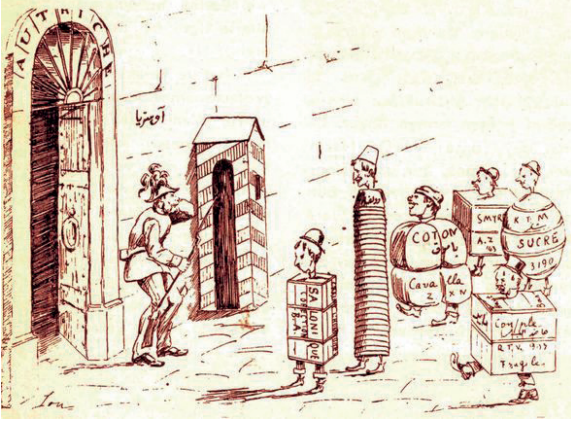
Rasulallah'a ve Müslümanlara uygulanan “Boykot” döneminde Hz. Hatice ve Hz. Ebu Bekir'in tüm mallarını Müslümanlar için harcadığını çeşitli kaynaklarda görmekteyiz. O dönemde Müslümanlar o kadar sıkıntı çekmişler ki açlıktan ağlayan çocukların sesleri diğer mahallelerden duyuluyordu. Öyle ki açlıktan ölenler olmuştu.

Olayın boyutunu Sad bin Ebu Vakkas'ın anlatımından daha net anlamak mümkün. Sad bin Ebu Vakkas, o günler için; *“Boykot günlerinde açlıktan dolayı bir gece dışarı çıkmıştım. Ayağım yaş bir şeye değdi. Hemen onu ağızıma attım ve hala ne*

olduğunu bilmiyorum.” demiştir.

Hişam b. Amr gizlice yardım götürülerdendir. Bu yüzden Ebu Cehil’le kavga etmiş, ardından yanına kendisi gibi düşünen birkaç kişiyi de alarak Kâbe’de tavaf etmiş, kurdukları plan doğrultusunda Ebu Cehil’e belgeyi yırtması için baskı yapmışlardır. Araplarda soy sop meselesi çok önemli olduğu için meseleye bu konu üzerinden girerek, boykotun akrabalık ilişkilerine zarar verdiğini öne sürmüş ve Kâbe duvarına asılan belgeyi yırtmışlardır. Müslümanlara uygulanan boykotta Müslümanlar pasif direniş sergilemişlerdir. Ancak üç yılın sonunda müşrikler boykotu kaldırmak durumunda kalmışlardır. Bu olayda dikkatimizi çeken, bir devletin bile bulunmadığı kabilelerden oluşan Mekke’de boykot kararının yazılı bir sözleşme haline getirilip Kâbe duvarına asılmasıdır. Belgelemenin yaptırımı artırma özelliği olduğunu görürüz.

Boykot Hareketleri

Osmanlı’da Fes Boykotu: 1908’de Avusturya Bosna Hersek’i işgal edince Osmanlı halkı Avusturya’da imal edilen fesleri boykot eder. Aldıklarını da parçalarlar. Bu boykot nedeniyle limana gelen Avusturya gemileri mallarını boşaltmadan geri döndüler. Bazı şirketler zarar gördü. Avusturya ile bir anlaşma yapıldı. 2,5 milyon altın ödedi.

1909-1911 Yunanistan Boykotu: Yunanistan’ın Girit adasındaki isteklerinden vazgeçmemesi ve Osmanlı vatandaşı olan Rumları kendi siyasal amaçlarına yönlendirmek için gizli faaliyette bulunması bu boykotun sebebidir.

1913 ve 1914’te Rumların Yunan hükümetine yardım etmeleri de ayrı bir boykotta neden oldu. 1897’de Osmanlı-Yunan savaşında araya Avrupa devletleri girince mesele uluslararası bir boykot kazandı. 1908’de Girit hükümeti Yunanistan’a dâhil olduğunu açıklayınca kriz 1912’ye kadar devam etti. Selanik’te büyük bir miting yapıldı. Osmanlı hukukunun muhafazası savunuldu. Farklı vilayet-

lerden katılım oldu. Başka yerlerde de mitingler düzenlendi ve Arnavutluk savaş olması halinde 40 bin asker göndereceğini söyledi. Avusturya boykotunun etkili olması sebebiyle yeniden boykot çağrılarını yapılmaya başladı.

Girit’in Yunanistan’a katılma girişimleri sonrasında, 1909 Temmuz’unda başlayan ve bir ara kaldırılmış da olsa 1910 ve 1911 yıllarında da devam eden Yunanistan boykotu özellikle hamal, mavnacı ve salapuryacı gibi liman işçilerinin katılımıyla gerçekleşmiştir. Liman bölgesi hamalları boykotta baş aktördür.

Yunanistan’a uygulanan boykotta da Avusturya mallarına uygulanan boykotta da ön plana çıkmış olan Kayıkçılar Kethüdası Kerim Ağa, yine önemli rol oynamıştır. Kerim Ağa’nın talimatları bütün liman şehirlerine ulaşmış ve liman işçileri ona bağlılıklarını bildirmişlerdir. Kerim Ağa’nın bu gücüyle ülke genelindeki boykot hareketini yönlendirdiği anlaşılmaktadır. Boykot kararı Selanik kayıkçıları namına Kethüda Kerim Ağa tarafından İzmir kayıkçılarına çekilen telgrafla bildirilmiştir;

“Bugünden itibaren Yunan vapurlarına şiddetli boykotaj yapıyoruz. İzmir hamiyetli kayıkçıları esnafının da iştirakini ve Yunan bandıralı vapurlara yolcu ve eşya verilmemesi hususunda ilan-ı keyfiyet edilmesini cemiyetinizden bekleriz.”

Selanik boykot komisyonunun kararlarının diğer liman bölgelerinde de uygulandığı görülmektedir. Şam Boykot Komisyonu adına Muhammed Bey, Beyrut Mavnacılar Kâhyası Ahmed Şirkavi, Kerim Ağa’ya çektikleri telgraflarla bağlılıklarını bildirmişlerdir.

Rum ve Yunan vatandaşları ayırt etmek çok zor olduğu için bu boykottan Rumlar da etkilenmişlerdir. Mesela Osmanlı Rumlarından Yorgi ve Yani’nin un fabrikasındaki unlar taşınmamıştır. Bunun üzerine Dâhiliye Nezaretine başvurmuşlar ve onların Yunan tebaasından Protopaya adına geldiği için taşınmadığı ortaya çıkmıştır.

Boykotun şiddeti üzerine Yunan gemileri başka sahte bandıra veya başka ülkelere ait bandıra ile Osmanlı limanlarına yanaşmaya çalışmıştır. Boykot yalnızca Yunan gemilerine değil, Osmanlı ülkesinde yaşayıp Yunan çıkarlarına hizmet ettiğini tespit ettiği öğrenilen yabancılara da uygulanmıştır.

Boykotun geldiği nokta öyle bir hal almıştır ki Dâhiliye Nezareti sonunda boykot komisyonuna boykotu kaldırmasını söylemiş, ancak bunun bir millî dava olduğu gerekçesiyle kaldırılmamıştır. Sonunda boykotun ekonomik ve siyasî sonuçları

yalnızca Yunan hükümetini değil Osmanlı hükümetini de olumsuz etkilemiştir.

2021 Fransa Boykotu: Bir Fransız dergisinde yer alan ve Peygamber Efendimize hakaret içeren karikatürden dolayı Endonezya'nın Doğu Cava bölgesinde Fransız malları boykot edildi. Bu aynı zamanda Suudi Arabistan, Mısır, Kuveyt ve hatta Gazze'de de yapıldı. Arabistan'da Carrefour boykotu sosyal medyada 2.sıradan gündem oldu.

Avustralya'da Müslümanlara Karşı Yapılan Boykot: Avustralya'da bir kafede İran uyruklu Man Harun Munis'in 17 kişiyi rehin almasının ardından radikal bir grup sosyal medya sayfası açarak helal gıda satan Müslüman marketlerine boykot uygulamaya başladı. Aynı zamanda bu marketlere saldırılar düzenlendi.

BDS HAREKETİ (boycott, divestment and sanctions)

Boykot, Tecrit Ve Yaptırımlar

2005'te 171 Filistinli STK tarafından başlatıldı. Hareketin Filistin'in özgür olması için başlattığı faaliyetler dikkat çekmeye başlayınca İsrail Meclesi İsrail'e giriş yasasında değişiklik yaparak BDS destekçisi kişilerin ülkeye girişini yasakladı. Bunlar farklı ülkelerden Filistin'in BDS hareketini destekleyen STK' lılardı.

Zamanla BDS birçok üniversitede örgütlendi. Pek çok şirkete geri adım attırdı. (Bill Gates, G4S'e verdiği 150 bin dolarlık desteği geri çekti, Uluslararası Af Örgütü gibi kuruluşlar G4S ile olan sözleşmelerini feshetti)

Reebok İsrail'in kuruluşunun 68. yıldönümü için hazırladığı ayakkabıları piyasaya sürmekten vazgeçti. Sporun birleştirici gücü olduğuna inandığını vurgulayan firma, "Odaklandığımız ve öncelik verdiğimiz ana nokta, insanlara fiziksel, zihinsel ve toplumsal açıdan en iyilerini ortaya koymaları için ilham kaynağı olmak" ifadelerini kullandı. Reebok'tan bir temsilci de markanın siyasileştirilmesine izin vermeyeceklerini ve ulusal amblem veya ülkelerle bağlantılı ayakkabıların satışından uzak duracaklarını söyledi.

Fortnum & Mason'a Yapılan Boykot: Bir başka boykot olayı da Londra ve Hong Kong'da şubeleri bulunan Fortnum & Mason isminde lüks bir İngiliz mağaza zincirine karşı yapılmıştır. Firma, 2021'in mart ayında PETA (hayvan hakları örgütü) tarafından desteklenen bir boykot organizasyonuna maruz kalmıştır. Bu kampanya özellikle foie gras satışlarını durdurmaları için yapılan bir boykot kampanyasıdır. Foie gras, yağlı kaz ve ördek ciğerinden elde edilir. Yağlı kaz ciğeri zorla beslenen kazların şişmanlatılması sonucu elde edilmektedir. Bu boykotta tüketiciler etik değerlerini ve hayvan hakları konusundaki tutumlarını ortaya koymuşlardır.

Tüketiciler arasında dikkat çeken ve boykot edilen şirket politikasının sonlandırılması istenmiştir. Satın almama davranışı markanın işletme politikalarını gözden geçirmesine ve değiştirmesine yol açmıştır. Organizasyon sonucunda şirket foie gras satışlarını sonlandırdığını duyurmuştur.

Bu boykot faaliyeti kısa sürede geleneksel medya ve çevrimiçi medya kanallarında hızlıca tüketicilere yayılmıştır. Ardından sosyal medya üzerinden de pek çok İngiliz ünlü ve politikacı boykot kampanyasına destek vermiştir. Bu isimler sayesinde de boykota daha fazla dikkat çekilmiştir. Böylelikle kampanya tüketicilerin değerleri doğrultusunda olumlu sonuçlanmıştır.

Devlet Eliyle Boykot

Devlet bazında boykota en güzel örnek ise, *Kral Faysal'ın Petrol Ambargosu* dur. 1973'teki Yom Kippur Savaşı'nda İsrail'in Süveyş Kanalı'nı geçmeye kalkışmasından sonra petrol ambargosu uygulanarak fiyatları dört katına çıkarmıştır. Kendisine "Aracımın yakıtı bitti bana petrol versene." diyen Amerikan Başkanına "Sen bana Mescid-i Aksa'nın anahtarlarını ver, ben sana petrol vereyim." demiştir. Bunun üzerine Amerikan Başkanı Faysal'ı petrol tesislerini bombalamakla tehdit edince, "Biz hurma ve deve sütü ile yaşamaya alıştık ama siz, petrol olmadan yaşayamazsınız." şeklinde karşılık vermiştir. Bu olaydan sonra İsrail'de ciddi bir ekonomik kriz yaşanmış, hükümete güven azalmış, iç karışıklıklar artmıştır.

2022 Dünya Kupası İçin Katar'ı Boykot:

Dünya kupasına ev sahipliği yapan Katar'ı bazı İnsan Hakları örgütleri protesto için boykot etti. Ülkede 6.500 göçmen işçinin öldüğü iddiasına tepki gösterilince BM bu rakamın sadece Dünya Kupası hazırlıklarında ölenler olmadığını, bundan dolayı 37 işçinin öldüğünü söyledi. Alman bir futbolcu; "Hiçbir dünya kupası maçını izlemeyeceğim, kulübümüzde bu tarihlerde hazırlık maçları organize ettik." diye açıklama yaptı. Katar hükümeti çalışma yasalarında reforma gitti ve asgarî bir ücret getirdi.

Müslümanların boykot konusunda başarısızlık Ssebepleri ise şöyle sıralanabilir:

- Boykotun bireysel olması, örgütlenememesi.
- Belli bir odakla hareket edilmemesi.
- Üretim değil tüketime dayalı yaşam.
- Aşağılık kompleksi.
- Boykotun gerçekçi ve güncel olmayan tarafları.
 - Zulüm ve adaletsizliğe dayalı dünya düzeni, ulus devlet sistemi.
 - Nefis.
 - İstikrarsızlık ve yeis.
 - Alışkanlıklar.
 - Boykot listelerinin güncellenmemesi (Reebok firmasıyla ilgili anlatılanlar başka bir şirket bünyesinde gerçekleşmişken şu anda başka bir şirketin bünyesindedir.)

Tüm bu maddelerden İsrail'i boykot etmek için alışkanlıklarımızı değiştirmeye razı olmamız ve toplu hareket etmenin önemini kavramamız gerektiği sonucunu çıkarabiliriz. Görüldüğü üzere tarih çok sayıda başarıya ulaşmış boykot örnekleriyle doludur. Şu kanlı günlerde yapılacak boykotun anlamsız olduğu düşünülmemeli, sonuçlarının zamanla

etkili olacağına bilincine varılmalıdır. Bugünün katilleri yarının masumları olmayacaklardır. Bugün atılan bilinçli adımlar yarın İsrail'in gücüne tokat atmak olacaktır. Şüphesiz ki bu, oturup bir kenarda ağlamaktan çok daha efdaldır.

KAYNAKÇA

(<https://dergipark.org.tr/tr/pub/cttdad/issue/25526/269264>, tarih yok)

(<https://dergipark.org.tr/tr/pub/avasyad/issue/72591/1176855>, tarih yok)

(<https://islamianaliz.com/amp/haber/7478944/11-maddede-bds-hareketinin-12-yillik-mucadelesi-ve-basarilari>, tarih yok)

ARAPLAR TOPRAKLARINI SATTI MI?

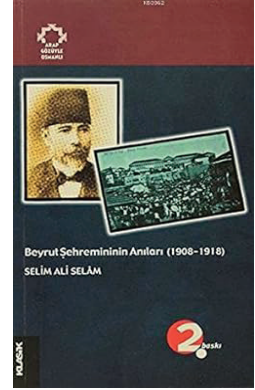
Sorusunun cevabını bulabileceğiniz en önemli iki kaynak **Beyrut Şehreminin Anıları**

Selim Ali Selam

Çeviren: Halit Özkan

Derleyen: Hassan Ali Hallak

Klasik Yayınları, 2005

Barişa Son Veren Barış, Modern Ortadoğu Nasıl Yaratıldı?

David Fromkin

Çeviren: Mehmet Harmancı

Epsilon Yayınevi,

2016

BUNLARI İZLEMELİSİN

<https://youtu.be/eoQsnMLYGwg>

<https://youtu.be/KBadbP-VJLQ>

<https://youtu.be/eUInachpg9o>

GÖĞE ÇIKABİLİRSİNİZ AMA YERE SAKIN İNMEYİN

Mustafa Vakkas ATALAY

Çocuk olmanın çok zor olduğu bir coğrafya Ortadoğu. Üzerinde plân ve emellerin her an yeniden gözden geçirildiği bu sıcak iklim, soğuk yüzüyle varlığını hissettiriyor. Kadını ve erkeğiyle bir direniş sembolü olan Ortadoğu, çocukların küskünlüklerini ve hayal kırıklıklarını büyütüyor kurşun kokulu topraklarda. Ortadoğu'yu bir bünye olarak değerlendirirsek bu bünyenin göz bebekleridir Filistin.

Birinci Siyonist Kongresi ve Balfour Deklarasyonu sonrasında Filistin topraklarında bir Yahudi yerleşimi oluşturma hedefi, 1947 yılından sonra savaşların konusu haline gelmiştir. Siyonizmin çirkin istilacı mantığı, Filistin halkını göçe zorlama ve kalanları yok etme üzerine gün geçtikçe daha zalim bir tavır almıştır. The Tower (Kule)¹ adlı animasyon bu savaşın göçe zorlanan halkına mercek tutarken, göç sonrası mülteci kamplarındaki hayatı da gözler önüne sermektedir.

Animasyon stop motion tekniğiyle oluşturulmuştur. Bu teknikle birlikte özellikle duygulara yoğunlaşmış, karakterlerden ziyade duygu değişimleri daha fazla izleyiciye aktarılmaya çalışılmıştır. Film bitiminde karakterlerin zihninde yerleşimi, duyguların yüzlerine yansımalarına oranla olmaktadır. Ayrıca büyük gözler duyguların göz bebeklerinden bile okunması için ayrı bir fırsat sunmaktadır. Yine flashback tekniğiyle tarihi gerçeklere odaklanan yönetmen, nesiller arası bağlantıyı bu teknik üzerinden yansıtmayı uygun bulmuştur. Bazı yerlerde teknik dışına çıkarak gerçek görsel ve videoların kullanılması ise yaşananların bir hakikat olduğuna vurgu yapmak içindir.

Animasyon küçük bir kız çocuğu ve ailesi etrafında geçmektedir. Mülteci kampındaki küçük Vardi, okulu başarıyla bitirmiş ve bir üst sınıfa geçmiştir. Dedesinin babası olan Sidi, topraklarından İsrail zulmüyle sürgün edildiğinden bu yana, boynunda evinin anahtarıyla dönüş umudunu sürekli canlı tutmaya çalışan bir pir-i fanidir. Çok hastadır ve artık ilaç parasıyla torununun okuması arasında kaldığı için ilaç almayı reddedip bir umut olarak gördüğü torunu okusun istemektedir. Oğlu Lütfi topraklarına dönmek için arkadaşlarıyla mücadeleye vermiş, fakat bu mücadele büyük dramları da beraberinde getirmiştir.

Vardi'nin okuldan dönüşüyle başlayan film, Sidi'nin hastanede muayene olmasıyla devam eder. Özellikle ilk on beş dakika filmin geri kalanını içinde barındıracak detaylara sahiptir. Sidi hastanedeyken kampın dışındaki gösterilere katılan iki çocuğun vurulduğu aktarılır: "Gösterilerdeki o iki çocuğun tek istediği yaşamaktı. Devrim öldü ve ben de öldüm." Sonrasında Vardi'nin elinde notları A olan karnesiyle birlikte, biri ablasını seven iki kişinin önünde düşmesi konuşmaları farklı bir gerçeğe taşır: "A, B ya da C... Ondan sonra doktor ya da mühendis öyle mi? Hayır! Ablan gibi yap, evlen ve çek git buradan..."

O iki çocuğun vurulması kampın dışında olması nedeniyle. Kampın dışında olmak suç muydu? Sidi'ye göre hayır:

"-O iki çocuğu niçin vurmuşlar Sidi?"

¹ The Tower (2018), Yönetmen: Mats Grorud

-Bugün 15 Mayıs felaketin yaşandığı gün,
en-Nakba'nın.

En- Nakba ile devam ediyor film. Filistin topraklarından sürülen ve mülteci kamplarına mahkûm edilen insanların gerçeğiyle... Sidi özellikle tarihi bilmesini istiyor torunundan: "Geçmişimizi bilmezsek, nereden geldiğimizi... O zaman biz neyiz? Bir hiç..."

Sidi boynunda taşıdığı anahtarı umut olarak gördüğü Vardi'nin boynuna takıyor. Yanı başlarının-
daki bakkal ve annesi anahtarı verdiğini görünce, Sidi'nin umudunu kaybettiğini, bu durumun Sidi'yi ölüme sürükleyeceğini ifade ediyorlar. Böyle bir konuşmaya şahit olan Vardi, Sidi'nin ölmesine müsaade etmeyeceğini ve umudu arayacağını belirterek filmin sonuna kadar ailesinin nesil nesil tek tek yukarı doğru çıktığı katlarda umudu aramaya başlıyor. Özellikle filmin orta bölümü talihsizlik anlamına gelen Nakba günü sonrası yaşanan trajediye odaklanıyor. Flapback yönetimiyle geçmiş ile bugün arasında mekik dokuyor yönetmen. Göç ve sonrasında yaşananları bir iki olay üzerinden aktarmaya çalışıyor. Her üst kata çıktığında Vardi biraz daha gerçeklerle yüzleşiyor. Umutları uğratan hayal kırıklıklarını topluyor heybesine.

Filistin bir mücadelenin adı demekti. Her nesil bu mücadeleyi bir miras gibi kalbinde ve omuzlarında bulmaktaydı. Film bu mücadeleye devam edenlerle, bu mücadeleyi yüreklerinde ölüme götürenleri aktarmayı misyon ediniyor. Kısmen bu mücadelenin başarıya ulaşmayacağına dair bir öngörüyle hem de. Yönetmen mücadele edenleri başarıya ulaştırmıyor. Mücadeleden kaçmayı bir çözüm yolu olarak önerirken, ümitvar olmak gerektiğini de eklemeyi unutmuyor.

Vardi'nin ailesi, parasızlık yüzünden Vardi'nin okula devam etmesini bile sağlamakta zorluk yaşamaktadır. Aile içi çatışmaları aktaran yönetmen, bu bölümde teyzesi ve Vardi arasındaki ilişkileri gerçek bir zemine taşımak ister. Somut resimlerden bir sunum yaparak yaşananların bir hakikat olduğunu çarpıcı bir şekilde aktarır. Animasyon bir gerçektir. Fotoğraflar bu gerçeği anlatır. Aydınlık yüzler solmuş, gençlikler gitmiş ve gülümsemeler kaybolmuştur: "Ne kadar karanlık olursa olsun, en küçük güneş ışığını bulmaya çalış ve orada kal Vardi."

Göge çıkan, kulenin en üstünde yaşayan güvercin çocuk bir zamanlar düğünlerde dans eden umut dolu bir gençtir. Hayat, güvercinlerin insanlardan daha kolay olduğunu öğretmiştir ona. Filmin belki de düğümü bu güvercin çocuktur. Umudun

en yüksekte olduğu inancıyla dayısına çıkan Vardi, burada da umut nedir sorusuna cevap bulamaz. Zira dayısı umudu arkadaşı öldüğü zaman, daha çocukken kaybetmiştir. Bu düğüm bir çaresizliktir. Bu çaresizliği iliklerine kadar yaşayan fakat bunu kabul etmeyen Vardi, Sidi'nin yanına iner. Sidi umudu bulamayan Vardi'ye asıl umudun kendisi olduğunu söyler: "Ben umudumu kaybetmedim Vardi, benim umudum sensin..."

İnsan ölürken topraklarının kokusunu özlermiş. Sidi topraklarını çiçeklerine bezemiştir. Çiçeklerin ismini unuttuğu için Vardi'den destek ister. Çiçekler onu eskiye götürür, anne kokusuna. Anne kokusuna hasret toprakların öyküsüdür aktarılan. Düğümün atıldığı yerde, kulenin tepesindeki dayısının güvercinleri umut olur Sidi'yi uzaklara götürmeye... Toprağa gömülmez Sidi. Umuda teslim edilir. Göge...

Animasyon boyunca müzikler çekimlerle oldukça uyumlu ve Ortadoğu melodileriyle bezelidir. İsveç, Fransa ve Norveç yapımı bir filmde bu denli uyumlu melodiler dikkat çekicidir. Bunda yönetmenin bir yıl boyunca bu kamplarda gönüllü çalışmasının etkisi var mıdır? Ayrıca yönetmenin ifade ettiğine göre ses konusunda İsveç ve Fransa'dan ekiplerin daha çok ön planda olduğu belirtilmiştir. Fakat bütün bu süreci organize eden, kamplardan bilgiler ve materyaller ekleyen yönetmenimiz asıl kahraman görünmektedir; Mats Grönd.

Filistin bugün de devam eden bir yaradır ümetin gönlünde. Çocukların umut dolu olması için geleceğin umut kesilmesi gerekmektedir. Oysa gelecek, bir nesil için umut, bir nesil için ise bir hiçtir. Vardi, umut eden olmayı tercih etmiştir. Belki izleyenlerin de Filistin davasına bir umut olabilmeleri için...

DOSYA

ASR-I SAADET DÖNEMİNDE YAHUDİLER

Murat DENİZ

Kadim kitap ehli olan Yahudiler, Hz. Musa'nın ümmeti olarak semâvî kaynaklı dinin mensuplarıdır. Soyları Hz. İshak üzerinden Hz. İbrahim'e dayanır. Hz. İbrahim'in iki oğlu olan Hz. İsmail'in soyundan gelenlere İsmailoğulları ve Hz. İshak'ın soyundan gelenlere İsrailoğulları denmiş ve iki kola ayrılmışlardır. İsmailoğulları, Arabistan bölgesinde yaşamaya devam etmişler, İsrailoğulları'nın ise o bölgede belli bir nüfusa ve güce sahip oldukları bilinmektedir. İslamiyet'in ilk dönemlerinden itibaren ve özellikle hicretle birlikte Müslümanlar, Yahudiler ile karşılıklı ilişkiler yaşamaya başlamışlardır.

Mekke devrinde Hz. Muhammed'in Yahudiler ile net bir ilişkisinin olmadığı bilinmektedir. Bu süreçte Yahudiler, Mekkeli müşriklerin Müslümanlara ve Hz. Peygamber'e karşı yapmış oldukları muameleleri desteklemişlerse de kendileri doğrudan herhangi bir faaliyette bulunmamışlardır. Müslümanlara karşı doğrudan bir mücadele içine girmeme nedenleri, Müslümanların kendilerini siyasal ve ekonomik yönden tehdit edebilecek bir çoğunluğa sahip olmadıklarını düşünmelerindedir. Yahudiler, Tevrat'ta da müjdelendiği üzere bir peygamberin geleceğini biliyorlardı ama Hz. Muhammed'in kendi ırklarından olmaması durumunu kabullenmiyorlardı. Bu kabullenememe ve fitne hareketleri de ilk olarak Medinelilere Hz. Peygamber'i karalamaya yönelik adımlarla başladı. Hz. Muhammed'e biat etmek isteyen Medinelilerin kalplerine vesvese sokarak onları bu yoldan döndürmeye çalışmışlardır.

Hicret ile birlikte sayıca artan Müslümanlar güçlerini de bir o kadar arttırmışlardı. Bu durum sadece Mekkeli müşrikleri rahatsız etmemiş, Yahudileri de rahatsız etmiştir. Bu dönemde Yahudiler ile sosyal ve siyasal ilişkiler kurulmaya başlanmıştır. Medine devrinde Hz. Muhammed, Medine'deki birçok topluluğu bir araya getirmiş ve onlara belirli haklar vererek bir huzur ortamı teşkil etmeye çalışmıştır. Buradaki temel amaç müşriklerle uğraşırken ikinci ve yahut üçüncü bir cephe açılmasına engel olma isteğidir.

Bu topluluk ve kabilelerin içinde Yahudiler de

vardı. Lakin verilen haklara rağmen özellikle Bedir zaferinden sonra Yahudiler sorunlar çıkarmaya başlamışlardır. Yapılan anlaşmalara karşı gelmişler, Müslümanlara karşı düşmanca tutum sergilemişlerdir. Diğer taraftan Yahudiler, Hz. Peygamber'e çok şiddetli düşmanlık besliyorlardı ki bu durumu şiddete başvurmaya kadar getirmişlerdir. Hz. Peygamber'i öldürme planları bile yapmışlardır. Yahudiler, Hayber fethinde Hz. Peygamberi öldürmek amacıyla zehirli bir koyun eti hediye etmişlerdir. Hz. Peygambere karşı suikasta yeltenmişler, bunlarla da yetinmeyerek birçok kaynaktan belirtildiği üzere Hz. Muhammed'e büyü de yapmışlardır. Bu ve bunun gibi birçok sebepten dolayı Benû Kaynuka, Benû Nadîr ve Benû Kureyzâ Yahudileri Medine'den sürgün edilmişlerdir. İlerleyen zaman içerisinde diğer bazı Yahudi kabileleriyle de görüşmeler yapılmış ve anlaşmaya mukabil çeşitli vergiler karşılığında İslam sancağı altında yaşamalarına müsaade edilmiştir.

Yahudiler ile alakalı mukaddes kitabımız olan Kur'an-ı Kerim'de geçen bazı Âyet-i Kerime ve Hadis-i Şeriflere bakacak olursak;

"Onlar (yahudiler) nerede bulunurlarsa bulunsunlar, Allah'ın ahbine ve insanların (müminlerin) himayesine sığınmadıkça kendilerine zillet (damgası) vurulmuştur; Allah'ın hışmına uğramışlar ve miskinliğe mahkûm edilmişlerdir. Çünkü onlar, Allah'ın âyetlerini inkâr ediyorlar ve haksız yere peygamberleri öldürüyorlardı. Bu da, onların isyan etmiş ve haddi aşmış bulunmalarındandır." (Âl-i İmrân Sûresi(3) 112. Ayet).

"Yahudiler "Üzeyir Allah'ın oğludur." dediler, Hristiyanlar da "Mesîh (İsâ) Allah'ın oğludur." dediler. Bunlar, daha önceki inkârcıların söylediklerine benzer biçimde ağızlarından çıkan sözlerdir. Allah onları kahretsin! (Gerçeklerden) nasıl da yüz çeviriyorlar!" (Tevbe 30).

"Ey iman edenler! Yahudi ve Hristiyanları dost ve sırdaş edinmeyin. Çünkü onlar birbirinin dostudur. Sizden kim onları dost edinirse, kesinlikle onlardan olur. Şüphesiz ki Allah, zalimler topluluğunu doğru yola erdirmez." (Mâide 51).

"İsrailoğullarından kâfir olanlar, Davud ve Meryem oğlu İsa diliyle lânetlenmişlerdir. Bunun sebebi, söz dinlememeleri ve sınırı aşmalarıdır." (Mâide 78).

"(Ey Muhammed!) İman edenlere düşmanlık etmede insanların en şiddetlisinin kesinlikle Yahu-

diler ile Allah'a ortak koşanlar olduğunu görürsün. Yine onların iman edenlere sevgi bakımından en yakınının da "Biz Hristiyanlarız." diyenler olduğunu mutlaka görürsün. Çünkü onların içinde keşişler ve rahipler vardır. Onlar büyüklük de taslamazlar." (Mâide 82).

"Müslümanlarla Yahudiler çarpışmadıkça kıyamet kopmayacaktır. Yahudi taşın, ağacın arkasına saklanacak, bunun üzerine o taş, o ağaç Yahudi'yi kovalayan kimseye, 'Ey Müslüman! Arkamda bir Yahudi var, gel onu öldür!' diyecek. Yalnız garkad ağacı bir şey söylemeyecek; çünkü o Yahudilerin ağaçlarındandır." (Buhârî, Cihâd 94, Menâkıb 25; Müslim, Fiten 82).

İbn Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) Medine'ye geldiği zaman, Yahudiler âşûrâ günü oruç tutuyorlardı. Resûlullah (sav) onlara, "Oruç tuttuğunuz bugün nedir?" diye sordu. Onlar da "Bugün Allah'ın, Musa'yı ve kavmini kurtarıp Firavun'u ve kavmini (suda) boğduğu büyük bir gündür. Musa şükretmek için bugün oruç tuttu. Biz de (bu nedenle) oruç tutuyoruz." dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sav): "Biz Musa'ya sizden daha lâıyk ve yakınız." buyurdu. Ondan sonra âşûrâ günü Resûlullah (sav) hem kendisi oruç tuttu hem de oruç tutulmasını emretti. (M2658 Müslim, Sıyâm, 128; B2004 Buhârî, Savm, 69).

Yukarıda vermiş olduğumuz bilgiler ve Âyet-i Kerimeler ile Hadis-i Şerifler ışığında konu ile alakalı genel bir değerlendirme yapacak olursak: Yahudiler beklenen kurtarıcı yani Peygamberin kendi ırklarından çıkmamasından dolayı Hz. Nebi'ye büyük bir düşmanlık göstererek cephe almışlardır. Bu düşmanlıkları üst kademedeki tabana kadar yayılmıştır. Kendi Peygamberlerini dahi katleden Yahudiler, Hz. Muhammed'in Peygamberliğini kabul etmemiş ve beklenen Peygamber olmadığını söylemişlerdir. Bunun sonucu olarak da İslâma karşı saldırıya geçmişlerdir. Bu saldırıların temeli Yahudilerin bozuk karakter yapılarıdır. Bu yapıları seçilmiş ırk olmaları, Allah'a isnad ettikleri sıfatlar ve zararlı inançlarıdır. Bu zararlı inançlarının en önemlisi, vadedilmiş topraklardır. Kendilerini seçilmiş kullar olarak gören Yahudiler, kendilerini diğer insanlardan üstün görmüşlerdir. Bu durum onları kendi Peygamberlerini diğer Peygamberlerden daha üstün görmeye kadar götürmüştür.

Verdiğimiz Hadis-i Şerif'lerden birinde bahsedildiği gibi kıyamet alametlerinden biri de Müslümanlar ile Yahudiler arasında büyük bir savaşın çıkacak olması durumudur. Geçmiş zamandan

günümüze kadar geçen süreç içerisinde bu Hadis-i Şerif daha fazla anlam kazanmış ve Müslümanların zihin dünyasında yerini almıştır. Özellikle 20. Yüzyıldan itibaren birçok bölgeden Yahudilerin akınlar halinde Filistin bölgesine gelerek bir nevi işgal hareketi başlatması Hadis-i Şerif'in idrakini daha da arttırmıştır. Yahudiler işgal ettikleri Filistin Devleti'nin topraklarında İsrail adı altında bir terör devleti kurmuş ve Müslümanları şehit ederek evlerini ve topraklarını gasp etmişlerdir. Yıllardan beri Filistin halkının verdiği haklı mücadeleye rağmen nerdeyse hiçbir beşerî güç bu duruma ses çıkarmamıştır. Ne Birleşmiş Milletler ne de bir başka kuruluş bu duruma dur diyememiştir. Bu sessizlik içerisinde günden güne topraklarını kaybeden ve artarak devam zulme dayanmaya çalışan Filistin halkı artık dayanılmayacak bir acı ve soykırımın içine düşmüş durumdadır. İslâm dünyası bahsettiğimiz Hadis-i Şerif ışığında aydınlanmalı ve beklenen savaşa doğru gidilen yolda zihin ve fikir dünyasını zenginleştirmeli, bu davanın 'Filistin Davası' adıyla yalnızlaştırılmasına ve bağlamından koparılmasına izin vermemelidir. Bu davanın bir İslâm davası, Müslümanların var oluşlarının kavgası olduğu bilinmelidir.

DOSYA

SAVAŞ EKONOMİSİ VE İSRAİL-FİLİSTİN ÇATIŞMASI

Yusuf Giray ATAN

Filistin için 1948 tarihsel bir dönemeçtir. Bu yıl, İsrail'in resmi olarak kurulduğu ve bağımsızlığını ilan ettiği yıl olarak bilinir. Filistinliler için ise bu süreç büyük bir travma olan Nakba'nın başlangıcı- nı işaret eder. Binlerce Filistinli mülteci haline geldi ve topraklarından ayrılmak zorunda kaldı. İsrail'in kuruluşu Filistin topraklarındaki demografik ve coğrafi yapıyı kökten değiştirdi, buna bağlı olarak toprak anlaşmazlıkları derinleşti.

Toprak İsrail-Filistin çatışmasının temel bir unsurudur. 1948 sonrasında, bir dizi savaş ve mücadelelerle birlikte, İsrail topraklarını genişletti ve yerleşim birimleri inşa etti. Bu durum, Filistin topluluğu arasında toprak kaybı ve yerinden edilme acısını derinleştirdi. Toprak anlaşmazlıkları günümüzde bile devam etmekte olup barışın temel zorluklarından birini oluşturmaktadır.

Filistin topraklarında yıllardır devam eden çatışma, sadece bölgesel bir anlaşmazlık olmanın ötesine geçmiş, Filistin halkının yaşamında derin izler bırakmış bir gerçekliktir. Tarihsel kökenlere dayanan bu zorlu süreç, Filistin halkının topraklarını kaybetme, güvenlik zorluklarına karşı mücadele etme ve ekonomik sıkıntılarla baş etme sürecini içermektedir.

Filistin topraklarında yaşanan tarihi trajedi, Filistin halkının kendi vatanlarını terk etmek zorunda kalmasıyla başlamıştır. 1948'deki Nakba, Filistinli birçok aile için acı dolu bir hikâyenin başlangıcı olmuştur. Bu tarihsel bağlam, Filistin halkının kimlik mücadelesini ve topraklarına dönme arzusunu anlamamız için temel bir noktadır.

Filistin halkı hâlâ işgal altında yaşamakta ve ekonomik zorluklarla mücadele etmektedir. İsrail'in genişlemesi ve yerleşim politikaları, Filistin'in ekonomik ve sosyal dokusunu etkilemiş, yaşam koşullarını daha da zorlaştırmıştır. Ekonomik sıkıntılar, Filistinlilerin günlük yaşamlarını sürdürme çabalarını derinden etkilemektedir.

Savaş Ekonomisinin Temelleri ve Silah Sanayi

İsrail'in savaş ekonomisindeki temel unsurlardan biri, uluslararası alanda güçlü bir konuma

sahip olan silah sanayisidir. İsrail, kendi savunma sistemlerini geliştirmesiyle bilinir ve dünya çapında silah ihracatında önemli bir oyuncudur. Savunma sanayisi, sadece ulusal güvenlik açısından değil, aynı zamanda ekonomik büyüme ve istihdam yaratma noktasında da önemli bir rol oynamaktadır.

Filistin açısından ise silah sanayisi öncelikle bir tehdit olarak algılanmaktadır. İsrail'in askeri gücü, Filistin topraklarında güvenlik sorunlarına ve niha- yetinde ekonomik çöküntüye neden olmaktadır.

Savunma Harcamaları

İsrail, güvenlik kaygıları doğrultusunda önemli savunma harcamalarına yönelmektedir. Bu harca- malar, ulusal savunma politikalarını desteklemenin yanı sıra, teknolojik inovasyon ve Ar-Ge alanlarında da büyük yatırımları içermektedir. Ancak bu savun- ma harcamaları, ekonomik kaynakların büyük bir kısmını bu alana yönlendirdiği için diğer sektörlerin büyüme potansiyelini kısıtlamaktadır.

Filistin ise savunma harcamalarına oranla çok daha sınırlı bir bütçeyle güvenlik endişelerine yanıt vermeye çalışmaktadır. Bu durum Filistin ekonomi- sinin kalkınma ve sürdürülebilir büyüme açısından önemli zorluklarla karşılaşmasına neden olmakta- dır.

Savaş Ekonomisinin Etkileri

İsrail'de savaş ekonomisinin etkileri, milli gelirin belirli sektörler arasında dağılımını şekillendirmek- tedir. Savunma sanayisindeki büyüme, ulusal ge- lirin önemli bir kısmını oluştururken, bu sektördeki istihdam da artmaktadır. Ancak diğer sektörlerdeki potansiyel büyüme, savunma harcamalarına göre daha sınırlı kalmaktadır.

Filistin'de ise ekonomik etkiler daha dramatiktir. İsrail'in güvenlik politikaları ve ekonomik abluka- sı, Filistin topraklarında yaşayan insanların gelir kaynaklarına ve istihdam olanaklarına ciddi şekilde zarar vermektedir. Bu durum, işsizlik oranlarının yüksek olmasına ve yoksulluğun yaygın bir sorun haline gelmesine yol açmaktadır.

Savaşın Ticaret Üzerindeki Etkileri

İsrail, savunma sanayisinin küresel bir oyuncu- su olarak silah ve savunma sistemleri ihracatında önemli bir rol oynamaktadır. Bu durum İsrail'in eko- nomisine döviz girişi sağlamak ve yerel savunma sanayisine uluslararası pazarda rekabet avantajı kazandırmaktadır.

Filistin açısından ise İsrail'in silah ticareti ve askeri operasyonları, bölgedeki istikrarsızlığı artırmakta ve Filistin halkının güvenliğini tehdit etmektedir.

Bölgesel Ekonomik Bağlantılar

İsrail, savaş ekonomisi bağlamında bölgesel ekonomik bağlantılara önem vermektedir. Bu, askeri müttefiklikler ve ekonomik işbirlikleri aracılığıyla gerçekleşmektedir. Ancak bölgedeki siyasi gerilimler bu bağlantıların sürdürülebilirliğini etkilemektedir.

Filistin ise ekonomik olarak sınırlı bağlantılara sahip olmakta ve iş birliği olanakları sıklıkla siyasi çatışmalara takılmaktadır. Bu durum bölgesel ekonomik entegrasyonun zorluklarını ve Filistin ekonomisinin izole kalma riskini beraberinde getiriyor.

Filistin ekonomisi bu siyasi gerilimler nedeniyle bölgesel pazarlara sınırlı bir erişime sahiptir. İsrail ablukası ve sınırlamaları Filistin iş dünyasının dışa açılmasını önlemekte ve bölgeler arası ticaret potansiyelini kısıtlamaktadır.

İsrail ve Filistin Ekonomileri

Günümüzde İsrail ekonomisi bölgedeki en güçlü ekonomilerden biri olarak öne çıkmaktadır. İsrail'in teknoloji, savunma sanayisi ve inovasyon alanındaki başarıları ekonomisine uluslararası alanda rekabet avantajı sağlamıştır. Ancak bu ekonomik başarı Filistin topluluğu için ekonomik adaletsizliği daha da derinleştirmiştir. Filistin ekonomisi sınırlamalar, abluka ve yerinden edilme nedeniyle ciddi zorluklarla karşı karşıyadır.

Siyasi Gelişmelerin Ekonomik Etkileri

Siyasi gelişmeler İsrail-Filistin ilişkilerini ve dolayısıyla ekonomik durumu etkilemektedir. İsrail'in yerleşim birimleri inşa etmesi, abluka uygulaması ve Filistin toprakları üzerindeki kontrolü, ekonomik kalkınma ve istikrar için önemli engeller oluşturmaktadır. Siyasi belirsizlik yatırımcı güvenliğini sarsmakta ve ekonomik büyüme potansiyelini sınırlamaktadır.

Dış Yardımların Rolü

Filistin ekonomisi için dış yardımlar temel bir yaşam destek kaynağı haline gelmiştir. Uluslararası toplum Filistin halkının temel ihtiyaçlarına yönelik yardımları sürdürmektedir. Ancak bu yardımlar sadece ekonomik bir destek değil, aynı zamanda siyasi bir boyut da içermektedir. Dış yardımların

etkili bir şekilde yönetilmesi Filistin ekonomisinin sürdürülebilir kalkınması için önemlidir.

Uluslararası Ticaretin İsrail-Filistin İlişkilerine Etkisi

Uluslararası ticaret İsrail-Filistin ilişkilerindeki ekonomik dinamikleri etkileyen bir başka faktördür. İki taraf arasında ticaretin sınırlı olması ekonomik işbirliği olanaklarını kısıtlamaktadır. Bu durum bölgesel ekonomik entegrasyonun gerçekleşmesini zorlaştırarak barış sürecini de olumsuz etkilemektedir.

Savaşın Neden Olduğu Ekonomik Etkiler

Savaş, askeri harcamalar, personel maaşları, silah sanayisi ve askeri operasyonların finansmanı gibi faktörler nedeniyle büyük bir ekonomik maliyetle gelir. Bu maliyet unsurları savaş döneminde ülkenin bütçesinde ciddi bir artışa neden olabilir. Askeri harcamaların artması diğer sektörlerde yapılan yatırımları sınırlayabilir ve toplumsal hizmetlere yönelik bütçeyi kısıtlayabilir. Ayrıca savaşın neden olduğu insan kaybı ve altyapı tahribatı, ekonomik potansiyeli sınırlayabilir.

Savaşın ekonomik maliyeti, sadece savaşın yoğun olduğu dönemle sınırlı kalmaz; savaş sonrasında da uzun vadeli etkiler yaratır. Yıkılan altyapının yeniden inşası ekonomik canlanma sürecini geciktirebilir ve ülkenin ekonomik toparlanmasını zorlaştırabilir.

İsrail-Filistin çatışması uluslararası alanda tepkilere ve protestolara neden olmuş, bu da İsrail'e yönelik küresel boykot çağrılarını beraberinde getirmiştir. İsrail mallarına ve şirketlerine karşı uygulanan bu boykotlar İsrail ekonomisini ve üretim yapan diğer ülkelerin ekonomilerini olumsuz etkilemektedir.

Uluslararası boykotlar, İsrail mallarına olan talebi azaltmakta ve İsrail şirketlerinin uluslararası pazarlarda rekabet etmelerini zorlaştırmaktadır. Bu durum İsrail ekonomisinin büyümesini yavaşlatırken ihracat gelirlerini de azaltacaktır. Fakat ABD başta olmak üzere bazı batılı ülkelerin ekonomik ve askeri yardımları ve İsrail'i ayakta tutma çabaları bu süreci etkilemektedir.

Diğer taraftan İsrail ile ticaret yapan ve İsrail'de üretim yapan diğer ülkeler bu boykotlar nedeniyle olumsuz etkilenmektedir. İsrail ile iş yapan şirketlere yönelik boykotlar da bu şirketlerin gelirlerini düşürmekte ve istihdamı etkilemektedir.

Çifte Standart: Uluslararası Toplumun İki Farklı Çatışma Karşısındaki Tavrı

Uluslararası ilişkilerde çifte standart olarak adlandırılan durumlar aynı türdeki olaylara veya çatışmalara karşı farklı bir tutum takınılmasını ifade eder. Rusya-Ukrayna savaşı ve İsrail-Filistin çatışması arasındaki uluslararası tepkilerde görülen bu çifte standart uluslararası toplumun belirli durumlara nasıl yaklaştığını ve değerlendirdiğini göstermektedir.

Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırıları uluslararası toplumda geniş çaplı bir kınama ve tepkiyle karşılandı. Ukrayna'nın toprak bütünlüğüne saygı göstermeme ve sivil yerleşim bölgelerine saldırılar birçok ülkenin Rusya'ya yönelik yaptırımları desteklemesine neden oldu. Ekonomik yaptırımlar, ticaret kısıtlamaları ve diplomatik izolasyon gibi adımlar Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırılarına karşı uluslararası bir cevap olarak hayata geçirildi.

Öte yandan İsrail'in Filistin'e yönelik askeri operasyonları ve yerleşim birimleri inşası uluslararası toplumda geniş bir şekilde eleştirilmesine rağmen buna yönelik ciddi ekonomik yaptırımlar uygulanmamaktadır. Birçok ülke İsrail'e diplomatik destek sunarken ekonomik yaptırımlar veya ticaret kısıtlamaları genellikle sınırlı kalmaktadır. İsrail-Filistin çatışması bağlamında uluslararası toplumun çifte standart uyguladığı açık bir şekilde görülmektedir.

Sonuç olarak uluslararası ticaretteki kısıtlamaların ve bölgesel ekonomik bağlantıların sınırlandırılmasının Filistin ekonomisinin büyüme potansiyelini ciddi şekilde engellediği açıkça görülmektedir. Bu durum Filistin halkının yaşam standartlarını düşürmekte ve ekonomik kalkınma çabalarını olumsuz yönde etkilemektedir. İsrail açısından ise İsrail'e yönelik boykotlar ve kamu bütçesindeki etkiler ekonomik dengeleri derinden sarsmaktadır. Bu durum İsrail ekonomisinin büyümesini kısıtlayabilir ve uluslararası ticarete rekabet avantajını azaltabilir.

DOSYA

TAŞIN ÖFKESİ, KELİMELERİN ÖFKESİ VE GAZZE'DE SESSİZLİK

Enes CAN

Usul usul iner ya gökyüzünden yağmur bir işaret, bir yol, bir istikamet sanki. Boşanır abıhayat yaşanmamış dünlerin, acıların, hüznünlerin üstüne örtülen bir örtü gibi. Yapraklarda hışırdayan sesin, camlarda uzayan damlanın ve nihayetinde toprakla buluşurken yayılan o kokunun peşinden gelen özlem. Özlem derken, topraktan gelen ve toprağa gidecek olan birkaç nefeslik durak. Yani doğum, yani ölüm.

Yağmurun toprakla buluşmasıyla başladı insanlık tarihi, insan biraz toprak biraz su...

Ben ise taş'ım.

İnsandan eski, topraktan biraz sonra...

Toprak verimli, toprak kutsal, toprak yumuşak ve merhametli. Ben ise kaba, sert, şekilsiz, verimsiz ve öfkeli bir duruş. Toprağı sevdi babalar, anneler ve çocuklar, benden korktu, çekindi insanlık. Oysa topraktan geldim ben, yüzbinlerce santigrat derece altında yanan bağırim, taşlaşana kadar ses etmedi.

Ben yanarken, acıyan yerlerime su serpecek yağmurlar bekledim hep. Bu yüzdendir her yağmurun yağışı bir özlemdir bana. Bakmayın burada böyle sert durduğuma, acıyı bağırında bekletmiş her cisim serttir aslında.

Kaderim bu, bir çiçeğe, bir ağaca kök olamamış benliğim eşyaya ve insana yöneldi. Hakikatime bakıp aman ha küçük görmeyin beni! Ben süsledim Babil'in Asma Bahçeleri'ndeki duvarları. Bendedir Olympos'un şatafatlı sütunlarındaki çizgiler, manastırlardaki işlemler ve mabetler. Kurtuba'nın devasalar kemerlerinde izlerim, Ayasofya'nın kubbesinde gölgem var. Beni var eden Yüce Yaratıcı, yontan ellere çizdirdi kaderimi. Öfkeli duruşun dönüştüğü cisme, hayranlıkla baktı insanlık. Benden korkan gözler, mest oldu, dokundurmaya çalıştırdı ellerini.

Kaderim bu, ben bir taş'ım. İspanya sokaklarını süsleyen kaldırımlarda değil, Amerika'nın medeniyet satan bulvarlarında değil, İskandinavya'nın müreffeh ve huzurlu binalarında değil, Filistin'in Gazze Şeridi'nde yıkılmış ve viraneye dönmüş meydanındaki o taş'ım.

Öfkeliyim,

gökyüzünden yağmur yerine yağın bombalardan sonra yerle bir olmuş binaların altından gelen çığlıkları duyuyorum. Nefessiz kalan çocukların, son çirpinişle kulakları çınlatırcasına haykıran bebeklerin arasından sesleniyorum. Daha önce defalarca yaşadığım acının mislicesini yaşıyorum. Ardı arkası kesilmeyen bombalardan sonra etrafı saran toz bulutu yüzünden gelen seslerin yönünü algılayamıyorum. Bombaların durduğu kısa anlarda duyulan ayak seslerini ve enkaz altından çıkan insan parçalarını izliyorum.

Hareket edemiyorum, en çok da buna kızıyorum. Minik parmakları kopan küçük bir bebeğin bağırmaktan nefesi kesilmiş şekilde orada öylece yatmasına bir şey yapamamak kahrediyor beni. Annesi, babası ve diğer kardeşlerinin nefesleri durmuş, dokunacak kimsesi yok. Ellerimin olmasına, dokunamadığıma öfkeleniyorum. Öfkem taşlaşıyor.

Diğer binada evli bir çift var, daha yeni evlendiler, kadın da hamile. Haykırıyor, kocası yanında değil, kimsesi yok. Birazdan atılacak diğer bombalara yakalanmamak için insanlar dört bir yana koşuşturuyor, sesi duyulmuyor.

Ve tekrar kulakları sağır eden bir ses.

Bu sesle beraber yayılan kesif beyaz bir koku.

Nefes almakta zorlanan kadın, beyaz dumanın girtlağını yakarak ciğerine inmesiyle can veriyor. Sesimin olmamasına, bağıramadığıma öfkeleniyorum. Öfkem taşlaşıyor.

Biraz ötede, canlılık belirtisi gösteren çocukların götürüldüğü bir hastane var. Hastaneye adım başı giren küçük bedenler, bitmeyen haykırışlar ve çığlıkları sesleri. Ailelerinden çoğunu enkazların altında bırakmış, kimsesiz çocuklar...

Tutacak bir dal, sığınacak bir kucak arıyorlar. Daha süttten kesilmemiş bebeklerin ağzından, ellerinden ve bacaklarından dökülen kanlar.

Bir ses. Kulaklarda ince bir uğultu bırakarak tam da hastanenin üzerine... Kanatlarımın olmamasına, onları koruyamadığıma öfkeleniyorum. Öfkem taşlaşıyor.

Kaderim bu, ben bir taşım. İspanya sokaklarını süsleyen kaldırımlarda değil, Amerika'nın medeniyet satan bulvarlarında değil, İskandinavya'nın

müeffeh ve huzurlu binalarında değil, Filistin'in Gazze Şeridi'nde yıkılmış ve virane dönmüş o meydanındaki taşım.

"Gazze Şeridi ılıman bir iklime sahiptir, kışları serin yazları sıcaktır, dünyanın en eski yerleşim yerlerinden biridir, doğalgaz rezervi ve ekilebilir verimli arazileri temel geçim kaynağıdır. Karpuz ve limonların şehridir." diye başlayan cümlelerle tanıtılan bir şehirde, kuşlara ve böceklere yuva olacaktım.

Olmadı.

Öfkeliyim.

Gazze ah Gazze!

Şehitler yurdu, mazlumlar ocağı, acılar diyarı, bitmeyen çile, kapanmayan yara, dönüp dönüp tekmeleyen sızı, boğazımızda yumruk, babadan miras öfke, anneden kalan feryat, kimsesizlerin, gariplerin, görülmeyenlerin, duyulmayanların şehri.

Gazze; bir buçuk milyon insanın canlı canlı gömüldüğü mezar, tüyü bitmemiş yetimlerin feryadı, çocuksuz kalan annelerin kuruyan gözyaşı, nefessiz kalan bebeklerin çıkmayan sesi.

Gazze; sağı solu kapanmış, yarınları dünden vurulmuş, yaşamak bir yana ayakta durması yasaklanmış, kalktıkça vurulmuş, kalktıkça kolu kanadı kırılmış, toprağa sıkıştırılmış, gökyüzüne küstürülmüşlerin yeri.

Gazze; su yok, ekmek yok, elektrik yok, ilaç yok, yardım yok, ev yok, duyan yok, gören yok, el atan yok, dokunan yok. Acı var, gözyaşı var, vahşet var, ölü bedenler var, kopan vücut parçaları var; kundaktaki bebeklerin parmakları, çaresizlik var, kimsesizlik var, uçamayan kuşlar var, açamayan çiçekler var, sesi çıkmayan minareler, meyve vermeyen toprak var.

Gazze; güçlüler şehri, yiğitler toprağı, korkusuzlar kalesi, umudumuz, yürek yangınımız: Sana değen namert eller, göğüne uzanan kara gölgeler, toprağın yedi kat dibine gömülsün.

Gazze; seni görmeyen taşlaşmış yürekler, sana ağlamayan taşlaşmış gözleredir öfkem. Gökyüzünü karartanların göklerine taş olup yağacağım.

Yazı görseli: Fatima Shabir, Kaynak: <https://www.instagram.com/p/CyIsd0aAq8e/>.

Kelimelerin Öfkesi

Yer: İstanbul, Güvenlikli Site, 3+1 Ev, Doğalgazlı,
Tarih: 10 Ekim, 2023

– Baba, ne yapıyorsun?

– Telefonla ilgileniyorum kızım.

– Canım sıkılıyor, biraz benimle oyun oynar mısın?

– Öfkeliyim kızım; zalim, canavar, barbar İsrail, Filistin'deki kardeşlerimizi katlediyor. Canım çok sıkkın...

Kızı oyuncaklarına dalıyor tekrar. Eşi diğer kanepede alışveriş sitelerinde gezinirken boynu ağrıdığı için uzanarak telefondaki paylaşımları takip ediyor.

"İsrail Refah sınır kapısını bombalıyor, sivillerin son kaçış yeri burası. Güvenli bölgeye geçmesini istedikleri sivillerin üzerine bomba yağdırıyorlar."

"Gazze'deki ağır bombardıman nedeniyle yollar kapandığı için ambulanslar yaralıları alamıyor ve ayrıca hastanelerde ilaç yetersizliği ile birlikte elektrik, su yok."

"Yıkıntılar arasından çıkarılan ama kurtarılmayan, kimin çocuğu olduğu bile bilinmeyen yüzlerce çocuk... / Gazze şifa hastanesi..."

"İsrail Gazze'deki interneti de tamamen keseceğini açıkladı, kısıtlı alabildiğimiz bilgiyi de alamayacağız. Gazze kelimesinin tam anlamıyla yok edildi ama sanırım haritadan da silinecek bu karartmayla."

Telefonu bıraktı. Parçalanmış çocuk, kadın, insan cesedi görmekten, ruhu daralmıştı. Çayını doldurmak için mutfağa yönelecekti. Karısı seslendi,

– Benim kışık bot ihtiyacım var. Diğer botlarım eskidi. Bir sitede buldum indirme girmiş, alıyorum.

– Hangi marka, İsrail malı olmasın ha dikkat et!

– Yok yok İsrail malı değil. İsrail mallarını boykot ediyoruz...

Mutfağa yöneldi. Canı sıkılmıştı. Balkona geçip bir sigara yaktı. Telefonu tekrar eline aldı. Takip ettiği insanların çoğu Gazze paylaşımları yapıyordu. Google'a girdi, 'israil vahşeti' yazdı. Anlamalı bulduğu görsellerden birini indirip düzenledi. Görselin altına bir not iliştiirdi, "Milyarlarca Müslümanın gözleri önünde katliam yapılıyor ve kimse engel olmuyor. Kahrolsun İsrail!" Paylaşımı tüm sosyal medya hesaplarından paylaştı. Rahatladı. Zihni dağılsın diye komik videolara girip oradan futbol kesitleri ve yemek paylaşımlarına izlemeye koyuldu. Odadan gelen ağlama sesiyle irkildi. Koşarak içeriye geçti,

– Ne oldu... Kızım...

– Aman Allah'ım kanıyor, bir şeyler yap çabuk?

– Sakin ol, bir şey yok, çocuğu da korkutma!

– Ya nasıl yok, çok kanıyor...

– Dur bakıyorum, ufak bir sıyrık...

– Korkacak bir şey yok babacım, merak etme,

bak geçti bile...

Yer: Gazze'de Herhangi bir Yer
Tarih: 1947'den Beri

Mahmut Derviş

“– Baba, ne yapıyorsun?

– Bu gece kalbimi düşürdüm de onu arıyorum.

– Onu burada mı bulacaksın?

– Ya nerede bulacağım! Toprağa eğilip onu arıyorum. Kasım ayında Fellah kızları zeytinleri tane tane toplar ya ben de kalbimi işte öyle tane tane yerden topluyorum.

– Ama senin topladığın şey çakıl taşı, baba!

– Olsun, bu da hafızayı ve zihni zinde tutar. Hem kim bilir? Belki de şu çakıl taşları kalbimin taş olmuş halidir...(S.7)”

...

“– Hüzün nasıl sardı seni?

– Cildimin hücrelerinden girerek.

– Sevinç?

– Cehenneme gelen çocukların ağlamasından ve cennete giden savaşçıların ayakkabılarından gelir.

– Beni öldürecek misin?

– Bir insan, çocukluğunu yok etmeye kalktığında intihar ediyor demektir. Sana ihtiyacım var...(S.25)”

...

“– Nerelisin, Kardeşim?

– Gazze.

– Senin suçun ne?

– İşgalcilerin askerî aracı hakkında bir şiir yazıp içindekileri havaya uçurdum.

– Sonra?

– Sonra beni tutuklayıp çok sayıda insanı öldürmekle suçladılar. (S.50)”

...

Bazen rüya görürken suçüstü yakalanıp tutuklanıyorsun. İyice düşünürsün, hayır, başka bir suç işlememişsin ki bulasın. Bu yazılarım bu sözlerim de rüyanın dilde tecelli etmiş halinden başka bir şey değildi. Kanun nazarında sessiz rüya ile açıkça beyan edilen rüyanın arasında ne fark var? (S.70)

FİLİSTİN: ÜMMET VE DEVLET

Faik ÖCAL

Araf'tayım, 133. ayette Allah İsrailoğullarına kudretinin alameti olarak başlarına tufanlar, ekinlerine haşeratlar, evlerine kurbağalar ve sularına kanlar gönderdiğini buyuruyor. Ama onlar inat ediyorlar, kibirleniyorlar; çünkü mücrimler güruhu idiler. Aradan kaç bin sene geçmiş, değişen ne? İsrailoğullarının torunları İsrail Devleti yaptıklarından ibret almadıkları gibi, zulümlerini çeşitlendirdiler, modernize ettiler; çünkü onların peygamberlerine cevapları hep aynı idi: "Bizi büyülemek için ne işaret getirirsen getir sana inanacak değiliz." (7; 132).

Her defasında aynı şey oldu: İsrailoğulları Rablerine verdikleri sözlerini tutmadılar, peygamberlerini yarı yolda bıraktılar. İsrailoğulları dinlerini maddeleştirdiler, nefislerini ilahlaştırdılar. İsrailoğullarının, maddeleşmiş yanlışlarını düzeltmek için gönderilen İsa peygambere yapmadıkları kalmadı Yahudilerin. Bir avuç mümin, çarmıh ve Yehuda arasında kaldı. Çarmıh göğe uzanıyordu, Yehuda yeryüzüne çekiyordu. Arada devletler kuruluşu yıkılıyordu bir avuç müminin sırtında. Devletlerin 'âli menfaatlerini' organize eden ruhbanlar, halkları birbirine kırdıran suç örgütleri.

İslamiyet Muhammed peygamber (s.a.v.) ile

yeryüzüne gönderildiğinde bir avuç mümin de kalmamıştı ama "vadedilmiş topraklarda" İsrailoğulları devletlerini kurmuştu, çarmıh ve Yehuda arasında. Müslümanlar peygamberlerini anlamamıştı. Müslümanlar devlet ve ümmeti yanlış yorumlamıştı; ümmeti devlete yedirmişlerdi. Her İslam devleti ümmeti kendi devletinin 'âli menfaatleri' için kullanmıştı, ne kadar da benzemiştik ruhbanlara. Ümmet sancağını ayaklarımızın altına almıştı dünya nimetlerinden mahrum kalmamak için, ne kadar da benzemiştik suç örgütlerine.

Ümmet diye yola çıkmıştık ama devletlerin karanlık dehlizlerinde yolumuzu kaybetmiştik, özümüzü yitirmiştik. Kendi kendimize zulüm etmiştik ve onlardan bir farkımız kalmamıştı. Hristiyanların çarmıhını ve Yahudilerin Yehudasını kendi İslam devletlerimizin karanlık dehlizlerinde yeniden yaratmıştık, kanımızı, canımızı, özümüzü, itikadımızı içine katarak. Bu zulmü biz kendimize yapmıştık.

Peygamberin "ümmeti" duasını doğru anlamadık. Ümmeti kendi devletimizin çıkarlarına feda ettik. Bugün İsrail Devleti Filistin'de terör estiriyorsa bunun sebebi bizim ümmeti devlete feda etmemizdir. Ümmet olmadığımız için İsrail gibi terör güçlerinin, Amerika gibi emperyal devletlerin, Avrupa Birliği gibi kapitalist ülkelerin ayakları altında eziliyoruz, inim inim iniyoruz. Maddeye inanıyoruz, devletlerimize tapıyoruz; çarmıha gerilmekten korkuyoruz, içimizdeki Yehudalara yakalanıyoruz. Allah'tan korkmuyoruz ama Batılılaşmaktan korkuyoruz. Gerçekten Allah'tan korksaydık

şimdi İslam coğrafyası böyle kan kaybediyor olmazdı, Batılı devletlerin hazırladığı koşullarda kan banyosu yapıyor olmazdık.

20. yüzyıl maddenin maddeyle savaşı çağıydı. İki büyük savaşta sadece milyonlarca insan hayatını kaybetmedi. 20. Yüzyılın asıl kaybedeni İslam ümmetidir. İslam ülkeleri önce emperyalist ülkelerin saflarında yer aldı. Soğuk savaş ile birlikte meydana gelen iki kutuplu dünyada İslam ülkelerinin bir kısmı Kapitalist Batı Blokunda yer aldı, Ürdün, Fas, Bahreyn, Kuveyt, Suudi Arabistan ve Türkiye gibi. Bir kısmı da Sosyalist Doğu Blokunda yer aldı, Irak, Suriye, Cezayir, Libya, Sudan, Yemen, Tunus ve Filistin Kurtuluş Örgütü gibi. İlginç olan İslam coğrafyasındaki devletlerin iki kutuplu dünyaya bağlı olarak meydana gelen Arap Soğuk Savaşında (1952-1991) başlarındaki kişilerin 'âli menfaatlerine' ve 'ileri görüşlerine' göre (Cemal Abdülnasır, Saddam Hüseyin, Muammer Kaddafi, Hafız Esad, Kral Faysal gibi) taraflarını değiştiriyor olmalarıdır. Aynen günümüzde kardeş ve İslam ülkesi olan Azerbaycan'ın İsrail-Filistin savaşında İsrail'in tarafını tutması gibi, aynen Türkiye'nin İsrail ihracatında 15. sırada yer alması ve savaşın başladığı Ekim ayında Türkiye'nin İsrail'e yaptığı ihracatın toplam tutarının 48 milyon dolar olması gibi (kaynak: Ticaret bakanlığı verileri), aynen bir yandan Suudi Arabistan'ın başkenti Riyad'da 8. İslam İşbirliği Teşkilatı ve Arap Ligi Olağanüstü Ortak Zirvesi toplanırken, öte yandan Suudi yönetiminin Filistin protestolarını yasaklaması gibi (kaynak: Tahir Şimşek).

Bu durumu Azerbaycan cumhurbaşkanı İlham Aliyev şöyle mantığa büründürüp açıklamaktadır: "İsrail ile ilişkilerimiz buzdağına benzer, görüldüğünden çok daha derindir." Söylemek istediğimiz tam da bu aslında: İsrail ile "derin ve stratejik ilişki" geliştirmeyen bir İslam ülkesi yok. Aliyev diğerlerinden daha dürüst, en azından bunu ifade ediyor. Böyle ümmetçilik olmaz. Sadece çıkarlarına göre hareket eden "İslam devletleri" var. İktidarlarını korumak için her şeyi feda etmeye hazır İslam ülkeleri. Nedense her defasında ilk feda edilen İslam sancağı oluyor. Figürler değişiyor ama ümmetin değerlerini devletlere feda eden mantık aynı.

Savaşlarda Türkiye'nin Kapitalist Batı Bloğunda, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün sosyalist Doğu Blokunda yer almasına da şaşırılmamalıdır. Emperyal sofrasında parça parça yenilip yutulmuş hep ümmet olmuştur. Gerçekten de bir avuç müminin mirasına sahip çıkamadığımız için

kapitalist ve sosyalist bloklar arasında bölündük, savrulduk. Allah'a ve ahiret gününe hakkıyla iman etmediğimiz için devletlerden her şeyi bekler olduk.

Filistin Müslümanların bir ümmet olarak bir araya gelip ayağa kalkması için bir fırsat, belki de son şans. Ne çarmıhlardan korkacağız ne de içimizdeki Yehudalardan aman dileyeceğiz. Bileceğiz: Bloklar arasında bölünmemek, parçalanmamak için ümmet sancağı altında bir araya gelmekten başka çaremiz yok. Unutmayacağız: İslam devletlerini bir arada tutup adaletle hükmetmelerini sağlayacak olan ümmetçiliktir. Hangi ümmet?

Ümmet, bütün peygamberlerin haber verdiği tevhit sancağı... Ümmet, bir avuç müminin duası, gecenin geç yarısı. Ümmet, Musa'nın Firavunlara karşı verdiği amansız mücadele... Ümmet, İsa'nın sırtında taşıdığı çarmıhlar, meclisinde tuttuğu Yehudalar. Ümmet, incir ve zeytin çekirdeğinin birlikte filizlenmesi... Ümmet, Mekke'den, Medine'den, İstanbul'dan, Tahran'dan, Şam'dan, Bağdat'tan, Kabil'den, İslamabat'tan, Taşkent'ten, Gazze'ye hicret.

FİLİSTİN ÇOCUK EDEBİYATINA DAİR BİRKAÇ ESER

Sait ALIOĞLU

Edebiyat, yazılı metin sadedinde nesir ve nazım türü materyalleri kapsadığı gibi, çeşitli toplumların şahsında, "öteden beri" sosyal, siyasal, kültürel, dinî vb. alanlarda üretilen ve nesiller boyu, o toplumun "yapıp ettiklerine dair" çaba ve gayretler sonucu ortaya konan ürünlerin bir toplamı, hülasa-sıdır aynı zamanda...

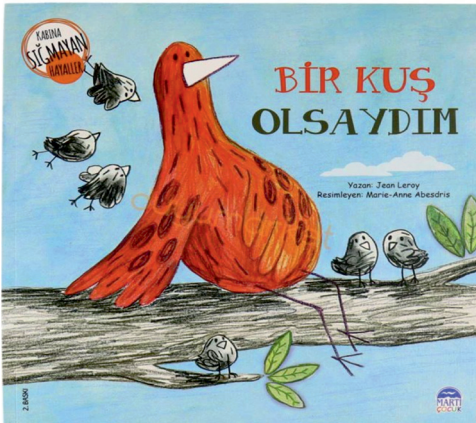
Yazıya geçirilmiş metinler dışında, sözel olarak aktarılan gelen ürünler de edebiyat içerisinde değerlendirilir. Biz burada çocuklar için yazılmış metin örneklerine kısa bir göz atacağız.

Çocuklara uygun Filistin direniş edebiyatından bazı eser örnekleri...

Direniş edebiyatı bağlamında çocuklara yönelik eserlerin varlığı da önemli yer tutmaktadır.

Bu konuda Türkçeye tercüme edilip yayımlanan bazı kitapları şöyle sıralayabiliriz;

Bir Kuş Olsaydım

"Arap çocuk edebiyatının sevilen ismi Fatma Şerafeddin İsrail işgalini Filistin'de örülen ayrılık duvarı üzerinden ele alıyor. Batı Şeria'da örülen ayrılık duvarı yüzünden yüzlerce Filistinli topraklarını kaybetti ve binlercesi sınırın öbür tarafında kalan hayatları yüzünden mağdur. Bu kitap da bir çocuğun kuş olup uçarak bu engeli aşma hayalini anlatıyor. Duvar örülmeden önce kendi topraklarında işgale rağmen mutlu geçen günlerini anımsayan çocuk duvarla birlikte yok olan anılarına ağlar."

Ben Buradayım

"Nahed Al-Shawa imzalı kitap sadece ismiyle bile çok ilgi çekici. Filistinlilerin yüzyıllardır verdiği "biz buradayız ve gitmiyoruz" mücadelesinin özeti âdeta. "Ben buradayım" diyen bir çocuk var kitapta, ismi Kerem. Başlıyor odasını, evini, sokağını anlatmaya. Hiç bir reel politik kaygısı, mezhep çatışması, küresel güç, denge savaşı gözetmeksizin sadece "burada duruyorum" diyen bir çocuk... Dünyanın geri kalanının görmek ve duymak istemediği gerçeği

haykırıyor: "Buradayım, benim evim burası!"
Sonra ülkesini anlatmaya başlıyor Kerem tam bir misafirperverlikle. Ardından yeryüzünü, denizleri, galaksiyi. Evren bizim evimiz diyor Kerem. Hepimiz bu evrende birer komşuyuz ve barış içinde yaşayabiliriz diyor. Tüm işgale ve vahşete rağmen Kerem'in barış çağrısı o kadar kıymetli ki..."

Cesur Balıkçı Kız

"Arap çocuk ve gençlik edebiyatının bir başka duayen ismi Tagrid En-Neccar on beş yaşındaki Yüsrâ'nın Filistin'deki zorlu ama umut dolu hayatını anlatıyor. Filistin deyince sadece işgali ve dökülen kanı konuşuyoruz oysa orada çocukların ve gençlerin aşmak zorunda kaldıkları başka sorunlar da var. İşgalin sebep olduğu yoksulluk ve maddi sıkıntılar bir yana bir de toplumsal kabullerin insanlara yüklediği mesuliyetler de gençlerin omuzlarında." (10)

Kaleme alınan bu eserlerde, işgal ve ona karşı verilen direniş çerçevesinde olan biten hadiseler, edebî bir şekilde, geleceğin inşasının mümkün olabileceğini her kesime anlatmaya çalışıyor; direneme, onu izleyene ve ondan ders çıkaracak olana...

Filistin direniş edebiyatına dair kaleme alınan eserlerin büyük bölümünün, İsrail işgalinden kaynaklanan maddi baskıdan ziyade, manevi baskının hissedildiği yerlerde ve anlarda kaleme alındıklarından hiç şüpheleniz olmasın...

Filistin'i, Kudüs'ü ve özellikle de Gazze Şeridi'ni yıllardır baskı altında tutup ambargo uygulayan ve bu işgal ile ambargonun, değil az buçuk esnetilmesi, gündeme dahi gelmesinden rahatsızlık duyan İsrail yönetiminin baskısı karşısında direniş edebiyatı ve buna bağlı çocuk edebiyatı da bir hayli önem kazanmaktadır.

(D)UYARLAMALAR

(Hazırlayan: Vildan KINALI)

FİLİSTİN İÇİN

PABLO NERUDA ("Bazı Şeyleri Açıkliyorum"
isimli şiirinden)

Her ölü çocuktan bir tüfek fıskırıyor,
gören bir tüfek,
kurşunlar doğuyor her cinayetten,
o kurşunlar günün birinde
on ikisinden vuracak yüreğinizi.
Soracaksınız: Şiiri neden düşleri anlatmıyor,
Yaprakları ve büyük yanardağlarını anayurdunun?
Gelin görün kanı sokaklardaki.
Gelin görün kanı sokaklardaki.
Gelin görün kanı sokaklardaki.

J.K ROWLING "Fawkes bir Anka kuşudur, Harry. Ankalar ölme vakti gelince alev alırlar, sonra da küllerinden yeniden doğarlar. Gözünü üzerinden ayırma" (Harry Potter ve Sırlar Odası'ndan)

DOSTOYEVSKI "Tükürmek değil, protesto etmektir burada söz konusu olan. Yani yararlı bir amaç var. Dolaylı yoldan ilerleme ve protesto-ya katkıda bulunmuş oluyorum. Herkes katkıda bulunmalı ilerleme ve propagandaya ve bu iş ne kadar sert yapılırsa o kadar iyi olur. Ben bir düşünceyi yani tohumu ekerim... Bir tohumdan bir gerçek filizlenir..." (Suç Ve Ceza'dan)

İSRAİL İÇİN:

GEORGE ORWELL

"Acı karşısında tek bir şey isteyebilirdi: Durmasını."

"Gelecek nesillerin seni haklı göreceğini sanma İsrail. Gelecek nesiller adını bile duymayacak. Tarihin akışından tamamen temizleneceksin. Seni gaz haline getirip stratosfere salacağız. Geriye hiçbir şey kalmayacak, ne kayıtlarda bir isim ne de

yaşayan beyinlerde bir anı. Hem gelecekte hem geçmişten tamamen kaldırılacaksın. Hiç var olmamış gibi olacaksın." (1984'ten)

ERNEST HEMİNGVAY İsrail askerlerinin "Hareket edişleri başka hiçbir şeye benzemiyordu. Daha çok **motorize kıyamet** gibi hareket ediyorlardı." (ÇANLAR KİMİN İÇİN ÇALİYOR'dan)

JOSEPH CONRAD İsrail, "Mertlikten uzak ama pervasız, gözü pek değil ama açgözlü, cesur değil ama zalim." (KARANLIĞIN YÜREĞİ'nden)

DOSYA

YAHUDİLERLE İLGİLİ KAÇINILMAZ BİRKAÇ NOT

Salih BORA

Bilindiği üzere dünyada kendisine en çok peygamber gönderilen topluluktur Yahudiler. Bu cümle aynı zamanda Allah'ın çizdiği sınırları en çok ihlal eden topluluğun da Yahudiler olduğu ve Allah'ın onlara sürekli uyarıcılar gönderdiği anlamına gelmektedir. Ancak Yahudiler peygamberlerin uyarılarını her seferinde dinlemeyip uyarılara kulak asmamıştır. Bunu da anladığımız kadarıyla dünyevi kazanımlar için yaptılar. Son savaşta İsraili yetkililerin muharref tevrata dayandırdıkları açıklama (Arzı Mev'udu gerçekleştirme, "Yeşeya kehantini gerçekleştireceğiz", Netenyahu) ve hareket tarzlarından sonra biz de kendi kaynaklarımızdan yola çıkarak bu notları bir metin haline getirmeye karar verdik. Ayrıca Filistin meselesini ameli değil itikadi bir mesele olarak gördüğümüzü de belirtmiş olalım.

Yahudiler, Allah'ın kendilerine doğru yolu göstermeleri, Allah'ın kitabını öğretmeleri için göndermiş olduğu peygamberleri, öldürürken, yaptıkları işin kötü olduğunu biliyorlardı. Fakat bununla beraber, yine aynı işi yaptılar ve peygamberleri öldürdüler. Yahudiler hemen hemen bütün peygamberlere iftiralar ettiler. Bütün peygamberlere eziyet ettiler. Allah'a bile iftira ederek **Allah'ın oğulları olduklarını iddia ettiler.** Yahudiler ve Hıristiyanlar, insanların üzerinde tahakküm kurmak için, "Biz Allah'ın oğulları ve sevgilileriyiz." dediler. Kendilerine ulvi bir hava vermek istediler. İnsanların üzerinde tahakküm kurmak istediler.

Peygamberimizin emini ve İslam orduları komutanı Ebû Ubeyde Bin Cerrah (r.a.) Hazretlerinden şöyle nakledilir: bir gün Rasûlullah'a sordum. Ya Rasûlullah! Hangi günah daha büyüktür? Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri Peygamber öldürmek veya emri bil-maruf nehyi anılmünker yapan âlim (ve abid) kişileri öldürmektir, buyurdu ve şu ayeti kerimeyi okudu: "Allah'ın ayetlerini inkâr edenler ve haksız yere peygamberleri öldürenler, insanlar içinde adaleti emredenlerin canına kıyanlar yok mu? Bunları acıklı bir azapla müjdele..." (Âli İmran 21). Sonra şöyle buyurdu: "Yahudiler, bir günün ilk vaktinde bir saat içerisinde tam kırk üç peygamber öldürüp; şehit ettiler. İsrail oğullarının abid ve âlimlerinden yüz on iki kişi onlara nasihat etmeye başladı. Emri *bilmaruf ve nehyi anilmünker* yaptılar. Yahudilerin kendilerine iyilik emreden ve kötülükten alıkoymaya çalışan yüz on iki salih insanı akşamüstü öldürdüler.

Yahudilerin kötülükleri elbette bunlarla sınırlı değil. Hz Musa'nın düşmanla savaş için çağrı

yapmasına "Sen ve rabbın gidin savaşın" şeklinde yüz çevirmeleri, Hz Musa Tur dağında Allah ile mükâlemeye gittiğinde altından buzağı yapıp ona tapmaları, Allah'ın onlara verdiği nimetleri (Bildircin eti ve kudret helvasını) beğenmeyip soğan-sarımsak istemeleri, Amelik savaşında yine peygamberi dinlemeyip yasak olan suyu içmeleri, Yeremya'yı hapsetmeleri, Zekeriya'yı ağacın içinde testereyle kesmeleri... Allah'ın gazabını üstlerine çekmek için her şeyi yaptılar. Bir örnek de onların maymuna döndürülmesi hadisesidir: Yahudiler, vaktiyle cumartesi gününe hürmet etmekle, o gün dünya işlerini bırakıp ibadet ve taatte bulunmakla mükellef kılınmışlardı. O gün bir iş yapmak onlara yasaklanmıştı. Allah'u Teâlâ, "Bakalım bir iş yapacaklar mı? Yoksa emrime mi uyacaklar?" diye cumartesi günü balıkları denizin yüzüne çıkartıyordu. O gün balık avına ilk defa az bir kimse gidip balık avladılar. Çok balık tuttular. Bunu gören diğer Yahudiler de cumartesi günü balık avlamaya gittiler. Allah'ın emrine itaat edip, balık avlamayanlar azınlıkta kaldı. Bu ise Allah Teâlâ'nın bir denemesiydi. Nihâyet Allah Teâlâ, cumartesi yasağını çiğneyenleri bazı hayvanların suretine döndürmüştür. Bu husus Araf Suresi, 163. ayette şöyle geçmektedir: **"Ey Habîbim! O Yahudilere, deniz kenarındaki şehir halkının başına gelenleri sor. Onlar, cumartesi günü balık avlamaktan menedilmişlerdi. Balıklar başka günler gelmeyip cumartesi günü su yüzüne geldiği vakit, cumartesi gününün hürmetini ihlal edip, Allah'ın hududunu çiğnediler. İşte yoldan çıkmaları sebebiyle onları böyle imtihan ediyorduk."**

Peygamberimiz, Hendek zaferinin akabinde Medine'ye döner dönmez, müşriklerle işbirliği yapan ve Müslümanlara, anlaşmaları olduğu halde ihanet eden Yahudilere karşı (Kurayza) Allah'ın emri gereği harekete geçti. Sancağı, Hendek Savaşında olduğu gibi sancaktarı Hz Ali'ye verdi. Ordudan önce yola çıkan Hz Ali, Kurayza kalesine yaklaşarak, sancağı kalenin önünde dikti. Kurayzaoğulları, Peygamber Efendimize hakaretler ediyor, ileri geri konuşuyorlardı. Peygamberimiz (sav) asıl orduyla beraber Yahudilerin kalelerinin dibine kadar geldi. Oradan Yahudi ileri gelenlerinin isimlerini birer birer zikrederek onlara, "Ey Allah'ın gazabına uğrayarak maymuna çevrilmiş olanların kardeşleri! Allah, sizi hor, hakir kıldı mı? Belâsını, cezasını üzerinize indirdi mi? Demek ki siz, bana kötü söz söylediniz! Öyle mi?" diye sordu. Yahudi ileri gelenleri, "Yâ Eba'l-Kasım! Sen, sözünü bilmezlerden değildin! Musa'ya

indirilmiş olan Tevrat'a yemin ederiz ki biz, Sana hiçbir kötü laf söylemedik" diyerek yeni bir inkar ve ihanete kalktılar. Bu örnekte anlatılan Yahudilerin maymuna döndürülmeleri başka bir Hadis-i Şerif rivayetinde, şöyle geçmektedir: **Resûlullah Sallallâhu aleyhi ve sellem, Kureyza Yahudilerini muhâsara ettiğinde, kalelerinin altında durdu ve buyurdu ki: "Ey maymun ve domuzların kardeşleri! Kalenizden inin." Onlar birbirlerine: "Bunu Muhammed'e kim haber verdi? Bu söz sizden çıkmış olmalıdır" dediler.**

Bu hususta İbn-i Mes'ud (RA) şu Hadis-i Şerif'i nakletmiştir: **Bir gün Resûlullah Sallallâhu aleyhi ve sellem'den maymun ve domuzlar hakkında: "Acaba bu hayvanlar, bunların şekline giren Yahudilerin soyundan mı gelmedir?" diye sorduk. Resûlullah Sallallâhu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "Allah'ın lânetine uğratarak başka yaratıklar şekline döndürdüğü her topluluk yok olup gitmiştir, soyları kalmamıştır. Bu maymun ve domuzlar ise, daha önce var olan soylarının devamıdır. Allah'u Teâlâ, Yahudilere gazap edince, onları maymunlar ve domuzlar şekline çevirmiştir." Dünyanın en yaşlı topluluklarından olan Yahudilerin şu an dünyadaki en az nüfusa sahip topluluklardan olmasının da açıklaması budur sanırım.** Yahudilerin maymun ve domuzlara dönüştürüldüklerine dair Mâide-60 ve maymuna dönüştürüldüklerine dair de Arâf-166'ya bakılabilir.

Goygoy ve Goyim meselesi: Yahudi Olmayanların Goyim-Hayvan Görülmesi

Son savaş bize de dünyadaki uyutulan herkes gibi çok şey öğretti. Bu öğrettiği şeyler de çoğunlukla Yahudi toplumunun bilinçaltına sakladığı ve çağlar boyu unutmadiğı saçmalıklar. Şimdi birkaç örnek verelim: İsrail Savunma Bakanı Gallant: "Gazze'de hayvanlarla savaşıyoruz." İsrail eski BM Temsilcisi Gillerman: "Filistinliler insanlık dışı hayvanlar." İsraili haham Mazuz: "Gazze halkı hayvan, hayvanlarla uğraşıyoruz." Haham Ovadya Yosef: "Yahudi olmayanlar hayvan hükmünde."

Gazze halkı için açıkça hayvan diyorlar. Hatta El Kassam sözcüsü Ebu Ubeyde (Bu künye peygamberimizin emini Ebu Ubeyde bin Cerrah'tan kinayedir.) İsrail tarafının "hayvan" yakıştırmaları için "Evet, aslanlarla savaşıyorsunuz." Cevabı verdi. Yahudilerin sapkın inanışına göre Yahudi olmayan herkes Goyim'dir. Bu, Tevrat'ta Kabala'da Talmut'ta geçer. Yahudi olmayanları ifade etmek için kullanılır. Goyimlerin ancak Yahudilere hizmetçi olabile-

ceğini söyler.

Goy'lar hayvan gibi Yahudi hizmetçisi olmak zorundadır. Yani onlara göre hepimiz goyimiz. Hizmetle yükümlü hayvan. Bu sebeple Yahudi olmayanlara hayvan muamelesi yaparlar. Gerekirse bir böcek, hayvan gibi öldürülmelidirler. Öldürülmemek için sadık hizmetçi olması gerekir. Buna dayanak olarak resmi bir açıklama ekleyelim: İsraili Başhaham Ovadya Josef, 2010'da şunları söyledi: "Goylar bize hizmet için doğarlar. Bunu yapmazlarsa dünyada yerleri yoktur. Yahudi olmayanların ölmeleri gerek. Yahudi olmayanlar neden gerekli? Çünkü çalışacaklar, ekip biçecekler. Biz de efendi gibi oturup yiyeceğiz." Bu cümlelerin Yahudilerde nasıl yaygın bir kanaat-inanış olduğunu Ovadia Josef, 2013'te 93 yaşında öldüğünde ortaya çıkan sonuçta görmek mümkündür: Yaklaşık 800 bin kişinin katıldığı cenaze, İsrail tarihinin en büyük cenazesi oldu. Tören sırasında izdihamdan yüzlerce kişi yaralandı. Bu hahambaşı Kurtlar Vadisi Filistin filminde de canlandırılan bir karakter olup İsrail'in tüm katliamlarını stratejik olarak planlayan kişi idi. İsrail, hâlâ Ovadia Josef'in "goyimleri yok etme planı" ile katliamlara devam ediyor. Bu psikopatın planına göre Lübnan, Suriye, Irak ve Türkiye goyimleri de etkisiz hale getirilecek. Çünkü bu topraklarda "Büyük İsrail" kurulacak. Yani Araplardan (Filistinliler) sonra Türk ve Kürt goyimler yok edilecek. Sözde Büyük İsrail toprakları üzerindeki tüm insan grupları hayvan olarak görülmektedir. Yani Goyim. Ya sadık hizmetçi olması, ya da yok edilmesi gerekir. Büyük İsrail toprakları üzerinde olan Türkler, Kürtler ise onlara göre en büyük Goyim. Kürtleri PKK ile daha fazla Goyimleştiriyorlar. Filistin ve Gazze meselesini Arap meselesi görenler, asıl meselenin farkında olmayanlardır. Çünkü esas mesele 75 yıldır İsrail'in Filistin'de takılıp kalmasıdır. Diğer bir söyleyişle Filistin 75 senedir Arabın da Kürtün de Türkün de koruyucusu durumundadır. **Çünkü Filistin'in teslim olması halinde devletsizleştirilen Lübnan, Suriye ve Irak üzerinden Türkiye sınırlarında göreceğiz Siyonistleri ve emirlerine giren batının paralı lejyonlarını. Çünkü hedef Anadolu'dur, Türkiye'dir! Bu toprakların Siyonistlerin son hedefidir.**

Dünyanın her yerinde bütün vicdanlı insanlar, İsrail'in kadın ve çocukları ısrarla neden öldürdüğüne takıldığı bir vakıadır. Hatta bu husus üzerinden batıda ciddi bir bilinçlenme yaşanıyor. Ama mesele şudur: Siyonistler de Filistin'de takılıp kaldıklarının, oyalandıklarının farkında. İsrail'de Ariel Şaron hükümetinin de ruhani lideri olan ha-

ham Ovadia Josef bu hususu şöyle dile getirmişti. "Filistinliler hızla çoğalan tavşanlar. Kudüs'te hızla ürüyorlar, cehennem dibine gidesiceler! Acı-mak ve üstlerine füze yağdırmak, bu kötü adamları, bu uğursuzları yok etmek gerekir." demişti. Şaron da Netanyahu da İsrail derin devletinin beyni olan haham Ovadia Josef'in Filistin'de "goyim temiz-leme operasyonunu" uyguladı. Bu plan Türkiye, Lübnan, Irak ve Suriye'yi de kapsıyor. Filistin Arap davasıdır, bize ne diyenlerin bir kısmı goygoycu ama diğer kısmı **sadık goy**. Bir kez daha Goyim meselesini Kabala ve Talmuta göre açalım: Kabala, Yahudi ırkından gelenleri gerçek insan kabul eder, diğerlerini ise hayvanın gelişmiş bir modeli olan "goyim" sayar. Yahudi dışı herkes alçak ırk, hayvan! Bu ırkçılık meselesi de aslında Yahudi bilinçaltına dönüktür. İkinci büyük sürgün sonunda dünyanın her yerine dağıtılan Yahudiler gittikleri her yerde hayvan muamelesi görmüş, varoş bir mahallede yaşamış ve şehre girmeleri izne tabi olmuştur. Tabi bu dönemlerde Avrupa'da envai çeşit aşağılamaya ve tecavüze uğramışlardır. Onlar da Yahudi soyunun anneden gelmesi fikrine, babanın önemsiz olduğu kanaatine böyle ulaşılmıştır. Diğer yandan bir Yahudi olan Darwin, insanın hayvan-dan geldiğini söyleyerek aslında ilahi bir gerçeği Yahudilik adına bilim kılıfıyla tüm insanlığa teşmil etmeye çalışıyordu. Oysa bu gerçek Yahudilerin hayvanize olmasıdır. (Maymun ve domuz). Bilinçaltına bunu işleyerek herkesin goyim olduğunu bilimsel kılıfla anlatıyordu.

El netice, bütün bunlar fantazyaya ürünü değil, bir komplo değil, binlerce yıldır yaşanan, özellikle son asırda kör göze parmak şeklinde tekrar edilen şeylerdir. İsrail Filistin'de, Yahudi lobisi de tüm dünyada "goyim" öldürmeye devam ediyor. Son olarak şunu da aktaralım: Fanatik görüşleriyle tanınan 78 yaşındaki Meir Mazuz, Sefarad Yahudileri tarafından kurulan aşırı dinci Şas Partisi'nin ruhani lideri, haham ve siyasi lideridir. Meir Mazuz, Gazze Şeridi'ne insani yardım ulaştırılmasına karşı çıkarak şunları söyledi: "İnsanlarla uğraşıyor olsaydık Gazze'ye insani yardım gönderirdik ama hayvanlarla uğraşıyoruz."

Bu lanetli, peygamber katili, bebek katili, mitolojik çöplükten çıkıp da gelişmemiş topluluğun tanınması için böyle bir metin zorunlu ama ilk adımdır. Bu yazı için medyada ve sosyal medyada pek çok kaynağa bakılmıştır. Bu yazı her ne kadar tarafımdan bir araya getirilmiş-yazılmış olsa da konuyla ciddi şekilde ilgilenen herkesin ortak cümlelerinden derlenmiştir.

Filistin'de Bir Ziyad

Gurbet LÜY

Onlarca yıldır zulmün altında yaşayan Filistinliler için hayatın ne kadar zor olduğunu anlamak biraz zor. Neyse ki kitaplar bizleri alıp bambaşka dünyalara götürebilme gücüne sahip. *Şahinin Gözündeki Şifre*¹ de bizi evimizin sıcaklığından, rahat koltuklarımızdan ve kitabımıza eşlik eden kahve aromasından alıp Filistin sokaklarına götürüyor. Oradaki acıyı, hüznü, zalimliği görebilmemiz için bizi Ziyad'ın hikâyesine ortak ediyor.

Şahinin Gözündeki Şifre, **Tagrid En-Neccar** tarafından kaleme alınmış, 2017'de yayınlanmış, dilimize de 2019'da İsmail Avcı tarafından çevrilmiş. **Tagrid En-Neccar** 2018 Frankfurt Kitap Fuarı'nda çocuk edebiyatının en prestijli ödülllerinden biri olan 2019 Astrid Lindgren Anma Ödülü'ne aday gösterilmiş. (Aynı kitap fuarı bu yıl bir Filistinli kadın yazarın ödül törenini iptal etti.) Yazar yaşadığı topraklardan sürgün edilmiş bir Filistinli ailenin üyesi. Büyüklerinin anlattığı masal ve hikâyelerle büyümüş. Ürdün'e gittiğinde oradaki yatılı okulda kendi kültürüyle bağdaştırabileceği kitapların yokluğu onu yazmaya yöneltmiş. Hatta işi daha da ileriye götürerek bir yayınevi kurmuş. Bölgenin en iyi çocuk kitabı yayınevlerinden biri olan Al-Salwa yayınevini... Çocuklar ve gençler için kaleme aldığı onlarca kitabı var. Her birisi henüz dilimize çevrilmemiş.

Romandaki Filistin

En-Neccar bu kitabında babası siyasi suçtan

dolayı, ama kimse bu suçun ne olduğunu bilmiyor, hapse atılmış Ziyad'ın hikâyesini anlatıyor bizlere. Babası hapse girince ailesinin bakımı ve geçimini Ziyad üstlenmek zorunda kalıyor. Henüz on yedi yaşında ve en büyük hayali üniversiteye gidebilmek. Ailesi için çalışmak zorunda olduğundan kamptaki bir komşusunun yardımıyla Kalandia Kontrol noktasında çalışmaya başlıyor. Orada bekleyen araçlardaki insanlara çay ve kek satarak geçimini sağlamaya çalışıyor. Kontrol noktası eskiden atalarının yaşadığı Kudüs'e gitmelerini engelleyen bir sınır. Oradaki polislerden, askerlerden izin olmaksızın geçmeleri evlerinin bir adım ötesindeki Kudüs'e gitmeleri mümkün değil. "Kudüs evimize bir taş atımı mesafede, ama tüm bu karmaşık işler ve kontrol noktalarıyla sanki çok çok uzak bir ülkeymiş gibi... Eskiden olduğu gibi Kudüs'e birkaç dakikada ulaşmak varken şimdi saatler süren bekleyiş ve işkenceye katlanmak zorundayız." (s.24) Bu sözler çocuğunu doktora götürebilmek için geçiş izni alabilmiş Ziyad'ın annesine ait. Ziyad'ın kontrol noktasından geçmesi ise genç bir erkek olduğu için ne olursa olsun yasak.

Ziyad ve ailesinin göç etmek zorunda kaldığı köyleri Lifta da sınırın diğer tarafında. Babasının dedesi İsmail'in, "On gün içinde geri döneriz," dediği köylerinden ayrılalı yıllar olmuş. Ne zaman dönebileceklerini ise kimse bilmiyor. "Stern Çetesi, Stern marka makineli tüfeklerle köyümüze saldırdı, kahvehanede oturan ahaliden altı kişiyi öldürüp

¹ Tagrid en-Neccar (2019), *Şahinin Gözündeki Şifre*, Nar Çocuk Yayınları, İstanbul

yedi kişiyi de yaraladı. Lifta halkı ortam sakinleştikten sonra geri dönmek ümidiyle daha güvenli yerlere göç etti fakat Haganah ve İrgun çeteleri saldırılarına devam ettiler. ... Maalesef en nihayet bütün ahaliyi kovup köyü tam anlamıyla sahiplendiler.” (s.126)

İşte romandaki Filistin böyle. Kontrol noktalarıyla, askerlerle, yasaklarla, silahlarla çevrili. Evlerinden zorla çıkarılmış insanların verdiği yaşam mücadelesiyle çevrili. En acı tarafı da roman yazıldığından bu yana hiçbir şeyin değişmemiş olması. Artan şiddeti ve zalimliğiyle devam ediyor olması. Kim bilir kaç Ziyad bu uğurda ne acılar çekti?

Çocuk Edebiyatında Filistin

Çocuk edebiyatı çocuklara hayatı öğretebilmemiz için en güzel araçlardan bir tanesi. Çocuk kitaplarının öğretmenlik yapmasını beklemeyiz ancak üzerine konuşulabilecek derin konuları ele alan kitapları severiz. Çünkü bu kitaplar bizlere çocuklarımızın tecrübe edemeyeceği ancak hakkında bilgi edinmesi gereken konuları sunarlar. Şahinin Gözündeki Şifre bunlardan bir tanesi. Filistin konusunu çocuklarımıza nasıl anlatacağımızı, hangi kısma kadar onları bilgilendireceğimizi, nasıl tavsiyeler verebileceğimizi şaşırtıyor olabiliriz. Bu konuda yetişkinler olarak da bir bakış açısı geliştirememiş olabiliriz. Bu kitap hem bize hem de çocuklarımızı bu açıdan ışık sunabilir. Orada yaşananları bilmek yürüyeceğimiz yolu, hayata bakış açımızı, tavırlarımızı şekillendirebilir. Neler yapabiliriz sorusunun üzerinde düşünmemize ya da bu konuda inisiyatif almamıza, harekete geçmemize vesile olabilir. Bunların hiçbirini yapmasak da orada yaşayan insanların nasıl bir zulme uğradığını idrak edebiliriz. Çocuklarımızı nasıl hayata hazırlayacağımız üzerine tekrar düşünebiliriz. Minicik adımlar bile öyle kıymetli ki... Üstelik bu konuda yazılan, çizilen çok fazla eser yok. O yüzden bu kitabın kıymetli olduğunu düşünüyorum. Tüm yetişkinlerin sonrasında da 12 yaş ve üzeri gençlerin okuması gerektiğini, üzerine düşünmesi gerektiğini savunuyorum. Nasıl ki okuduğumuz tüm çeviri eserlerde o kültüre ait bilgileri de ediniyoruz bu kitapla da Filistin'e ait bilgileri edineceğiz. Hem de sürükleyici bir macera bu bilgilere eşlik edecek. Ziyad'ın büyük ninesinin altınlarını bulma macerası... Ninesinin anlattıklarını dikkate almayan, yaşlı olduğu için uydurduğunu düşünüyorlar, Ziyad altınların gerçekten var olduğunu öğrenince peşine düşüyor. Bulup bulamadığını okuduğunuzda öğrenirsiniz. Her yeri asker-

lerle çevrili bir ülkede peşine düşmesi kolay bir iş değil. Gizli yollar, haritalar, maceralar ve keşifler... Hepsi bu romanda okuyucusunu bekliyor.

Ziyad'ın peşine düştüğü hazine ve kitapta yazılanlar gerçek mi değil mi bilemem ama orada yazılan Filistin gerçek. Orada yazılan işgal gerçek. Orada yazılan zulüm gerçek. Dualarınızda Filistin'e yer vermeyi unutmayın.

BİR ŞEY YAP!

*Bir Şey yap güzel olsun.
Huzura vesile olsun, rikkate yol
açsın, Őevk versin, hakikate
işaret etsin.*

*Bir Şey yap doğru olsun.
İnsanların yalanın ve yanlışın
bataklığına duiŐmekten korusun.
Rüzgara ve akıntıya kapılmasını;
kurulsun lakin eğilip bükülmesin.*

*Bir Şey yap adil olsun.
Haktan hukuktan ayrılmasın.
Zalime haddini bildirsin,
mazlumun payını versin.*

MUSTAFA KUTLU
(HÜZÜN VE TESADÜF)

